

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (Σ.ΤΕ.Γ.)
ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΤΕ.ΤΡΟ.)

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΑΠΝΟΣ

"Μεταποίηση καπνού σε πούρο"

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: Κουρτελής Γεώργιος

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Ζακυνθινός Γεώργιος

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΑΠΝΟΣ

"Μεταποίηση καπνού σε πούρο"

«...Ένα πνεύμα ξάπλωσε δίπλα στη φωτιά του στο δάσος για να κοιμηθεί. Ενώ κοιμόταν ο εχθρός ήρθε και πλησιάζοντας αθόρυβα, τον κύλησε μες στη φωτιά. Ο θόρυβος της φωτιάς ξύπνησε το καλό πνεύμα, που έτρεξε να κρυφτεί στο δάσος. Καθώς έτρεχε, ο άνεμος του πήρε τα μαλλιά και τα έθαψε στο χώμα. Στο σημείο εκείνο, άρχισε να φυτρώνει ο καπνός.»

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια μιας αποδεκτής προσέγγισης του κόσμου του πούρου και της τέχνης του, ώστε να δώσει στον «αδαή» αναγνώστη την ευκαιρία να τα αντιληφθεί. Γίνεται προσπάθεια να καταλάβει ο αναγνώστης και να μην πέσει στην «παγίδα», όπως ο γραφών την αξία του χειροποίητου πούρου και την χαοτική διαφορά από τα αποκαλούμενα πούρα (υποκατάστατα πούρου) που κυκλοφορούν στο εμπόριο σε καταστήματα τύπου περιπτέρου χαμηλής και οικονομικής αξίας και ποιότητας. Το παραπάνω έχει επιτευχθεί στους οίνους μεγάλης ποιοτικής αξίας και χαμηλής, όπου υπάρχει και είναι αντιληπτή από ευρύ φάσμα ανθρώπων.

Αρχικά, γίνεται εισαγωγή στον κόσμο και στην έννοια του καπνού ως φυτό. Έπειτα, γίνεται λόγος στην καλλιέργειά του, από την ανακάλυψη του και την καλλιέργεια σε νηπιακό στάδιο μέχρι την ευρεία και βιομηχανοποιημένη καλλιέργειά του. Αναφορά γίνεται, επίσης, στις επιπτώσεις, θετικές ή αρνητικές, στην οικονομία και την κοινωνία και το νομοθετικό καθεστώς στο οποίο διαδραματίζονται αυτά.

Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της εργασίας αφιερώνεται στο Ρυγο, στην ετυμολογία του και την ιστορία του. «Ψηλαφώντας» την τέχνη του χειροποίητου πούρου παρουσιάζονται οι ποικιλίες, τα χρώματα, τα μεγέθη των φύλλων προς μεταποίηση. Έπειτα, παρουσιάζεται η διαδικασία της μεταποίησης, οι διαδικασίες και οι ενέργειες που προτείνεται να γίνουν μετά το στάδιο της μεταποίησης από τους κατασκευαστές πούρων (την επεξεργασία, την μεταποίηση, την συντήρηση και την παλαίωση κτλ.), αλλά και από τους καταναλωτές (συντήρηση, παλαίωση κτλ.).

Στη συνέχεια παρατίθενται η ενημέρωση και η πληροφόρηση για την κατασκευή του πούρου ανά τον κόσμο και μια μικρή ενημέρωση για τις ιστορικότερες βιοτεχνίες στον κόσμο της πουροποιίας και καθώς και για τις εγχώριες βιοτεχνίες.

Τέλος, παρουσιάζεται η μοναδική εν δυνάμει επιχείρηση στον παρόντα χρόνο στην Ελλάδα, η πρότυπη επιχείρηση χειροποίητου πούρου τύπου Κούβας, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη με την επωνυμία "Vamma Del Sol" των αδελφών Άρη και Κώστα Κωνσταντινίδη στην Κρύα Βρύση του νομού Πέλλας.

Λέξεις κλειδιά: καπνός, πούρο, πουροποιία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1: Καπνός: Κοινωνική Ταυτότητα.....	7
Κεφάλαιο 2: Ιστορική Αναδρομή.....	10
Κεφάλαιο 3: ΚΑΠΝΟΣ	17
3.1. Το διάβα της καπνοβιομηχανίας στο χρόνο	17
3.1.1. Καπνός: μια αναπτυσσόμενη βιομηχανία	17
3.1.2. Πόλεμος και τσιγάρα - Ένας θανάσιμος συνδυασμός	18
3.1.3. Ο Καπνός Στην Ευρώπη	19
3.1.4. Ο Καπνός Στην Ελλάδα	22
3.1.4.1. Ιστορικές Καπνοβιομηχανίες Στην Ελλάδα	23
3.1.4.2. Κοινωνικός Και Οικονομικός Ρόλος Της Καπνοκαλλιέργειας	24
3.2. Κάπνισμα και Χιούμορ	26
3.3. Χαρακτηριστικά Και Χρήσεις Του Καπνού.....	27
3.4. Επιπτώσεις Του Καπνού	29
3.5. Νομοθεσία.....	30
3.5.1. Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης Σε Προϊόντα Καπνού	31
Κεφάλαιο 4: PURO	36
4.1. Puro Σημαίνει Καθαρός	36
4.2. Η Ιστορία Του Πούρου	37
4.2.1. Zino Davidoff.....	39
4.2.2. Κούβα Η Μήτρα Των Πούρων.....	45
4.2.3. Μια Παράξενη Ιστορία Για Το Πούρο Στην Ευρώπη.....	47
4.3. Προϋπάρχουσα Κατάσταση.....	48
4.4. Χειροποίητο Πούρο	49
4.4.1. Φύλλα Καπνού	51
4.4.2. Ποικιλίες Μεγεθών	53
4.4.3. Ποικιλίες Χρωμάτων	53
4.4.4. Χαρμάνι Και Γεύση	55
4.4.5. Διεργασία Και Φροντίδα Φύλλων Πούρων	56
4.4.6. Πούρα Αβάνας	57
4.4.7. Cohiba	58
4.4.8. Κόβοντας Ένα Πούρο	59

4.4.9. Πώς Ανάβεις Ένα Πούρο	59
4.4.10. Η Τέχνη Του Πούρου	60
4.4.11. Τα Είδη Των Πούρων	60
4.4.12. Η Ιστορία Των Δακτυλιδιών	65
4.4.13. Partagas : Ένα Εργοστάσιο Μια Ιστορία.....	68
4.4.14. Τα Καλύτερα Κουβανέζικα Πούρα	76
4.5. Ανατομία Ενός Πούρου.....	79
4.5.1. Διαλέγοντας Ένα Πούρο	81
4.6. Μεταποίηση	83
4.6.1. Επιλογή Και Επεξεργασία	83
4.6.2. Κατασκευή Πούρων.....	83
4.6.3. Συντήρηση Πούρων	84
4.6.4. Παλαίωση Πούρων	85
4.7. Κατασκευή Πούρων Ανά Τον Κόσμο	85
4.7.1. Ιταλία Και Πούρα	86
4.7.2. Παραδείγματα Ελληνικών Επιχειρήσεων	86
4.8. Vamma Del Sol	89
4.8.1. Σκεπτικό Για Μια Επιχείρηση	90
4.8.2. Μελέτη Και Σχεδιασμός	92
4.8.3. Μονάδα “Vamma Del Sol”	95
4.8.4. Εκπαίδευση Ανθρώπινου Δυναμικού	96
Κεφάλαιο 5.....	100
5.1. Σύνοψη.....	100
5.2. Περιορισμοί της έρευνας – Ερωτήματα για περαιτέρω έρευνα.....	100
Επίλογος.....	102
Βιβλιογραφία	103
Παράρτημα.....	105

Κεφάλαιο 1: Καπνός: Κοινωνική Ταυτότητα

Το κάπνισμα είναι γνωστό στον άνθρωπο τουλάχιστον από το 3000 π.Χ., οπότε οι Αιγύπτιοι έκαιγαν γλυκά χόρτα όταν θυσίαζαν στους θεούς τους. Στην αρχαία Ελλάδα από το 700-600 π.Χ. Η ιέρεια των χρησμών στους Δελφούς λέγεται ότι προφήτευε καθώς ήταν ζαλισμένη από τους ατμούς που εξέρχονταν από μια σχισμή των βράχων κάτω από τα πόδια της. Μετέπειτα οι Έλληνες άρχισαν να προσφέρουν λιβάνι στους βωμούς τους.

Στην αρχή της χριστιανικής εποχής σύμφωνα με το Ρωμαίο Πλίνιο τον Πρεσβύτερο στο «Naturalis Historiae», η εισπνοή καπνού από καιόμενη γούνα λαγού συστηνόταν ως αποχρεμπτικό, ο καπνός από καιόμενο κατσικίσιο κέρατο χρησιμοποιείτο για τη διάγνωση της επιληψίας, ενώ καπνός εισπνεόμενος (μέσω ενός καλαμιού) αποξηραμένης κοπριάς βοδιού, θεωρείτο θεραπευτικός για πολλές αρρώστιες.

Είναι ευρέως γνωστό ότι η γενέτειρα του καπνού, ένα φυτό που ανήκει στο είδος *Nicotiana* (συγκεκριμένα *Nicotiana Tabacum* και *Nicotiana Rustica*) είναι κάπου στην αμερικανική ήπειρο. Πώς και πότε το πρώτο ανακαλύφτηκε είναι άγνωστο. Πιθανώς ένας ιθαγενής μαγειρεύοντας φαγητό πάνω σε ένα φύλλο πάνω από φωτιά παρατήρησε ότι ανάδιδε ένα ιδιαίτερα ελκυστικό άρωμα και πήρε την πρώτη του εισπνοή. Στη συνέχεια είναι πιθανό να πέταξε το φαγητό μακριά και να κάπνισε κανονικά.

Αυτό που είναι σίγουρο, είναι ότι το κάπνισμα του καπνού γινόταν από τους πρώτους Μάγια πιθανότατα στην περιοχή Ταμπάσκο στο Μεξικό στα πλαίσια θρησκευτικών τελετών. Από ιστορικά στοιχεία φαίνεται ότι την εποχή του Χριστού, οι φυλές του νότιου Μεξικού κάπνιζαν πρωτόγονα τσιγάρα. Αφού δεν είχαν χαρτί τύλιγαν τον καπνό σε φύλλα φοίνικα ή καλαμποκιού και στη συνέχεια το έβαζαν σε μπαμπού ή απλώς τύλιγαν φύλλα καπνού. Στους επόμενους αιώνες το κάπνισμα φύλλων καπνού απλώθηκε σε όλη την περιοχή του Μεξικού και στις Αντίλλες. Έγινε ακόμα πιο δημοφιλές όταν οι φυλές που ήδη κάπνιζαν μετανάστευσαν βόρεια ηπειρωτικά στην κοιλάδα του Μισισσιπιή και στη Βραζιλία. Οι Ινδιάνοι ακόμα πιο βόρεια έφτιαχναν πίπες, κάποιες όμοιες με τις σημερινές, άλλες με σχήμα Y, όπου τα άκρα τοποθετούνταν στα ρουθούνια. Επίσης, άλεθαν τον καπνό με άλλα φυτά για να ενισχύσουν τη γεύση του.

Ένας ινδιάνικος μύθος λέει ότι πολύ πριν φτάσει ο λευκός, υπήρχε μεγάλη πείνα σε όλη τη χώρα. Όλες οι φυλές συγκεντρώθηκαν σε συμβούλιο και κάλεσαν το μεγάλο πνεύμα Μανιτού για βοήθεια. Σε απάντηση ένα όμορφο και γυμνό κορίτσι κατέβηκε από τα σύννεφα. Κάθισε στο έδαφος μπροστά στους ανθρώπους και ανακοίνωσε ότι είχε έρθει για να φέρει φαγητό. Στη συνέχεια επέστρεψε στον ουρανό. Όπου είχε ακουμπήσει τη δεξιά της παλάμη, φύτρωσε καλαμπόκι και την αριστερή της, πατάτες. Εκεί, όμως, όπου κάθισε, φύτρωσε καπνός.

Στη Νότια Αμερική οι Αζτέκοι κάπνιζαν και εισέπνεαν καπνό. Στην υπόλοιπη αμερικανική ήπειρο τον καπνό τον μασούσαν, τον έτρωγαν, τον κάπνιζαν, ή έτριβαν μ' αυτόν το σώμα τους. Φυσικά, η χρήση του καπνού ήταν δημοφιλής πολύ πριν οι Ευρωπαίοι φτάσουν για να διεκδικήσουν το Νέο Κόσμο τους. Ο Μοντεζούμα ΙΙ (1446-1520 μ.Χ.), ο τελευταίος Αζτέκος αυτοκράτορας του Μεξικού λέγεται ότι συνήθιζε να καπνίζει πίπα πριν το δείπνο.

Μερικοί ιστορικοί υποστηρίζουν ότι οι Κινέζοι εφηύραν την πίπα και ότι οι Ασιάτες κάπνιζαν πολύ πριν τη χριστιανική εποχή, αλλά κάπνιζαν χορτάρι και όχι καπνό, ο οποίος δε φύτρωνε πουθενά αλλού εκτός από την Αμερική, πριν τον Κολόμβο.

Για τους Ευρωπαίους η ιστορία με τον καπνό ξεκίνησε στις 12 Οκτωβρίου 1492 όταν ο Χριστόφορος Κολόμβος έφτασε σε ένα νησί που οι κάτοικοί του το ονόμαζαν Guanahani και το οποίο στη συνέχεια ονόμασε San Salvador. Οι ιθαγενείς είπαν στον Κολόμβο για ένα ακόμα μεγαλύτερο νησί κοντά, το οποίο δεν ήταν άλλο από την Κούβα στην οποία έφτασε στις 28 Οκτωβρίου 1492. Μη γνωρίζοντας τι να περιμένει έστειλε δύο από τους συντρόφους του τον Rodrigo de Jerez και τον Luis de Torres, να ανιχνεύσουν την περιοχή. Στο ημερολόγιό του ο Κολόμβος αναφέρει ότι «οι δύο Ισπανοί κονκισταδόρες συνάντησαν πολλούς άντρες και γυναίκες που περπατούσαν ενώ κρατούσαν κάτι που καιγόταν σιγά – σιγά φτιαγμένο από κάποιου είδους φυτό, του οποίου τον καπνό εισέπνεαν». Την ίδια μέρα ο Rodrigo de Jerez πήρε την πρώτη του διστακτική εισπνοή από την πρώτη έκδοση του τσιγάρου στο Νέο Κόσμο, του οποίου η διάμετρος υπολογιζόταν να είναι όσο η διάμετρος ενός αντρικού χεριού και έγινε ο πρώτος Ευρωπαίος καπνιστής στην Ιστορία.

Όταν ο Κολόμβος και το πλήρωμά του επέστρεψαν με μερικά φύλλα καπνού ο Rodrigo, οποίος είχε συνηθίσει να καπνίζει ένα πούρο την ημέρα έκανε το λάθος να καπνίσει δημόσια. Αμέσως μπήκε φυλακή για 3 χρόνια από την ισπανική Ιερά Εξέταση και ήταν το πρώτο θύμα των αντικαπνιστών.

Οι πρώτοι που ανακάλυψαν τις χαλαρωτικές ιδιότητες του καπνού ήταν οι Ινδιάνοι. Συνήθιζαν να καπνίζουν πίπα ή πούρο. Με την άφιξη των πρώτων ευρωπαίων στην αμερικανική ήπειρο τον 15ο αιώνα, η συνήθεια αυτή πέρασε στην Ευρώπη και κατόπιν εξαπλώθηκε βαθμιαία σ' όλο τον κόσμο. Από τότε ακόμα υπήρξαν και οι πρώτες αντιδράσεις. Το 1604 ο βασιλιάς της Αγγλίας Ιάκωβος Α' κατήγγειλε τη χρήση του καπνού ως απαίσια για τα μάτια, μισητή για τη μύτη, καταστροφική για το μυαλό κι επικίνδυνη για τα πνευμόνια. Το πέρασμα από το κάπνισμα ακατέργαστου καπνού στο τσιγάρο έγινε μόλις τον 20ο αιώνα, όταν με την πρόοδο της μηχανικής έγινε δυνατό να παραχθεί σε μεγάλες ποσότητες. Τότε δημιουργήθηκαν και οι πρώτες καπνοβιομηχανίες, που σημείωσαν μεγάλη άνοδο στην παραγωγή τους κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν κάτω από το στρες της μάχης, οι στρατιώτες κάπνιζαν όλο και πιο πολύ, με συνέπεια να εθιστούν στη νικοτίνη.

Μετά τον πόλεμο και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '20 το τσιγάρο πέρασε στο χώρο της διαφήμισης κι έγινε το σύμβολο μιας λαμπρής ανέμελης ζωής. Αυτή η εικόνα συνεχίστηκε ως τη δεκαετία του '60, όταν η ιατρική κοινότητα και οι κυβερνήσεις, με προεξάρχουσες τις ΗΠΑ, άρχισαν να συνειδητοποιούν τις βλαβερές συνέπειες του καπνού και να επιβάλουν σταδιακά απαγορεύσεις και μέτρα για τη δημόσια υγεία.

Η πρώτη επιστημονική έρευνα επί του θέματος παρουσιάστηκε το 1962, από τον ιατρικό σύλλογο της Μ. Βρετανίας. Δύο χρόνια αργότερα, στις 31 Ιανουαρίου 1964, αμερικανική κυβερνητική έκθεση με τίτλο «Καπνός και Υγεία» συνέδεσε για πρώτη φορά το κάπνισμα με τον καρκίνο των πνευμόνων και τη χρόνια βρογχίτιδα. Τότε άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους και οι πρώτες αντικαπνιστικές καμπάνιες, που οδήγησαν το 1965 σε νόμο, ο οποίος προέβλεπε -μεταξύ άλλων- την αναγραφή σε όλα τα πακέτα των τσιγάρων ότι «το κάπνισμα βλάπτει σοβαρά την υγεία». Στις 6 Φεβρουαρίου 1987 τέθηκαν σε εφαρμογή τα πρώτα μέτρα κατά του καπνίσματος στις αμερικανικές δημόσιες υπηρεσίες.

Στην Ελλάδα, το κάπνισμα απαγορεύτηκε στους κλειστούς δημόσιους χώρους και τους χώρους εργασίας από την 1η Σεπτεμβρίου 2010. Αντίστοιχος νόμος είχε τεθεί σε εφαρμογή και στην Κύπρο από την 1η Ιανουαρίου 2010.

Κεφάλαιο 2: Ιστορική Αναδρομή

Εικόνα 1

Ένα χρονικό με πολύ ενδιαφέρον...

- **6.000 π. Χ:** Εμφανίζεται το φυτό του καπνού στην αμερικανική ήπειρο.
- **1ος αιώνας π. Χ.:** Οι Ινδιάνοι της Αμερικής ξεκίνησαν τη χρήση καπνού για ιατρικούς και για θρησκευτικούς λόγους.
- **1492 μ. Χ.:** Ο Χριστόφορος Κολόμβος παίρνει ως δώρο από τους Ινδιάνους της Αμερικής αποξηραμένα φύλλα καπνού. Λίγο μετά ναυτικοί φέρνουν τον καπνό στην Ευρώπη.
- **16ος αιώνας:** Στην Ελλάδα οι πρώτες καπνοκαλλιέργειες εντοπίζονται στη Θεσσαλονίκη, στα τέλη του 16ου αιώνα. Σύντομα πολλές πόλεις, όπως η Καβάλα, η Ξάνθη, το Αγρίνιο, ο Βόλος κ.α. μετατρέπονται σε καπνουπόλεις, καθώς η οικονομική, εργασιακή και πολεοδομική οργάνωσή τους στηρίζονταν στην εκμετάλλευση και την εμπορία του καπνού.
- **1826:** Ανακαλύπτεται η καθαρή μορφή νικοτίνης η οποία διαπιστώνεται λίγο αργότερα, ότι είναι δηλητήριο.

- **1847:** Ιδρύεται η εταιρεία Filip Morris πουλώντας στριφτά τσιγάρα.
- **1902:** Εμφανίζονται τα malboro της εταιρείας Philip Morris. Ήδη ως το 1900 είχαν πουληθεί 3,5 δισ. τσιγάρα και 6 δισ. πούρα.
- **1913:** Η εταιρεία R.J Reynolds που ιδρύθηκε το 1875 κυκλοφορεί τα τσιγάρα camel.
- **1914:** Η κατανάλωση τσιγάρων εμφανίζει έκρηξη στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο (1914-1918).
- **1923:** Οι εταιρείες αρχίζουν να στοχεύουν το γυναικείο κοινό. Ως το 1935 τα ποσοστά των εφήβων καπνιστριών τριπλασιάζονται.
- **1939:** Κατά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο (1939-1945) τα τσιγάρα αποστέλλονται δωρεάν από τις εταιρείες και μοιράζονται μαζί με τα συσσίτια.
- **1951:** Δημοσιεύεται στην επιθεώρηση British Medical Journal η πρώτη επιδημιολογική μελέτη μεγάλης κλίμακας που συνδέει το κάπνισμα με τον καρκίνο του πνεύμονα.
- **1953:** Πείραμα σε ποντίκια δείχνει ότι η τοποθέτηση πίσσας του τσιγάρου στο σώμα ποντικών προκαλεί όγκους.
- **1965:** Η Βρετανία απαγορεύει την τηλεοπτική διαφήμιση τσιγάρων και έξι χρόνια μετά ακολουθούν οι ΗΠΑ.
- **1980:** Αρχίζουν να γίνονται αγωγές ενάντια στις καπνοβιομηχανίες για πρόκληση σοβαρών προβλημάτων υγείας, εξαιτίας του καπνίσματος.
- **1990:** Οι καπνοβιομηχανίες προωθούν τα προϊόντα τους εκτός ΗΠΑ και Ευρώπης στις χώρες της Ασίας.
- **1995:** Η california ήταν η πρώτη αμερικανική Πολιτεία που έλαβε απόφαση για απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους. Ακολούθησαν και άλλες Πολιτείες των ΗΠΑ, καθώς και ευρωπαϊκές χώρες.
- **2002:** Ψηφίζεται στην Ελλάδα νόμος που απαγορεύει το κάπνισμα στους δημόσιους χώρους, αλλά μένει ανεφάρμοστος...
- **2003:** Υιοθετείται η Συνθήκη Πλαίσιο για τον έλεγχο του Καπνού (FCTC) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας που προβλέπει μεταξύ άλλων απαγόρευση του καπνίσματος σε κλειστούς χώρους και προειδοποιήσεις για τους κινδύνους στην υγεία, επάνω στα πακέτα. Η Συνθήκη έχει επικυρωθεί από 174 χώρες, μεταξύ των οποίων όλες οι ευρωπαϊκές χώρες, εκτός Τσεχίας και Ελβετίας.

- **2004:** Η Ιρλανδία γίνεται η πρώτη χώρα παγκοσμίως που επέβαλε την απαγόρευση του καπνίσματος στους χώρους εργασίας, στα μπαρ και στα εστιατόρια.
- **2008:** Ψηφίζεται στη χώρα μας αυστηρότερος νόμος για απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους, ο οποίος τίθεται σε ισχύ από 1ης Ιουλίου 2009, ωστόσο και αυτός παραμένει στα χαρτιά...
- **2009:** Στις ΗΠΑ ψηφίζεται νόμος που αναγκάζει τις εταιρείες να αναγράφουν, από το 2013, την ποσότητα 20 χημικών ουσιών του νέφους καπνού των τσιγάρων.
- **2012:** Τον Δεκέμβριο η Αυστραλία θα γίνει η πρώτη χώρα που θα επιβάλει το ίδιο πακέτο, χωρίς τα διακριτικά στοιχεία της εταιρείας και θα κοσμεύεται με σοκαριστικές φωτογραφίες.

Εικόνα 2

Κάπως σαν παραμύθι, σαν γλαφυρή ιστορία, που ανάγεται σε μακρινούς αιώνες, ξεκίνησε η περίπτωση “Καπνός”! Ένα απλό, ταπεινό χόρτο που έμελλε να διαδραματίσει τον πιο αποτρόπαιο ρόλο στις γενεές του μεταγενέστερου και κυρίως του σύγχρονου κόσμου.

Οι ερευνητές διατηρούν ισχυρή την πεποίθηση πως ο καπνός άρχισε να φύεται ήδη από το 6.000 π.Χ. Μια πήλινη πίπα που βρέθηκε στη Γουατεμάλα, στα θεωρούμενα εδάφη των Μάγια, αποκαλύπτει πως η επαφή του ανθρώπου με τον καπνό, είτε ως απόλαυση είτε πάλι ως απαραίτητο στοιχείο των διαφόρων τελετών, ξεκινά από το 3.000 π.Χ. Συγκεκριμένα, στη Νότιο Αμερική και την περιοχή της αυτοκρατορίας των Αζτέκων, το σημερινό Μεξικό, ο καπνός χρησιμοποιείτο με όλες τις πιθανές μεθόδους πρόσληψης, ενώ ο Μοντεζούμα ο II, τελευταίος αυτοκράτορας του Μεξικού κάπνιζε πάντα μια πίπα πριν από το δείπνο, αφού κάτι τέτοιο συνέβαλε

τα μέγιστα στην ευεξία και την καλή διάθεση. Μάσηση, κατάποση, κατανάλωση σε υγρή ή στερεά μορφή, το κλύσμα ή ακόμα και η εισρόφηση από τη ρινική οδό, συνιστούσαν τρόπους λήψης του καπνού, ενώ πίτες και αυτοσχέδια τσιγάρα έχουν βρεθεί από τις ακτές της Λατινικής Αμερικής και τις Αντίλλες, ως τις ανατολικές ακτές και τα νησιά του Αμαζονίου

Οι ιθαγενείς εικάζεται και θεωρείται εξαιρετικά πιθανό, πως είχαν γνώση των ευεργετικών επιδράσεων του καπνού. Ήδη πριν από την εποχή του Χριστού χρησιμοποιούσαν τα φύλλα του καπνού για ποικίλες, θεραπευτικές πρακτικές. Κατασκεύαζαν ειδικές, αυτοσχέδιες αλοιφές για την επούλωση πληγών και εκδορών, μασούσαν φύλλα καπνού για να αντιμετωπίσουν τον πονόδοντο, ενώ θεωρούσαν τη χρήση του φυτού πανάκεια, σχεδόν για κάθε θεραπευτική ανάγκη τους. Σωμένες μαρτυρίες των Ρωμαίων, αποκαλύπτουν πως η εισπνοή καπνού από καιόμενη γούνα λαγού λειτουργούσε ως αποχρεμπτικό, ενώ ο καπνός από καιόμενο, κατσικίσιο κέρατο αποτελούσε μέσο θεραπείας και πρόληψης της επιληψίας. Στη Γουιάνα και το Σουρινάμ, οι ιθαγενείς έπιναν ένα αφέψημα, το οποίο παρασκευαζόταν από το βρασμό πράσινων φύλλων καπνού. Η φυλή των «Jivari» συνήθιζαν να αλείφουν στα ούλα τους ένα παχύρρευστο υγρό, γνωστό ως «ambil», το οποίο φτιαχνόταν από την επεξεργασία του καπνού με φυσικές μεθόδους. Ανάλογες μαρτυρίες για διαφορετικούς τρόπους λήψης του καπνού έχουμε για πολλές περιοχές, όπως το Περού και οι βορειοδυτικές εκτάσεις της Λατινικής Αμερικής.

Οι παράλληλοι κόσμοι, ο τότε γνωστός, αλλά και εκείνος ο οποίος επρόκειτο να αποκαλυφθεί αιώνες έπειτα, φαίνεται πως ακολουθούσαν παρόμοιες πορείες, έχοντας προχωρήσει σε κοινές διαπιστώσεις και επιβεβαιώσεις για τη χρήση πολλών υλικών και συστατικών, μεταξύ των οποίων και ο καπνός.

Πέρα από τούτη τη χρήση του, ο καπνός σχετιζόταν και με ζητήματα υπερφυσικά, θεϊκά. Δεν είναι λίγοι οι μύθοι, οι οποίοι αφορούν το συσχετισμό του καπνού με τις θεότητες των ιθαγενών. Η επαφή των ανθρώπων με το υπερβατικό στοιχείο, η τιθάσευση και η ευεργετική στάση του απέναντι στα ανθρώπινα συνιστούν τη βασική σκοπιμότητα τούτης της σχέσης. Φύλλα ή σκόνη καπνού ρίχονταν από τους ιθαγενείς στα ποτάμια για την εξασφάλιση της ευμένειας κάποιας θεότητας ή στις καλλιέργειες για την επιτυχή έκβαση της σοδειάς.

Εικόνα 3

ακόμα και στο χόμα για να είναι εύφορο και να συνεχίζει να παρέχει όλα όσα ήταν απαραίτητα για την συνέχιση της ζωής.

Οι άνθρωποι της συνοδείας του Κολόμβου είχαν για πρώτη φορά την παράξενη εμπειρία να παρακολουθήσουν έκπληκτοι την “τελετουργία” του καπνίσματος μεταξύ των ιθαγενών στους νέους τόπους, που ανακάλυπταν και εξερευνούσαν. Το 1492 εξερευνώντας την Κούβα συνάντησαν Ιθαγενείς, που εισέπνεαν τον καπνό από καμένα φύλλα και προσφέρθηκε στο Χριστόφορο Κολόμβο σα δώρο αποξηραμένος καπνός από τους Ινδιάνους της Αμερικής που συνάντησε. Σύντομα μετά οι ναύτες έφεραν τον καπνό στην Ευρώπη και το φυτό άρχισε να καλλιεργείται σε όλη την ήπειρο.

Ο κύριος λόγος της καλλιεργητικής προτίμησης του καπνού στην Ευρώπη ήταν οι υποτιθέμενες θεραπευτικές του ικανότητες. Επίσης, ο ιεραπόστολος Ραμόνο Πόντε, που συνόδευε τον Κολόμβο στο δεύτερο ταξίδι του (1494-96), παρατήρησε ότι οι Ιθαγενείς εισέπνεαν σκόνη καπνού και έκανε σχετικές ανακοινώσεις προς τον Πέτρο της Βερόνης το 1511. Ακόμα, το 1502 οι Ισπανοί στα παράλια της Ν. Αμερικής παρατήρησαν μεταξύ των κατοίκων τη συνήθεια του μασήματος των φύλλων του καπνού. Οι Ιθαγενείς πολλές φορές χρησιμοποιούσαν ξύλινη πίπα σε σχήμα διχάλας (Y), ώστε από τα δύο άκρα, τυλιγμένα με φύλλο αραβοσίτου, να εισπνέουν. Τα νέα έφθασαν στην Ευρώπη με λεπτομερείς περιγραφές του αλλόκοτου και πρωτοφανούς αυτού γεγονότος. Αργότερα η χρήση του καπνού στην Ευρώπη ξεκινάει σαν ένα δώρο προς μια βασίλισσα – από το Γάλλο διπλωμάτη Nicot προς την Αικατερίνη των Μεδίκων – δώρο ασυνήθιστο, ένα χόρτο, για να κατευνάσει τους πονοκεφάλους.

Ο καπνός και πληθυντικός τα καπνά είναι είδος του φυτού “Νικοτιανή”, που οφείλει το όνομα της στον Γάλλο πρεσβευτή Ιωάννη Νικότ (Nicot), που την εισήγαγε και τη διέδωσε στη Γαλλία το 1560. Ο καπνός κατάγεται από την Αμερική και ειδικότερα από περιοχές νοτιότερα από το Μεξικό. Αρχαιολογικές έρευνες διαπίστωσαν ότι εκεί η χρήση του καπνού ήταν γνωστή 500 χρόνια πριν από την ανακάλυψη της Αμερικής.

Οι Ευρωπαίοι πίστευαν ότι μπορούσε να θεραπεύσει σχεδόν τα πάντα, από κακοσμία μέχρι καρκίνο. Πρώτοι οι Ισπανοί μετέφεραν τον καπνό στην Ευρώπη το 1519. Στη Γαλλία μεταφέρθηκε το 1560. Στην Ιταλία καλλιεργήθηκε το 1575. Οι Σάξονες καλλιεργήσαν τον καπνό στα 1613. Στην Ολλανδία καλλιεργήθηκε το 1615. Στην Ελλάδα μεταφέρθηκε ο καπνός στα τέλη του 16ου αιώνα. Στα μέσα του 17ου αιώνα ο καπνός ήταν γενικά διαδεδομένος στη Δύση.

Το 1571 ένας Ισπανός γιατρός, ο Nicolas Monardes έγραψε ένα βιβλίο σχετικά

με την ιστορία των χρησιμοποιούμενων στην ιατρική φυτών του νέου κόσμου, στο οποίο υποστήριξε ότι ο καπνός μπορούσε να θεραπεύσει 36 προβλήματα υγείας.

Το 1588 ο Thomas Harriet προώθησε το κάπνισμα του καπνού ως τον τρόπο προμήθειας της καθημερινής δόσης του, σε αντιδιαστολή με το μάσημα ή την εισπνοή του από τη μύτη. Δυστυχώς, πέθανε από καρκίνο της ρινός (επειδή αυτός συνήθιζε να τον “ρουφά” από την μύτη).

Γύρω στο 1600 ο καπνός ήταν τόσο δημοφιλής που χρησιμοποιείτο ως μέσον συναλλαγής, θεωρούμενος μάλιστα ισάξιος του χρυσού, ή του αργύρου. Για να αγοράσει κανείς καπνό στην Αγγλία έπρεπε να βάλει στον ένα δίσκο της ζυγαριάς ασημένια νομίσματα και στον άλλο καπνό, δηλαδή αγόραζε καπνό ισοβαρώς προς το ασήμι. Οι άνθρωποι που κάπνιζαν, στην αρχή τουλάχιστον, ήταν αξιοπερίεργο θέαμα. Ακολουθούσαν και παρατηρούνταν στο δρόμο, ως εάν έτρωγαν ή έπιναν φωτιά. Το κάπνισμα έγινε κάτι που έκαναν μόνο πλούσιοι αριστοκράτες, ήταν κάτι ακραίο, σαν να κρεμούσαν στη γλώσσα ένα χαλκά, εθεωρείτο δε ένδειξη σκληρού ανδρισμού. Οι νοτιότερες αμερικανικές αποικίες είχαν σαν κύριο έσοδο για την επιβίωσή τους την πώληση καπνού. Τα δυο θεμέλια που στηρίζονταν ήταν οι σκλάβοι που μετέφεραν βιαίως από την Αφρική για να καλλιεργούν τον καπνό και οι “Ευρωπαίοι σκλάβοι” της καπνιστικής τάξης. Προοδευτικά το κάπνισμα, μέσα σε ένα αιώνα από την ανακάλυψη της Αμερικής από τον Κολόμβο, έγινε παγκόσμια κουλτούρα, φαινόμενο πραγματικά μοναδικό. Τα αίτια του φαινομένου αυτού δεν οφείλονται αποκλειστικά στις εθιστικές ιδιότητες της νικοτίνης αλλά και σε ένα πολιτισμικό εποικοδόμημα, που πολύ γρήγορα αναπτύχθηκε γύρω από αυτό.

Την ίδια εποχή κάποιες από τις δυσάρεστες συνέπειες του καπνού άρχισαν να γίνονται συνειδητές σε μεμονωμένα άτομα. Το 1610 ο Sir Francis Bacon σημείωνε ότι η προσπάθεια να σταματήσει την κακιά συνήθεια ήταν πραγματικά πολύ δύσκολη. Το 1632 στη Μασαχουσέτη απαγορεύτηκε το δημόσιο κάπνισμα, αν και αυτό σχετιζόταν περισσότερο με την ηθική της εποχής, παρά με τις ιατρικές ανησυχίες σχετικά με τις προκαλούμενες βλάβες.

Ένα χόρτο με διαφορετικές ιδιότητες και τολμηρές επεμβάσεις στη ανθρώπινη ζωή! Αυτό το χόρτο λες και είχε την τύχη και την τιμή να γίνεται Βασιλικό δώρο κι αυτή τη φορά από τους Ισπανούς προς τον Κάρολο. Κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί ότι τα φύλλα του καπνού των Ιθαγενών και η συνήθειά τους να τα καπνίζουν θα έμπαιναν σε βασιλικά παλάτια, στα πλουσιότερα σαλόνια και στην αριστοκρατία της Ευρώπης. Εκλεκτές ποικιλίες πούρων και σιγαρέτων είχαν

τιμητική θέση μέσα σε χρυσές, αργυρές και βελούδινες θήκες σαν πολύτιμα δώρα προς μεγάλες προσωπικότητες. Ακόμα κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί, ότι το ταπεινό αυτό φυτό των ιθαγενών θα έπαιρνε τέτοιες διαστάσεις, επεκτάσεις και προεκτάσεις στη ζωή των ανθρώπων τόσους αιώνες μετά και ούτε σήμερα ακόμη συνειδητοποιούμε ότι έχει καταδυναστεύσει τον κόσμο και έχει γίνει η μάστιγα του αιώνα μας.

Γι' αυτό οι πολιτισμένοι λαοί άρχισαν να στοχεύουν στην ενημέρωση για την πρόληψη και παύση του καπνίσματος, που θεωρείται πια μια συνήθεια αναχρονιστική, περιθωριοποιημένη και κιτς και συνδέεται μόνο με τον όλεθρο και την καταστροφή του ανθρώπινου οργανισμού, αφού δεν φέρνει τίποτε άλλο, παρά μόνο την εξάρτηση, την αρρώστια και το θάνατο. Το κάπνισμα είναι μία συνήθεια, που ξαφνιάζει και αναστατώνει τον ανθρώπινο οργανισμό, τον δυσκολεύει και τον καταπονεί μέχρι να την υιοθετήσει, διότι είναι ξένη προς τις φυσιολογικές, βιολογικές λειτουργίες του οργανισμού. Δεν είναι λειτουργία, που έχει προβλέψει η Φύση, αλλά συνήθεια, που έχει επινοήσει ο άνθρωπος και μάλιστα από την εποχή, που ζούσε ακόμη σε σχεδόν πρωτόγονη κατάσταση. Παρά ταύτα όμως, όταν ο οργανισμός εθιστεί στον καπνό, τον κάνει αδιάσπαστο μέρος της ζωής του και δυσκολεύεται μετά να απαλλαγεί. Η σύγχρονη επιστήμη και ο σημερινός πολιτισμός μας κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου.

Κεφάλαιο 3: ΚΑΠΝΟΣ

Εικόνα 4

3.1. Το διάβα της καπνοβιομηχανίας στο χρόνο

3.1.1. Καπνός: μια αναπτυσσόμενη βιομηχανία

Το 1760 ο Pierre Lorillard ιδρύει μια εταιρεία στη Νέα Υόρκη επεξεργασίας καπνού. Σήμερα η εταιρεία P. Lorillard είναι η παλαιότερη εταιρεία καπνού στις ΗΠΑ.

Κατά τη διάρκεια του αμερικανικού επαναστατικού πολέμου, το 1776 ο καπνός βοήθησε στη χρηματοδότηση της επανάστασης καθώς χρησιμοποιήθηκε για πληρωμή των δανείων που δόθηκαν από τη Γαλλία στους Αμερικανούς. Με το πέρασμα των χρόνων ολοένα και περισσότεροι επιστήμονες άρχισαν να κατανοούν την τοξικότητα του καπνού καθώς και τις επικίνδυνες ιατρικές συνέπειές του.

Το 1826 ανακαλύπτεται η καθαρή δομή της νικοτίνης. Σύντομα ακολουθεί το επιστημονικό συμπέρασμα ότι η νικοτίνη είναι ένα επικίνδυνο δηλητήριο.

Δύο δεκαετίες σχεδόν μετά, το 1847 ιδρύεται η διάσημη Phillip Morris και τα πρώτα της προϊόντα ήταν στριφτά τούρκικα τσιγάρα. Το 1849 ιδρύεται η J.E. Liggett

and Brother (η εταιρεία που μπλέχτηκε πρόσφατα με τις μεγάλες μηνύσεις). Τα τσιγάρα έγιναν δημοφιλή αυτήν την περίοδο καθώς οι στρατιώτες τα έφερναν στην Αγγλία από τους Ρώσους και Τούρκους στρατιώτες. Τα τσιγάρα στην Αμερική φτιάχονταν από τα υπολείμματα της παραγωγής άλλων παραγώγων καπνού, ιδιαίτερα του μασημένου καπνού, ο οποίος είχε γίνει δημοφιλής λόγω των καουμπόηδων της αμερικανικής Δύσης.

Το 1875, λίγα χρόνια αργότερα, ιδρύεται η Reynolds Tobacco Company με σκοπό την παραγωγή μασημένου καπνού. Μόλις στις αρχές του 1900 τα τσιγάρα άρχισαν να γίνονται το κύριο προϊόν παραγωγής καπνού, αν και το 1901 πουλήθηκαν 3,5 δις τσιγάρων έναντι 6 δις πούρων. Το 1902 η βρετανική Phillip Morris στήνει στη Νέα Υόρκη ένα καινούριο αρχηγείο για την προώθηση της αγοράς των τσιγάρων της, περιλαμβάνοντας την τώρα διάσημη μάρκα Marlboro. Ταυτόχρονα με την εξάπλωση των τσιγάρων, όμως, υπήρχε μια μικρή, αλλά αναπτυσσόμενη αντικαπνιστική καμπάνια, με τη συμμετοχή κυρίως ορισμένων πολιτειών της Αμερικής, στις οποίες υπήρχαν προτάσεις καθολικής απαγόρευσης του καπνού.

Η απαίτηση για τα τσιγάρα όμως αυξανόταν και το 1913 η εταιρεία R.J. Reynolds προώθησε στην αγορά μια νέα μάρκα τσιγάρων με την ονομασία Camel.

3.1.2. Πόλεμος και τσιγάρα - Ένας θανάσιμος συνδυασμός

Εικόνα 5

Η χρήση των τσιγάρων παρουσίασε εκρηκτική άνοδο κατά τη διάρκεια του

πρώτου παγκοσμίου πολέμου, όπου τα τσιγάρα λέγονταν “ο καπνός του στρατιώτη”. Μέχρι το 1923 η Reynolds με το Camel ελέγχει το 45% της αμερικανικής αγοράς. Η Phillip Morris το 1924 αρχίζει να προωθεί το Marlboro σα γυναικείο τσιγάρο. Απαντώντας η American Tobacco Company, κατασκευάστρια της μάρκας Lucky Strike, αρχίζει να προωθεί στην αγορά το δικό της τσιγάρο στις γυναίκες και κερδίζει το 38% της αγοράς. Ο ρυθμός του καπνίσματος στα έφηβα κορίτσια γρήγορα τριπλασιάζεται στα χρόνια 1925-1935. Το 1939 η American Tobacco Company εισάγει μια νέα μάρκα, την Pall Mall, που της επιτρέπει να γίνει η μεγαλύτερη εταιρεία καπνού στις ΗΠΑ.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου (1939-1945) οι πωλήσεις των τσιγάρων είναι συνεχώς ψηλά. Τα τσιγάρα περιλαμβάνονται στα είδη πρώτης ανάγκης των στρατιωτών. Οι εταιρείες καπνού έστειλαν εκατομμύρια τσιγάρα στους στρατιώτες δωρεάν και όταν οι στρατιώτες επέστρεφαν, γίνονταν βέβαια πιστοί πελάτες. Κατά τη δεκαετία του 50 όλο και περισσότερες αποδείξεις εμφανίζονταν ότι το κάπνισμα συνδέεται με τον καρκίνο του πνεύμονα. Αν και η βιομηχανία του καπνού αρνείτο τέτοιους κινδύνους υγείας, προώθησε νέα προϊόντα που ήταν δήθεν “ασφαλέστερα”, όπως αυτά με λιγότερη πίσσα και τα τσιγάρα με φίλτρο. Το 1952 η P. Lorillard προωθεί τη μάρκα Kent με φίλτρο που περιέχει αμιάντο. Αυτό ευτυχώς διακόπηκε το 1956. Το 1953 ο γιατρός Ernst L. Wynders βρίσκει ότι η εναπόθεση της πίσσας των τσιγάρων στη ράχη ποντικιών προκαλεί όγκους. Το 1954 η R.J Reynolds εισάγει τη μάρκα Winston με φίλτρο. Το 1956 η ίδια εταιρεία δημιουργεί τη μάρκα Salem, που είναι το πρώτο τσιγάρο με άρωμα μενθόλης (Η μενθόλη είναι ένα τερπενοειδές που βρίσκεται στα αιθέρια έλαια της οικογένειας της μέντας (*Mentha ssp.*), όπως η μέντα, ο δυόσμος και άλλα).

3.1.3. Ο Καπνός Στην Ευρώπη

Ο Rodrigo de Jerez, αποτελεί τον πρώτο Ευρωπαίο καπνιστή, ο οποίος αργότερα, κατά την επιστροφή του πληρώματος έπειτα από ταξίδι τριών ετών, εξαργύρωσε τη συνήθεια του καπνίσματος με τριετή φυλάκιση, αφού η χρήση του καπνού συνιστούσε μια ιδιαίτερος απεχθήσα πρακτική, απαγορευμένη «δια ροπάλου» σε δημόσιους χώρους.

Αυτή, λοιπόν αποτελεί την πρώτη επαφή των Ευρωπαίων εποίκων με το φυτό του καπνού και τη συνήθεια που συνδέεται με αυτό και η οποία έμελλε να

καταδικάζεται από τότε, ως μια πρακτική με βλαβερές συνέπειες, αντιστρόφως ανάλογες με το βαθμό απόλαυσης και τα επίπεδα κέρδους που προέκυψαν και προκύπτουν ακόμη για όσες επιχειρήσεις ασχολούνται με τον καπνό, σε οποιαδήποτε φάση της μεταποιητικής διαδικασίας.

Η αποδοχή του καπνίσματος από τους Ευρωπαίους δεν ήταν μια εύκολη διαδικασία. Οι μαρτυρίες για τον άγνωστο κόσμο από όσους επέστρεφαν, αλλά και ο δισταγμός της ακραίας συντηρητικής, καθολικής εκκλησίας απέναντι στο λαϊκό ενδιαφέρον για τις νεοανακαλυφθείσες περιοχές, κάθε άλλο παρά συνέβαλε στην αποδοχή των συνηθειών που κατάγονταν από τις περιοχές αυτές. Σε ότι αφορά τον καπνό η κατάσταση δεν θα μπορούσε να ήταν διαφορετική. Ήδη από το δεύτερο ταξίδι του Κολόμβου στην Αμερική, η παπική εκκλησία φρόντισε, δια του απεσταλμένου της Romano Pane, να καταδικάσει την απαίσια συνήθεια του καπνίσματος και να δια φωτίσει τόσο τους ιθαγενείς για τις βλαβερές και απεχθείς συνέπειές του, όσο και να προλάβει την εξοικείωση των Ευρωπαίων ταξιδευτών με τη χρήση του φυτού. Το εγχειρίδιο απαγόρευσης «De insularium ribitus», γραμμένο από τον Pane αποτέλεσε το πρώτο γραμμένο κείμενο για το κάπνισμα έπειτα από εντολή του Πάπα Αλέξανδρου του VI.

Η Πορτογαλία ήταν η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που προχώρησε στην καλλιέργεια του καπνού. Μέχρι τότε, ο καπνός αποτελούσε εμπορεύσιμο αγαθό αλλά η καλλιέργειά του ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Κατά το έτος 1512 παρατηρείται η ευρεία καλλιέργεια διαφόρων ποικιλιών καπνού στην περιοχή της αυτοκρατορίας του Καρόλου του Ε', ενώ από το 1531 και έπειτα ο καπνός, ως μέσο θεραπευτικό κατά μιας πληθώρας παθήσεων, θα εισαχθεί στη Γαλλία, με τις ευλογίες της Αικατερίνης των Μεδίκων και σκοπό, αρχικά, την εξάλειψη των φοβερών ημικρανιών της. Με ραγδαία ταχύτητα οι Άγγλοι θα αποδεχτούν το περίφημο «tobacco», ενώ τα επόμενα χρόνια το Βέλγιο, η Ολλανδία, η Γερμανία και η Ρωσία θα γνωρίσουν και θα αποδεχτούν τον καπνό ως ένα μέσο εξασφάλισης μιας άγνωστης και συγκλονιστικής απόλαυσης. Ο χαρακτήρας της θα παραμείνει δε ίδιος και अपαράλλαχτος ως τις μέρες μας, αποδεικνύοντας πως ο καπνός επιφυλάσσει το ίδιο ενδιαφέρον για κάθε εποχή και κοινωνία. Το Βατικανό αποτέλεσε το τελευταίο προπύργιο για την ολοκληρωτική εξάπλωση του καπνού. Με τις ευλογίες της παπικής αυλής ολόκληρη η κεντρική και ανατολική Ευρώπη θα γνωρίσει τον καπνό και τις ευεργετικές του ιδιότητες, μια και ο ιατρικός, τότε κόσμος είχε αποφανθεί πως για τις θεραπείες ασθενειών όπως η λύσσα, ο καρκίνος, οι αιμορραγίες, οι κεφαλαλγίες, το φυτό του καπνού αποτελούσε την

πλέον ενδεδειγμένη θεραπεία, συνιστώντας εκείνο το συστατικό που θα συμπλήρωνε την παγκόσμια γνώση και θα εξωθούσε τις ανθρωποκεντρικές επιστήμες προς μια άνευ προηγουμένου πρόοδο και εξέλιξη.

Η εξοικείωση των ευρωπαϊκών πληθυσμών με τον καπνό και τη λήψη του πραγματοποιήθηκε με διαφορετικούς ρυθμούς και μέσα. Έτσι, η χρήση της πίπας θα εξαπλωθεί πρώτα στα βρετανικά εδάφη για να γνωρίσει έπειτα ευρύτατη χρήση στην υπόλοιπη, ευρωπαϊκή επικράτεια. Η βασίλισσα Ελισάβετ δεν θα αρνηθεί, όπως λέγεται να δοκιμάσει, ενώ από τη Βρετανία θα ξεκινήσει και η πρώτη, αντικαπνιστική πρακτική, έπειτα από το θόρυβο, τον οποίο προκαλεί η επίδραση του καπνού σε ολόκληρο τον πληθυσμό. Άγγλοι ιατροί στις αρχές του 17ου αιώνα θα ζητήσουν με επιστολή τους προς τον Ιάκωβο τον Β΄ να ελέγξει την δίχως μέτρο χρήση του καπνού από τους υποτελείς του, με αποτέλεσμα ο βασιλιάς να αποτελέσει τον πρώτο κρατικό αξιωματούχο, ο οποίος επιβάλλει υψηλή φορολογία στα προϊόντα καπνού που καταφάνουν από τη θρυλική περιοχή της Βιρτζίνια σε άφθονες ποσότητες.

Την πρακτική αυτή, η οποία επιβεβαιώνει και τη δημιουργία ενός αξιόλογου και κερδοφόρου εμπορίου γύρω από τον καπνό, θα μιμηθούν και άλλοι Ευρωπαίοι μονάρχες, μεταξύ των οποίων και ο Λουδοβίκος ο 14ος με τον καρδινάλιο Ρισελιέ. Η διάσημη πραγματεία «Επίθεση στον καπνό» («A Counterblast to Tobacco»), συνιστά το κείμενο μίας εκ των πρώτων αντικαπνιστικών πολιτικών, η οποία αφορούσε πια ολόκληρη την Ευρώπη και σχετιζόταν, τελικά, όπως αποδεικνύεται με τη διάθεση των αξιωματούχων να αποκομίσουν τεράστια κέρδη, μέσω της φορολογίας από ένα εμπορικό αντικείμενο, για το οποίο το ενδιαφέρον κοινού και εμπόρων παρέμενε αμείωτο.

Στην Ανατολή ο καπνός φτάνει περί το 1580 και γνωρίζει τέτοια άνθηση, ώστε πολλοί θεωρούν πως περιοχή προέλευσής του δεν αποτέλεσε η Αμερική, αλλά οι περιοχές που εκτείνονται στα βάθη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Στην Ευρώπη ο καπνός μεταφέρθηκε από τους Ισπανούς το 1519. Στη Γαλλία αναπτυσσόταν το 1556. Στην Ιταλία καλλιεργήθηκε το 1575. Οι Σάξονες καλλιέργησαν τον καπνό το 1613. Στην Ολλανδία καλλιεργήθηκε το 1615. Στην Ελλάδα μεταφέρθηκε ο καπνός στα τέλη του 16ου αιώνα. Στα μέσα του 17ου αιώνα ο καπνός ήταν γενικά διαδεδομένος στη Δύση. Η καλλιέργεια του καπνού στην Αγγλία απαγορευόταν μέχρι το 1910, παρόλο που η εισαγωγή της συνήθειας του καπνίσματος στην Ευρώπη οφείλεται στους Άγγλους, που το 1586 από την αποικία τους, τη σημερινή Βιργίνια της Αμερικής, έφεραν υλικό και όργανα καπνίσματος στον

Ουώλτερ Ρώλι (Raleigh). Οι άποικοι, που ο Ρώλι εγκατέστησε στη Βιργινία, άρχισαν τη συστηματική καλλιέργεια του καπνού στην Αμερική.

Το 1636 Ισπανοί έφεραν τη συνήθεια της εισπνοής καπνού στην Ιταλία, που αμέσως ο Πάπας Ουρβάνος Η' απαγόρευσε με εγκύκλιο για ένα περίπου αιώνα, έως το 1724. Στο διάστημα του ΙΖ' αιώνα το κάπνισμα διαδόθηκε ταχύτητα σε όλο τον κόσμο, παρά τις απαγορεύσεις της Πολιτείας και της Εκκλησίας. Έκτοτε σταδιακά οι χώρες η μία μετά την άλλη επιδόθηκαν στην εκμετάλλευση του καπνού με εργοστάσια, βιομηχανίες, ταμεία, γραφεία, εμπορία, εξαγωγές, εισαγωγές κ.λ.π. Στην Ελλάδα τις πρώτες σιγαροποιητικές μηχανές εισήγαγαν το 1909 οι βιομήχανοι Βάρκας και Καραβασίλης.

3.1.4. Ο Καπνός Στην Ελλάδα

Η καλλιέργεια του καπνού έφτασε στην Ελλάδα από τον Πόντο και από τα παράλια της Μικράς Ασίας. Στην αρχή καλλιεργήθηκε στην Ανατολική Μακεδονία και στη συνέχεια διαδόθηκε και στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Σημαντικά ιστορικά στοιχεία για την καλλιέργεια του καπνού και τη σημασία της κατά το 18ο και 19ο αιώνα, αναφέρονται στο έργο του Δημητρίου Ζωγράφου “Η ιστορία της Ελληνικής Γεωργίας”. Τα στοιχεία αυτά που σε μεγάλο βαθμό αντλούνται από το βιβλίο του Γάλλου Μποζούρ “Πίναξ του Εμπορίου της Ελλάδος” (1978), προέρχονται δε από τις περιηγήσεις του στην Ελλάδα κατά το 18ο αιώνα και πριν την Ελληνική Επανάσταση. Χαρακτηριστικά ο Μποζούρ, αναφερόμενος στα καπνά της Μακεδονίας, σημειώνει: “Ο καπνός είναι, μετά το βαμβάκι, ο πλουσιότερος κλάδος της Ελληνικής εξαγωγής. Οι καπνοφυτείες καταλαμβάνουν το 1/8 των καλλιεργησίμων γαιών και δίνουν πόρο ζωής εις 20.000 οικογένειας. Η Μακεδονία είναι, εις όλον τον κόσμο, χώρα η κατ' εξοχήν κατάλληλος για την καπνοκαλλιέργεια, παράγει δε 11.200 μπάλες καπνού” και συνεχίζει: “Γη καπνοφυτεμένη, δίδει κατ' έτος ακαθάριστο προϊόν συνήθως διπλάσιο εκείνου που δίδει η σιτοκαλλιέργεια, αλλά η καλλιέργεια και η περιποίησης του καπνού απαιτούν φροντίδας οι οποίες ελαττώνουν πολύ τα οφέλη του καπνοφυτευτού. Και μολονότι δεν διακρίνονται τούτοι, ούτε στις οικονομικές ανέσεις, ούτε στην ευκολία καταβολής των φόρων, εν τούτοις προτιμούν γενικώς την καπνοκαλλιέργεια από τη σιτοκαλλιέργεια. Τα εδάφη προς καπνοπαραγωγή πωλούνται ακριβότερα, πρέπει λοιπόν να παράγουν περισσότερο από τους σιτοπαραγωγούς”.

Μετά την Ελληνική Επανάσταση, η παραγωγή του καπνού έφτασε μόλις τους 500-600 τόννους, η ανοδική όμως πορεία και εξέλιξη της καλλιέργειας συνετέλεσε ώστε μέχρι το 1912 η παραγωγή του καπνού να φτάσει τους 12.000 τόννους. Με την απελευθέρωση της Μακεδονίας και της Θράκης, συνεχίστηκε η αυξητική πορεία της παραγωγής. Φαίνεται όμως ότι η οικονομική και κοινωνική σημασία της καλλιέργειας θεμελιώνεται με τη Μικρασιατική καταστροφή και τον εποικισμό των προσφύγων. Με βάση τα στατιστικά στοιχεία της περιόδου εκείνης, η παραγωγή καπνού από τις 28.000 τόννους κατά το 1920-22, έφτασε τις 56.000 τόννους το 1923, δηλαδή διπλασιάστηκε.

3.1.4.1. Ιστορικές Καπνοβιομηχανίες Στην Ελλάδα

Στη μετάβαση από τον 20ό στον 21ο αιώνα και ενώ στο διάστημα της τελευταίας 15ετίας εμφανίστηκαν στην ελληνική οικονομική ζωή πλήθος νέες και δυναμικές εν πολλοίς επιχειρήσεις, τα λεγόμενα νέα επιχειρηματικά «τζάκια», υπάρχουν αρκετές βιομηχανικές και εμπορικές επιχειρήσεις που είτε έχουν κλείσει ή σύντομα πρόκειται να γιορτάσουν την πρώτη εκατονταετία της ζωής τους. Είναι κάποιες γνωστές και άγνωστες επιχειρήσεις που συνεχίζουν την οικονομική δραστηριότητά τους, οι περισσότερες μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, ενώ στα ίδια αυτά χρόνια κάποιες άλλες περισσότερο γνωστές έπαψαν να υπάρχουν. Η καταγραφή της ιστορίας τους αποτελεί επί της ουσίας ιστορία της ελληνικής οικονομίας

Η εισαγωγή των πρώτων τσιγαροποιητικών μηχανών στην ελληνική καπνοβιομηχανία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους σταθμούς στην εξέλιξή της. Σηματοδοτεί το πέρασμα από την πρώιμη περίοδο της εμφάνισής της στην ενηλικίωση της, μετάβαση που προκάλεσε πολλές αντιδράσεις, κυρίως από τους καπνεργάτες, που αντιμετώπιζαν το φάσμα της ανεργίας. Έτσι κι αλλιώς όμως η θαυμαστή ιστορία του καπνού αποτελεί μια από τις βασικότερες κοινωνικοοικονομικές συνιστώσες του ελλαδικού χώρου, κυρίως στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα.

Η παλαιότερη σήμερα εν ζωή ελληνική καπνοβιομηχανία βρίσκεται στην Καλαμάτα, είναι η γνωστή και μεγάλη Καρέλια ΑΕ. Η ιστορία της, αρχίζει από τα τέλη του 19ου αιώνα και η εξέλιξή της δεν διαφέρει από την εξέλιξη των άλλων βιομηχανικών επιχειρήσεων του κλάδου. Η οικογένεια Καρέλια ξεκίνησε ως

καπνεμπορική επιχείρηση , ακολούθως βιοτεχνική, για να μετεξελιχθεί λίγες δεκαετίες αργότερα σε καπνοβιομηχανία. Αφού λοιπόν διάβηκε όλη την ιστορική διαδρομή της ελληνικής οικονομίας του 20ού αιώνα, όλες τις καμπές και τις αναταράξεις της, κατόρθωσε όχι μόνο να επιβιώσει αλλά και να αναδειχθεί σε μια από τις ελάχιστες ακμάζουσες ελληνικές καπνοβιομηχανίες.

3.1.4.2. Κοινωνικός Και Οικονομικός Ρόλος Της Καπνοκαλλιέργειας

Εάν δεν υπήρχε ο καπνός, δε θα ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστεί το δημογραφικό πρόβλημα, το οποίον προέκυψε μετά την Μικρασιατική καταστροφή. Ο εποικισμός της Μακεδονίας και της Θράκης κατά το 1922, στηρίχθηκε μόνο στον καπνό (Πρακτικά Βουλής, συνεδρίαση 18/4/46).

Μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο, ο καπνός συνέχισε να αποτελεί σημαντικό προϊόν και να κατέχει εξέχουσα κοινωνική, συναλλαγματική και δημοσιονομική σημασία. Συγκεκριμένα, στη δεκαετία του '50, αν και η καλλιεργούμενη έκταση με καπνό αντιστοιχούσε κατά μέσο όρο στο 5% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης της χώρας, ο καπνός εξασφάλιζε απασχόληση και εισόδημα σε περίπου 200 χιλιάδες οικογένειες καπνοπαραγωγών και δημιουργούσε πρόσθετη απασχόληση σε 40.000 καπνεργάτες και σε 10.000 άτομα απασχολούμενα επιπλέον με τις καπνοβιομηχανίες και το καπνεμπόριο. Παράλληλα ο καπνός αποτελούσε το σημαντικότερο εξαγωγίμο προϊόν της Ελληνικής Οικονομίας στην περίοδο εκείνη. Το 1954, οι εξαγωγές της χώρας έφτασαν τα 151 εκ. Δολάρια, εκ των οποίων το 50% περίπου προϋπήρχε από τις εξαγωγές καπνού.

Ο καπνός, όπως προκύπτει και από τα παραπάνω ιστορικά στοιχεία, υπήρξε διαχρονικά παραδοσιακό και σημαντικής σημασίας προϊόν για την Ελληνική Γεωργία. Βασικά αίτια που ευνόησαν την εξάπλωση της καπνοκαλλιέργειας θεωρούνται αφ' ενός οι ευνοϊκές εδαφοκλιματολογικές συνθήκες της χώρας, αφ' ετέρου δε τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής Γεωργίας και συγκεκριμένα ο μικρός κλήρος και η πλεονάζουσα εργασία στο γεωργικό τομέα. Οι ιδιαίτερα υψηλές απαιτήσεις της καπνοκαλλιέργειας σε εργασία, εξασφάλιζαν απασχόληση και σημαντικό αριθμό ημερομισθίων στις γεωργικές οικογένειες, δεδομένου ότι όπως αναφέρεται, σχεδόν τα 2/3 του κόστους παραγωγής του καπνού ήταν κόστος ημερομισθίων.

Από τα μέσα του 19ου αιώνα η Καβάλα αναδείχθηκε σε κεντρικό πόλο, μέσα

στο έδαφος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας του διεθνούς εμπορίου του καπνού ανατολικού τύπου. Στην ενδοχώρα της παραγόταν και συνεχίζει να παράγεται η εκλεκτότερη ποικιλία καπνού παγκοσμίως, ο Μπασμάς, έτσι ώστε στην πόλη εγκαταστάθηκε ένας μεγάλος αριθμός καπνεμπορικών επιχειρήσεων, ντόπιων αλλά επίσης και κεντροευρωπαϊκών ή αμερικανικών, οι οποίες ασχολούνταν με την επεξεργασία των καπνών και στην συνέχεια, μέσω του λιμανιού της, στην προώθησή τους στις αγορές του Κόσμου.

Ο καπνός μεταφέρεται στα λιμάνια του Ευξείνου Πόντου και της Μεσογείου, στα Αραβικά Κράτη, στα λιμάνια της βόρειας Ευρώπης και Σκανδιναβίας, στην Βόρειο και Νότιο Αμερική, στην Άπω Ανατολή, την Ινδία, το Κονγκό, ενώ ήδη από το 1829 εγκαθίστανται στην πόλη υποπροξενεία και προξενικά πρακτορεία προκειμένου να υποστηρίξουν τις εμπορικές δραστηριότητες των ομοεθνών τους.

Στην κορύφωση της ακμής του καπνεμπορίου, δηλαδή την δεκαετία του 1920, η Καβάλα αναδεικνύεται στο πρώτο εξαγωγικό λιμάνι της χώρας από πλευράς συναλλαγματικών εισροών με τετραπλάσιες εξαγωγές από την Θεσσαλονίκη, ενώ 60 καπνεμπορικές εταιρείες με 160 “Καπνομάγαζα” είναι εγκατεστημένα στην πόλη και απασχολούν ένα πολυδιάστατο πλήθος 14.000 περίπου εργαζόμενων, το μισό καπνεργατικό δυναμικό της χώρας.

Σήμερα η καπνική οικονομία της πόλης της Καβάλας όπως και της ενδοχώρα της έχει κατά πολύ συρρικνωθεί υπακούοντας στις διεθνείς τάσεις και πολιτικές για τον καπνό, ωστόσο επίγονοι αυτής της δραστηριότητας συνεχίζουν δυναμικά μια παράδοση που πλησιάζει τα 200 χρόνια.

Η Ιστορία του καπνού στην Καβάλα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα κτήρια της, τους δρόμους, την αρχιτεκτονική της, μα πάνω από όλα με την προσωπική και οικογενειακή ιστορία κάθε Καβαλιώτη που οι ρίζες του σ’ αυτή τη πόλη πηγαίνουν πίσω στις δεκαετίες του 50 και 60 και ακόμη παλαιότερα.

Το Δημαρχείο της πόλης που στεγάζεται στο ιστορικό κτήριο των γραφείων της εταιρείας M.L. HERZOG που εκπροσωπούσε τα συμφέροντα του Αυστροουγγρικού μονοπωλίου καπνού ,το δημοτικό μουσείο καπνού, η δημοτική καπναποθήκη που υψώνεται πάνω από την πλατεία και το άγαλμα του καπνεργάτη σε ανάμνηση των σημαντικών και αιματηρών καπνεργατικών αγώνων στην πόλη, το εμπορικό κέντρο που στεγάζεται σε καπναποθήκη, η μυρωδιά του καπνού που έχει ποτίσει τους τοίχους των παλιών καπναποθηκών και τόσες άλλες μνήμες και αναμνήσεις παρουσιάζουν ένα λαμπρό και ένδοξο παρελθόν, ενώ αποτελούν το

γόνιμο έδαφος για την αναζήτηση νέων οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων και ανταλλαγών στα Βαλκάνια και την Ευρώπη.

3.2. Κάπνισμα και Χιούμορ

Είναι γενικώς διαπιστωμένο ότι το κάπνισμα είναι ολέθρια συνήθεια. Ο αντικαπνιστικός αγώνας πρέπει να στηρίζεται στην σωστή ενημέρωση. Η προσέγγιση του θέματος πρέπει να στηρίζεται επίσης στη λογική και στο μέτρο. Πρακτικές τρομοκράτησης και υστερικά φαινόμενα, όχι μόνο οδηγούν τον αντικαπνιστικό αγώνα σε αποτυχία, αλλά και σε διακωμώδηση. Ήδη έχουν εμφανισθεί τα πρώτα δείγματα αυτής της διακωμώδησης, στον έντυπο και ηλεκτρονικό «τύπο». Το παρακάτω κείμενο είναι ένα άκρως χιουμοριστικό αντι-αντικαπνιστικό δείγμα. Το μήνυμα θα μπορούσε να είναι: «Απολαύστε το πνεύμα», όχι βέβαια την ουσία των γραφομένων.

«Καπνιστή πολέμα σου πίνουνε το αίμα», «Σύντροφε ενεργητικέ καπνιστή». Ήμαρτον πια. Αυτά τα υπουργεία υγείας της Ενωμένης Ευρώπης μεγαλώσανε πάλι το υποχρεωτικό νεκρώσιμο που μπαίνει στο πακέτο και επί πλέον βρήκανε καινούργια συνθήματα για να τρομάξουνε τον άνθρωπο.

Για τον καπνιστή που χρόνια τώρα υπομένει αυτό το βασανιστήριο, η επαναστατική οργάνωση Κ.Α.Π.Ν.Ο, έρχεται να απαλύνει τα βάρη του και με τη σημερινή διακήρυξη να δώσει σ' αυτόν και στη βροντερή φουμάρουσα πλειοψηφία του ελληνικού λαού ένα μικρό χαμόγελο ελπίδας, μια αυτοκόλλητη χιουμοριστική νότα στο τραυματισμένο πακέτο τους. Η παραπάνω οργάνωση είναι επαναστατική, έτσι λοιπόν δεν ασχολήθηκε με συσκευασίες πούρων, ή πίπας, που αποτελούν σημάδι χλίδας και πλουτοκρατίας.

Η συντονιστική επιτροπή της παραπάνω οργάνωσης υπόσχεται ότι θα κάνει και άλλα επιλεγμένα χτυπήματα με τελικό στόχο το γιγάντωμα του αντιαντικαπνιστικού κινήματος και τον πραγματικό σοσιαλισμό.

Εικόνα 6

3.3. Χαρακτηριστικά Και Χρήσεις Του Καπνού

Εικόνα 7

Ο πολυσυζητημένος καπνός είναι φυτό ετήσιο, ποώδες και φθάνει έως το ύψος των 3 μέτρων. Ο καρπός του είναι κάψα. Τα άνθη σχηματίζουν ταξιανθία στην κορυφή του βλαστού, είναι συμπέταλα, πενταμερή, κοκκινωπά ή λευκά ή κιτρινοπράσινα ανάλογα με την ποικιλία. Τα φύλλα είναι απλά με ή χωρίς μίσχο, χνουδωτά και γλοιώδη. Η μεγάλη σημασία εστιάζεται στα φύλλα του καπνού, τα οποία περιέχουν κυρίως δύο ιδιάζουσες ουσίες πάρα πολύ δραστικές, την νικοτίνη και την νικοτιανίνη. Η ναρκωτική επίδραση των φύλλων του καπνού οφείλεται στην νικοτίνη, η οποία είναι αλκαλοειδές υγρό, άχρωμο και δηλητηριώδες σε τέτοιο βαθμό ώστε μία σταγόνα αρκεί για να θανατώσει ένα σκύλο μετρίου μεγέθους. Γι' αυτό άλλωστε χρησιμοποιείται κατά διαφόρων ζωικών και φυτικών ασθενειών.

Στην κτηνιατρική χρησιμοποιείται σαν ισχυρό φάρμακο κατά των παρασίτων του δέρματος (ψύλλων, κοριών, τσιμπουριών κ.λ.π.) και μάλιστα αναμειγμένη με νερό. Το απόβρεγμα του καπνού χρησιμοποιείται ως εντομοκτόνος ουσία, το αφέψημα των καπνόφυλλων καταπολεμά την αρρώστια “μελίγκρα”. Η μελίγκρα ακόμη καταπολεμείται με καθαρή διάλυση νικοτίνης. Την ναρκωτική αυτή επίδραση των φύλλων του καπνού δέχεται ο καπνιστής, αφού τα φύλλα ξηραθούν και επεξεργαστούν κατάλληλα. Έχουν επινοηθεί διάφοροι τρόποι για τη χρήση των φύλλων του καπνού:

- α) τα καπνίζουν ως βιομηχανοποιημένα σιγαρέτα, πούρα, καπνό σιγαρέτων, καπνό με καπνοσύριγγες, καπνό με φιαλοσύριγγες
- β) τα εισπνέουν από τη μύτη
- γ) τα μασούν στο στόμα, ανάλογα με τις ποικιλίες και επεξεργασίες.

Το φυτό και ο αποθηκευμένος καπνός περνούν από διάφορες διαδικασίες: τα φυτά σπέρνονται με σπόρο σε προφυλαγμένα σπορεία. Μόλις αποκτήσουν 4-6 φύλλα μεταφυτεύονται στον αγρό. Η ωρίμανση των φύλλων αρχίζει μετά από 2 μήνες και γίνεται η συγκομιδή ξεκινώντας από τα χαμηλότερα φύλλα, που ωριμάζουν νωρίτερα. Τα ώριμα φύλλα διακρίνονται από κίτρινες, μεγάλες κηλίδες και μαζεύονται προ της ανατολής του ήλιου. Η τελείωση της ωρίμανσης (ίδρωμα) γίνεται μέσα σε αποθήκες, όπου τα φύλλα στοιβάζονται και σκεπάζονται. Μετά περνιούνται σε ράμμα (ορμαθός) από τη βάση τους για να αποξηρανθούν σε ξηραντήρια λιάστρες) και να γίνουν κατακίτρινα.

Γύρω στο Νοέμβριο τα ξηρά φύλλα νοτίζουν και έτσι συσκευάζονται σε δέματα, χωρίς να θρύβονται. Από εδώ θα βγουν τα βιομηχανοποιημένα προϊόντα, των οποίων η προβολή και η διαφήμιση ενθαρρύνει και προάγει την κατανάλωση, πείθοντας και παρασύροντας τους πολίτες να γίνουν οπαδοί της ολέθριας αυτής συνήθειας και μόνο το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί ότι το προϊόν βλάπτει σοβαρά την υγεία. Παρήγορο είναι ότι πολλοί καπνιστές αναζητούν τρόπους και μεθόδους (φίλτρα κ.α.) για να περιορίσουν ή να απαλλαγούν από τη βλαβερή ουσία.

3.4. Επιπτώσεις Του Καπνού

Μετά από τη διάδοση της καλλιέργειας και της χρήσης του καπνού ανά τον κόσμο, μετά από το άνοιγμα της διεθνούς αγοράς, τη δημιουργία οργανισμών υποστήριξης και την αλόγιστη διαφήμιση, σήμερα λόγω των βλαβών, των ενοχλήσεων και των σοβαρών

ασθενειών, που διαπιστωμένα επιφέρει στον **Εικόνα 8**

ανθρώπινο οργανισμό το κάπνισμα, ιδρύονται σε όλες τις προηγμένες χώρες σύλλογοι, οργανισμοί, σύνδεσμοι, κέντρα έρευνας, κέντρα μέσων και πόρων, γίνονται συνέδρια από πολλούς φορείς και επιστήμονες με προσπάθεια την ενημέρωση για την αποφυγή ή την παύση της καταστροφικής αυτής συνήθειας.

Εξαιτίας του καπνίσματος, συχνά παρουσιάζονται στον ανθρώπινο οργανισμό φαινόμενα ανεπανόρθωτα βλαπτικά. Πολύ σοβαρή επιβάρυνση δημιουργείται στους βρόγχους και στους πνεύμονες. Συμβαίνουν οργανικές παθήσεις της καρδιάς, ιδίως στηθάγχη. Οι ουσίες του καπνού απορροφώνται και με το αίμα φθάνουν στο κεντρικό νευρικό σύστημα και έτσι επιδρούν στη διάθεση και τη φαντασία. Οι καπνιστές υποφέρουν από τρεμούλιασμα των άκρων, ιλίγγους, νευραλγίες ιδίως βραχιόνων και ώμων, εγκεφαλική υπεραϊμία με βάρος και ζάλη, παλμούς, πόνους στομάχου, εντέρων, επίμονη δυσκοιλιότητα, τοπικό ερεθισμό στα χείλη, στο στόμα, στη γλώσσα, φαρυγγίτιδα, διατάραξη της όρασης (νικοτινική αμβλυωπία), αλλοιώσεις της γεύσης, της ακοής, της όσφρησης, αμβλύτητα της μνήμης ιδίως των λέξεων, μείωση της αντοχής και της αντίστασης του οργανισμού κ.α. επικίνδυνα για την υγεία και τη ζωή. Γενικά ο οργανισμός πάσχει, επειδή το κάπνισμα επιφέρει χρόνια δηλητηρίαση με τη νικοτίνη.

Επίσης, στους καπνιστές μειώνεται η καλή χοληστερίνη (H.D.L.) με συνέπεια να αυξάνεται ο κίνδυνος αρτηριοσκλήρυνσης.

3.5. Νομοθεσία

Ο πρώτος αντικαπνιστικός νόμος στην Ελλάδα ήταν ο νόμος «περί απαγορεύσεως του καπνίζεσιν εντός των δημοσίων γραφείων και καταστημάτων». Ήταν ένα βασιλικό διάταγμα που έφερε την υπογραφή της βασίλισσας Αμαλίας και εκδόθηκε στις 31/7/1856. Το 1978 εφαρμόστηκε συστηματικά με κρατική παρέμβαση η 1η αντικαπνιστική εκστρατεία με υπουργό υγείας τον κ. Δοξιάδη και είχε ανέλπιστα αποτελέσματα.

Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου που αφορούν το κάπνισμα ξεκινούν από το 1952. Σήμερα η νομοθεσία που υπακούει στους Ευρωπαϊκούς κανονισμούς ενσωματώνεται στο Ελληνικό Δίκαιο και παρά τις αντιδράσεις που προκαλεί, παρά το ότι βρίσκει την κοινή γνώμη ανημέρωτη, η πολιτεία δείχνει την βούληση να την εφαρμόσει. Οι τελευταίοι αντικαπνιστικοί νόμοι είναι:

- 3730/2008 – άρθρα 1 έως 6 (ΦΕΚ 262/τ. Α'/23-12-2008),
- 3868/2010 – άρθρο 17 (ΦΕΚ 129/τ. Α'/3-8-2010) και
- 3918/2011 άρθρο 65 (ΦΕΚ 31/τ. Α'/2-3-2011)

Ωστόσο, το ισχυρότερο εργαλείο για την ανάπτυξη των στρατηγικών ελέγχου και καταπολέμησης της επιδημίας του καπνίσματος σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι η FCTC, δηλαδή, η «Σύμβαση Πλαισίου Εργασίας για τον Έλεγχο του Καπνού» (Framework Convention on Tobacco Control) του Π.Ο.Υ. Οι κατευθυντήριες γραμμές της Σύμβασης αποτελούν την βάση πάνω στην οποία οι χώρες μέλη εργάζονται για να θέσουν υπό έλεγχο το θέμα του καπνού.

Η Σύμβαση έχει υπογραφεί στις 16/6/2003 και τέθηκε σε ισχύ στις 27/2/2005. Συμμετέχουν 172 χώρες και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ελλάδα την έχει υπογράψει από το 2003 αλλά τέθηκε σε ισχύ στις 27/1/2006.

Η παρακολούθηση (monitoring) θα διοχετεύει πληροφορίες στις αρχές της δημόσιας υγείας για την εκπόνηση των πολιτικών υγείας. Οι πληροφορίες αυτές θα αφορούν:

- Την έκταση του προβλήματος στην χώρα
- Την αφύπνιση του κοινού, ώστε να υιοθετήσει στο μέλλον συμπεριφορές που στοχεύουν στον περιορισμό της χρήσης του καπνού
- Την αλλαγή στην χρήση του καπνού μέσα από πολιτικές και προγράμματα
- Την Κυβερνητική παρέμβαση ως προς τον έλεγχο του καπνίσματος όπως π.χ την υψηλή φορολογία, τους ελεύθερους από κάπνισμα χώρους, την απαγόρευση της διαφήμισης .

Αξίζει να σημειωθεί ότι η υφιστάμενη κοινοτική οδηγία (2001/37/EK) για τα προϊόντα καπνού τελεί υπό αναθεώρηση με αναμενόμενες εξελίξεις ενδεχομένως μέσα στο β' εξάμηνο του 2012 .

3.5.1. Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης Σε Προϊόντα Καπνού

Ο νόμος 2960/2001 (Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας) αποτελεί το βασικό νομοθετικό πλαίσιο που προβλέπει την επιβολή Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ) στα διάφορα προϊόντα βιομηχανοποιημένων καπνών, τα οποία διακρίνονται σε τέσσερις (4) κατηγορίες:

- α) τα τσιγάρα,
- β) τα πούρα και τα πουράκια,
- γ) ο λεπτοκομμένος καπνός που προορίζεται για την κατασκευή χειροποίητων (στριφτών) τσιγάρων και
- δ) τα άλλα καπνά για κάπνισμα.

Περαιτέρω, στο άρθρο 95 του άνω νόμου προσδιορίζεται η έννοια της κάθε μιας από αυτές τις τέσσερις κατηγορίες, ενώ στο άρθρο 102 προβλέπονται και εξαιρέσεις από την επιβολή του Ε.Φ.Κ σε ειδικές περιπτώσεις.

Έτσι, στην έννοια του λεπτοκομμένου καπνού που προορίζεται για την κατασκευή χειροποίητων τσιγάρων εμπίπτει ο κομμένος ή κατ' άλλον τρόπο τεμαχισμένος καπνός, φιλαρισμένος (νηματοποιημένος) ή πεπιεσμένος σε πλάκες, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κάπνισμα χωρίς μεταγενέστερη βιομηχανική μεταποίηση και του οποίου τουλάχιστον το 25% του βάρους των σωματιδίων καπνού έχει πλάτος

κοπής μικρότερο από 1,5 χιλιοστόμετρο ή έχει πλάτος κοπής ίσο προς 1,5 χιλιοστόμετρο ή μεγαλύτερο, εφόσον ο καπνός αυτός πωλείται ή έχει πωληθεί για στρίψιμο τσιγάρων.

Στη έννοια των άλλων καπνών για κάπνισμα υπάγονται:

i)ο κομμένος ή κατ' άλλον τρόπο τεμαχισμένος καπνός, φιλαρισμένος (νηματοποιημένος) ή πεπιεσμένος σε πλάκες, ο οποίος είναι κατάλληλος για κάπνισμα χωρίς μεταποίηση

ii) τα συσκευασμένα υπολείμματα καπνού για λιανική πώληση, που δεν εμπίπτουν στις άλλες κατηγορίες βιομηχανοποιημένων καπνών και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κάπνισμα. Ως «υπολείμματα καπνού» νοούνται τα κατάλοιπα των φύλλων καπνού και τα υποπροϊόντα που προέρχονται από την επεξεργασία του καπνού ή την παραγωγή προϊόντων καπνού. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 102 Ν. 2960/2001, απαλλάσσονται από τον Ε.Φ.Κ και από κάθε ειδική εισφορά υπέρ τρίτων :

1)τα μετουσιωμένα επεξεργασμένα καπνά που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν στη βιομηχανία ή στην καλλιέργεια δενδροκηπευτικών και τα υπολείμματα βιομηχανοποίησης του καπνού, τα οποία χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 108 (χρήση για γεωπονικούς ή άλλους σκοπούς μετά από αχρήστευση)

2) τα βιομηχανοποιημένα καπνά που προορίζονται αποκλειστικά για επιστημονικές δοκιμές, καθώς και για δοκιμές σχετικές με την ποιότητα αυτών,

3) τα βιομηχανοποιημένα καπνά που ξαναχρησιμοποιούνται από τον καπνοβιομήχανο

4) τα βιομηχανοποιημένα καπνά που διατίθενται στο εργατοτεχνικό προσωπικό των καπνοβιομηχανιών,

5) τα βιομηχανοποιημένα καπνά που διατίθενται σύμφωνα με τις διατάξεις του

άρθρου 68 (χρήση στα πλαίσια διπλωματικών ή προξενικών σχέσεων, χρήση από ένοπλες δυνάμεις, χρήση από αναγνωρισμένους διεθνείς οργανισμούς κλπ).

Περαιτέρω, σε ευρωπαϊκό επίπεδο εφαρμοστέα τυγχάνει η υπ' αρ. 2011/64/ΕΕ οδηγία του συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 2011 για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα βιομηχανοποιημένα καπνά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ελληνική εσωτερική έννομη τάξη οφείλει να εναρμονίζεται με τις ευρωπαϊκές οδηγίες. Πράγματι, ο εθνικός τελωνειακός κώδικας έχει κατά καιρούς τροποποιηθεί για να εναρμονισθεί με όσα ορίζουν οι ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις. Η νομοθετική εναρμόνιση είναι όμως κάτι τελείως διαφορετικό από τη συμπεριφορά της Διοίκησης ως προς το ίδιο θέμα.

Στην Ελλάδα, λόγω της υψηλής παραβατικότητας που παρατηρείται και που συνδέεται με την αποφυγή καταβολής του Ε.Φ.Κ στα προϊόντα του καπνού, οι αρμόδιες Αρχές διεξάγουν αυστηρούς και συχνούς ελέγχους, ενώ και η Διοίκηση αλλά και τα Δικαστήρια εξαντλούν την αυστηρότητά τους σε διάφορες περιπτώσεις.

Ο Περί Φόρων Κατανάλωσης: Νόμος του 2004 (91(I)/2004)

Ορισμοί

(1) Στον παρόντα Νόμο «βιομηχανοποιημένα καπνά» θεωρούνται:

(α) τα τσιγάρα:

- (i) οι κύλινδροι καπνού που μπορούν να καπνίζονται ως έχουν και οι οποίοι δεν είναι πούρα ή σιγαρίλος,
- (ii) οι κύλινδροι καπνού, οι οποίοι με απλό μη βιομηχανικό χειρισμό γλιστρούν μέσα σε σωλήνες τσιγάρων,
- (iii) οι κύλινδροι καπνού, οι οποίοι με απλό μη βιομηχανικό χειρισμό περιτυλίγονται σε τσιγαρόχαρτα.

(β) Τα πούρα ή πουράκια αν μπορούν και, δεδομένων των χαρακτηριστικών τους και των συνήθων καταναλωτικών προσδοκιών, προορίζονται αποκλειστικά να καπνίζονται ως έχουν:

- (i) κύλινδροι καπνού με εξωτερικό περιτύλιγμα από φυσικό καπνό.

(ii) κύλινδροι καπνού με κοπανισμένο μείγμα καπνού και με εξωτερικό περιτύλιγμα στο σύνηθες χρώμα του πούρου, από ανασυσταθέντα καπνό, που καλύπτει πλήρως το προϊόν και όπου χρειάζεται και το φίλτρο, όχι όμως και το επιστόμιο στην περίπτωση προϊόντων με επιστόμιο, όπου το βάρος ανά μονάδα, μη περιλαμβανομένου του φίλτρου ή του επιστομίου, δεν είναι μικρότερο από 2,3 γραμμάρια ούτε μεγαλύτερο από 10 γραμμάρια και η περίμετρος στο ένα τρίτο τουλάχιστον του μήκους δεν είναι μικρότερη από 34 χιλιοστά.

(γ) ο λεπτοκομμένος καπνός που προορίζεται για την κατασκευή χειροποίητων (στριφτών) τσιγάρων:

(i) Ο κομμένος ή κατ' άλλο τρόπο τεμαχισμένος καπνός, φιλαρισμένος (νηματοποιημένος) ή πεπιεσμένος σε πλάκες, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κάπνισμα χωρίς μεταγενέστερη βιομηχανική μεταποίηση, και του οποίου τουλάχιστον το 25% του βάρους των σωματιδίων καπνού έχει πλάτος κοπής μικρότερο από 1,5 χιλιοστόμετρο,

(ii) ο καπνός καπνίσματος στον οποίο περισσότερο από 25% του βάρους των σωματιδίων καπνού έχει πλάτος κοπής μεγαλύτερο από ίσο προς 1,5 χιλιοστόμετρο ή μεγαλύτερο και ο οποίος πωλήθηκε ή προορίζεται να πωληθεί για την κατασκευή χειροποίητων τσιγάρων.

(δ) άλλα καπνά για κάπνισμα:

(i) Ο κομμένος ή κατ' άλλο τρόπο τεμαχισμένος καπνός, φιλαρισμένος (νηματοποιημένος) ή πεπιεσμένος σε πλάκες, ο οποίος είναι κατάλληλος για κάπνισμα χωρίς μεταποίηση.

(ii) τα συσκευασμένα για λιανική πώληση υπολείμματα καπνού, τα οποία δεν εμπίπτουν στους πιο πάνω ορισμούς (α), (β) και (γ) και τα οποία μπορούν να καπνιστούν.

Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «υπολείμματα καπνού» εννοούνται τα κατάλοιπα των φύλλων καπνού και τα υποπροϊόντα που προέρχονται από την επεξεργασία του καπνού ή την παραγωγή προϊόντων καπνού.

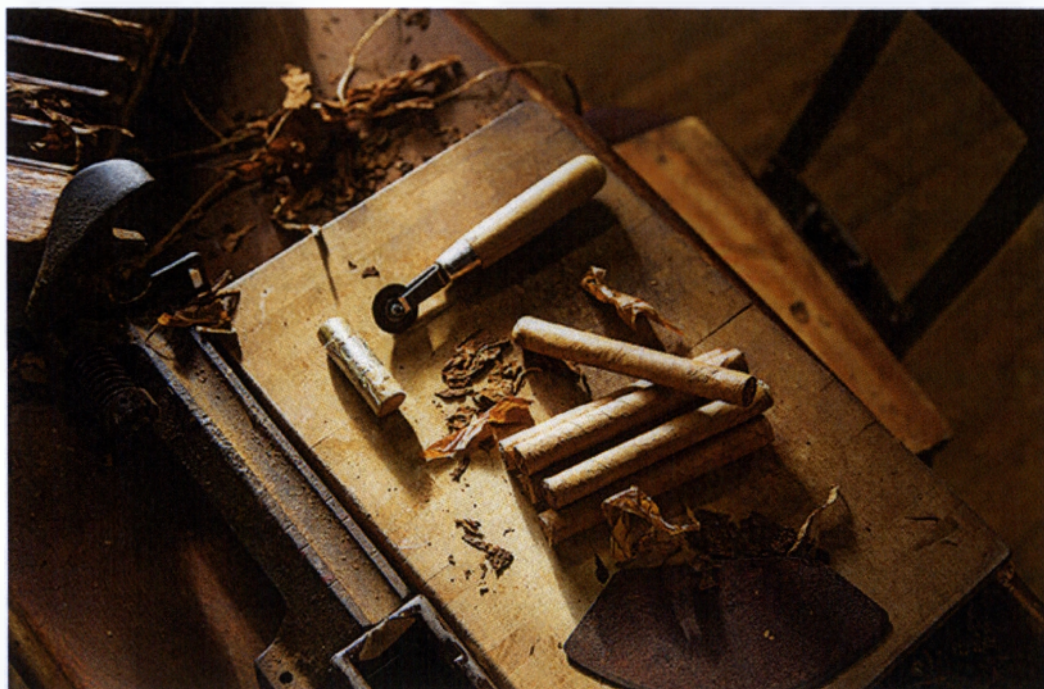
(2) Εξομοιώνονται με πούρα και πουράκια τα προϊόντα τα οποία αποτελούνται εν μέρει από άλλες ουσίες πλην του καπνού αλλά κατά τα λοιπά ανταποκρίνονται στα

κριτήρια του ορισμού (β) του εδαφίου (1).

- (3) Εξομοιώνονται με τσιγάρα και άλλα καπνά για κάπνισμα τα προϊόντα που αποτελούνται εξ ολοκλήρου ή κατά ένα μέρος από ουσίες διαφορετικές από τον καπνό ανταποκρίνονται όμως στα άλλα κριτήρια των ορισμών (α) και (δ) του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου.
- (4) Τα τσιγάρα και τα άλλα καπνά για κάπνισμα που αποτελούνται εξ ολοκλήρου από ουσίες διαφορετικές από τον καπνό, δεν θεωρούνται βιομηχανοποιημένα καπνά, εφόσον προορίζονται αποκλειστικά για ιατρική χρήση .

Κεφάλαιο 4: PURO

Εικόνα 9

4.1. Puro Σημαίνει Καθαρός

Από Ιταλική φράση: “Euro tabacco di Havana”(καθαρός καπνός Αβάνας). Σύμφωνα με τον καθηγητή Μπαμπινιώτη, η λέξη πούρο προέρχεται από το ισπανικό επίθετο puro (tobacco), δηλαδή καθαρός (καπνός), «λόγω του ότι το πούρο αποτελείται από καθαρά φύλλα εκλεκτού καπνού, εν αντιθέσει με το τσιγάρο».

Υπάρχουν τρεις εκδοχές για το που ανάγεται η ετυμολογία της αγγλικής ονομασίας «cigar», η οποία και χρησιμοποιείται από τους περισσότερους καπνιστές. Βάσει του λεξικού της βασιλικής Ισπανικής ακαδημίας, ανάγεται στη λέξη cig-sigan (καπνίζω) των Μάγια. Η δεύτερη εκδοχή, η οποία καταγράφεται στο λεξικό αγγλικής ετυμολογίας της Οξφόρδης, είναι ότι προέρχεται από την ισπανική λέξη cigarra (τζιτζίκι). Η τρίτη εκδοχή αποδίδει την προέλευση της λέξης στο φυτό maya sikar που σημαίνει κάπνισμα.

Η πρώτη μαρτυρία για την έννοια της κατασκευής του πούρου προέρχεται από το ημερολόγιο που τηρούσε ο Κολόμβος ο οποίος γράφει ότι είδε γυναίκες με ένα μικρό καλάμι αναμμένου χόρτου από το οποίο ανέπνεαν το άρωμα, σύμφωνα με το έθιμο, κατά τη διάρκεια θρησκευτικών τελετών. Το φυτό αυτό το ονόμαζαν COHIBA (σημαίνει θάμνος που καπνίζει) και το καλάμι (σωλήνα) TABACO.

Άρωμα και ιστορία τυλιγμένη σε ένα μόνο πούρο. Με αυτή την φράση μπορούν όλες εκείνες οι ιδιαίτερες αισθήσεις να ξυπνήσουν στο μυαλό ενός φανατικού καπνιστή πούρων, ακριβώς γιατί καταλαβαίνει την διαφορά του να καπνίζεις ένα ξεχωριστό καπνό από ένα απλό τσιγάρο.

4.2. Η Ιστορία Του Πούρου

Υπάρχουν διαφορετικές εκδοχές -φυσικά- για το πού και πώς γεννήθηκε το πούρο και η φιλολογία για την καταγωγή του είναι ανεξάντλητη. Κάποια γεγονότα ωστόσο είναι γενικώς αποδεκτά κι αυτά είναι που αποτελούν το χρονικό της ανακάλυψής του.

Η γέννηση

Οι πρώτες καλλιέργειες καπνού πιστεύεται ότι αναπτύχθηκαν στη Νότια Αμερική, ενώ κάποια στιγμή η τεχνογνωσία μεταφέρθηκε στην Κούβα.

Η πρώτη επαφή

Ήταν τον Οκτώβριο του 1492 όταν ο Χριστόφορος Κολόμβος αντίκρισε για πρώτη φορά στεριά ύστερα από πολύ καιρό. Τα καράβια του είχαν προσεγγίσει τις ακτές της Κούβας και το θέαμα που αντίκρισαν ήταν τουλάχιστον πρωτόγνωρο. Ο ατρόμητος εξερευνητής έστειλε δυο έμπιστους ναύτες του, τους Rodrigo de Jerez και Luis de Torres, στη στεριά σε ανιχνευτική αποστολή. Οι δύο άντρες εξεπλάγησαν όταν αντίκρισαν τους ιθαγενείς να καπνίζουν μια ουσία τυλιγμένη σε αποξηραμένα φύλλα φοίνικα ή φλούδες μπανάνας. Κι όταν ο Rodrigo de Jerez ενέδωσε στις πιέσεις των Ινδιάνων και τράβηξε την πρώτη του τζούρα, ο πρώτος ευρωπαίος aficionado ήταν γεγονός!

Το όνομα

Η λέξη «cigar» έλκει την καταγωγή της από την πανάρχαια γλώσσα των Μάγιας. Οι Μάγιας ονόμαζαν λοιπόν το πούρο «ciq-sigan» και το κάπνισμα «sika», από το οποίο προήλθε το ισπανικό «cigarro». Καμιά λέξη ωστόσο ή παράγωγό της δεν έγινε ευρέως αποδεκτή μέχρι το 1730. Το «New English Dictionary» του 1735 μάλιστα αναφέρει το πούρο ως «seegar», λέξη που προσαρμόστηκε κατάλληλα στο σημερινό «cigar».

Η διάδοση

Στις αρχές του 17ου αιώνα κάνουν την εμφάνισή τους οι πρώτες οργανωμένες φυτείες καπνού στην Κούβα, κατά μήκος του ποταμού Alemandares. Μέχρι τα μέσα του 1800, ο καπνός είχε αντικαταστήσει επάξια τον καφέ ως η Νο1 εξαγωγική δραστηριότητα του νησιού. Σε αυτό βοήθησε φυσικά και η βρετανική κυριαρχία της Κούβας το 1763: παρόλο που κράτησε μόλις έναν χρόνο, ήταν φαίνεται αρκετός ο καιρός για να ανοίξει τον δρόμο προς την ιδιαίτερα ανθηρή και μεγάλη ευρωπαϊκή αγορά. Τα πούρα εγκαθιδρύθηκαν έτσι στις ευρωπαϊκές συνειδήσεις και η παραγωγή τους δεν άργησε να μεταφερθεί στην Ισπανία, τη χώρα που παρασκεύασε το πούρο στη μορφή που το ξέρουμε σήμερα...

Το εμπόργκο

Στα τέλη του 19ου αιώνα άρχισαν να ξεπετάγονται διάφορες φίρμες παραγωγής πούρων σε τρίτες χώρες, με τις Ηνωμένες Πολιτείες να έχουν δώσει την απαραίτητη εμπορική ώθηση. Έπρεπε ωστόσο να περιμένουν το εμπόργκο του Kennedy στην Κούβα το 1962 για να βγουν από την αφάνεια και να μπουν δυναμικά στην ιδιαίτερα επικερδή δραστηριότητα της παρασκευής πούρων. Ιδιαίτερη ανάπτυξη στις καινούριες φυτείες καπνού έδωσαν εξάλλου οι εξόριστοι κουβανοί τεχνίτες, που πήραν στις αποσκευές τους σπόρους και τεχνογνωσία και αναζήτησαν νέες πατρίδες: η Νικαράγουα, η Ονδούρα και ο Άγιος Δομήνικος αποδείχτηκαν κάτι παραπάνω από φιλόξενες για τους έμπειρους Κουβανούς, ενώ δεν πήγαν πίσω το Μεξικό και η Βραζιλία, που ήταν ήδη καθιερωμένες καπνοπαραγωγές χώρες.

Το σήμερα

Η αγορά του πούρου έχει πλέον απλωθεί για τα καλά, με χώρες όπως το Καμερούν, ο Ισημερινός, η Σουμάτρα της Ινδονησίας και το Κονέκτικατ των ΗΠΑ να έχουν μπει δυναμικά στη βιομηχανία, ιδιαίτερα στην παρασκευή ποιοτικών wrappers. Η Κούβα παραμένει ο βασιλιάς των εκλεκτών πούρων, υπάρχουν ωστόσο ισχυρές ενδείξεις ότι το μέλλον επιφυλάσσει εκπλήξεις...

Οι πρώτες παραγωγές

Οι κάτοικοι της Γηραιάς ηπείρου έμαθαν γι' αυτόν και για το πούρο μετά το ταξίδι του Κολόμβου το 1492. Το κάπνισμα του πούρου υιοθετήθηκε αρχικά από τις

βασιλικές οικογένειες της Ισπανίας και της Πορτογαλίας κατά το 16 αιώνα. Το πρώτο πούρο με τη σημερινή του μορφή εμφανίζεται στη Σεβίλλη της Ισπανίας το 1676. Τα πρώτα εργοστάσια πούρων λειτούργησαν στη Σεβίλλη το 1717. Ξεχώριζαν για την ποιότητα τους και ο τρόπος παρασκευής τους αποτελούσε μυστικό ως το 1831. Το βασιλικό εργοστάσιο της Σεβίλλης παρήγαγε δεκάδες τόνους πούρων ετησίως. Η αναζήτηση πούρων ανώτερης ποιότητας καθώς και η φθορά του καπνού κατά το υπερατλαντικό ταξίδι ώθησε το βασιλιά Φερδινάνδο Ζ' της Ισπανίας, το 1831, να επιτρέψει την κουβανέζικη παραγωγή πούρων με την ισπανική όμως «συνταγή». Από εκείνη την στιγμή ξεκινά η παραγωγή του καλύτερου πούρου του κόσμου. Οι Κουβανοί από τότε έως και σήμερα, ως αναγνώριση, αποστέλλουν τα καλύτερα πούρα της χρονιάς στο ισπανικό στέμμα.

Στις ΗΠΑ, το 1762 ο Ίσραελ Πούτμαν, επιστρέφοντας από την Κούβα όπου είχε υπηρετήσει στο Βρετανικό στρατό, έφερε στο Κονέκτικατ πούρα Αβάνας και σημαντικές ποσότητες κουβανέζικου καπνού. Τα πρώτα εργοστάσια καπνού δημιουργούνται στην περιοχή του Χαρντ Φόρντ, ενώ το Κονέκτικατ εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να παράγει τα καλύτερα φύλλα ράπερ μετά την Κούβα.

Πολύτιμο όσο και απαιτητικό ως προς τις προδιαγραφές παραγωγής του, το πούρο παρουσιάζει μεγάλες ομοιότητες με ένα πανάκριβο μπουκάλι κρασί. Ανάλογα με την ποιότητα των σταφυλιών, το έδαφος και το υπέδαφος, τις καιρικές συνθήκες και το μεράκι, γίνεται η παραγωγή και κρίνεται το τελικό αποτέλεσμα από τους ειδήμονες. Με τον ίδιο τρόπο η γεύση και η ποιότητα ενός καλού πούρου εξαρτώνται από τον τύπο των φύλλων που χρησιμοποιούνται, από το πόσο καλά ωριμάζουν και τέλος από την ικανότητα και τη γνώση αυτού που το φτιάχνει.

4.2.1. Zino Davidoff

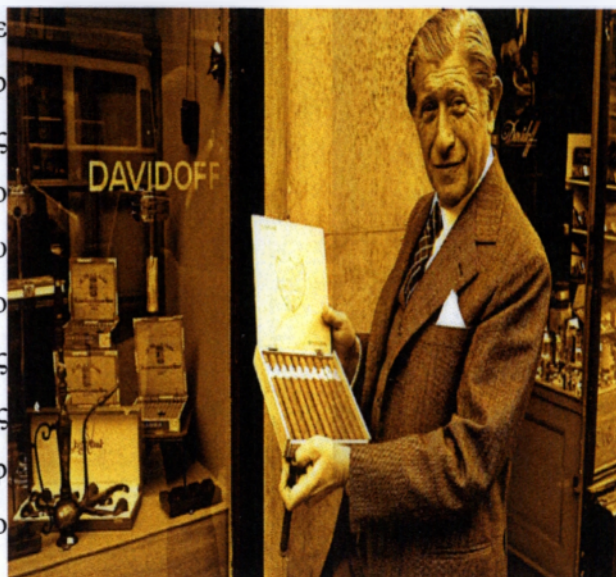
Η ζωή του είναι ένας «μαγικός καθρέφτης» που αντανακλά τις διακυμάνσεις του ταραγμένου 20ού αιώνα, όπως άλλωστε και το είδος το οποίο εμπορεύθηκε. Ο λόγος για τον άνθρωπο που συνέδεσε την τύχη και το όνομά του με τα πούρα. Το απόσταγμα της εμπειρίας του συγκεντρώνεται στο βιβλίο «Ο εκλεκτός κόσμος των πούρων».

Γεννημένος το 1906 στο Κίεβο της Ρωσίας, ο Ζίνο Ντάβιντοφ ήταν γόνος οικογένειας εβραίων καπνοπωλών. Στις παιδικές του αναμνήσεις συγκαταλέγεται η εικόνα των ρώσων αντικαθεστωτικών που μηχανορραφούσαν εναντίον του Τσάρου στο Κίεβο, «πίσω από ένα σύννεφο καπνού». Χαρακτηριστική, όπως εκείνη των πούρων, η

οσμή της συνωμοσίας δεν άργησε να γίνει αντιληπτή από την αστυνομία και το 1911 οι Ντάβιντοφ υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα. «Εγώ το ‘σκασα από τη Ρωσία μέσα σ’ ένα σκεπασμένο βαγόνι», γράφει ο Ζίνο.

Η οικογένεια μετεγκαταστάθηκε στη Γενεύη, όπου ο pater familias Ανρί Ντάβιντοφ άνοιξε ένα μικρό κατάστημα,

το οποίο έγινε γρήγορα δημοφιλές. Σε ηλικία 18 χρόνων ο Ζίνο Ντάβιντοφ άφησε πίσω του την ηρεμία της καλβινιστικής Γενεύης και ξεκίνησε το δικό του μεγάλο ταξίδι. «Δεν έχω να σου δώσω πολλά χρήματα», του είπε ο πατέρας του, «παρά μερικές συστατικές επιστολές για διάφορους καπνεμπόρους». Ο νεαρός Ντάβιντοφ περιπλανήθηκε για πέντε χρόνια, από το

Εικόνα 10

1924 ως το 1929, στην αμερικανική ήπειρο, ξεκινώντας από τον Τροπικό του Καρκίνου, περνώντας τον Ισημερινό και φθάνοντας, τέλος, στον Τροπικό του Αιγόκερω. Το πέρασμά του από τη Βραζιλία και την Αργεντινή τον οδήγησε τελικά «στα μέρη του κόκκινου πηλού», στην Κούβα.

Όταν επέστρεψε στη Γηραιά Ήπειρο, το πούρο δεν είχε γι’ αυτόν κανένα μυστικό. Η συμβολή του Ντάβιντοφ στη διάδοση της «κουλτούρας» του καπνίσματος πούρων στην Ευρώπη αλλά και στον υπόλοιπο δυτικό κόσμο είναι τεράστια. Ιδιαίτερα στενός ήταν ο δεσμός του με τους Κουβανούς. Το 1968, μάλιστα, ο Φιντέλ Κάστρο του χάρισε το προνόμιο να αποκτήσει δική του μάρκα πούρων, τα «Davidoff» με το λευκόχρυσο δαχτυλίδι.

Εν τούτοις, οι σκληρές πραγματικότητες του Ψυχρού Πολέμου δεν επέτρεψαν ακόμη και στον «Monsieur Havane», όπως επονομαζόταν ο Ζίνο Ντάβιντοφ, να διατηρήσει αλώβητη τη σχέση του με το νησί του Κάστρο. Το 1994, όταν πέθανε πάμπλουτος στη Γενεύη, η μάρκα που έφερε το όνομά του είχε «εξοστρακιστεί» από την Κούβα.

Στη σκιά της Οκτωβριανής Επανάστασης Μακρινός πρόγονος του ονομαστού καταστήματος «Davidoff», στον αριθμό 2 της rue de Rive, όπου συρρέουν οι εραστές του πούρου από όλο τον κόσμο, ήταν το καπνοπωλείο που άνοιξε ο Ανρί Ντάβιντοφ, πατέρας του Ζίνο, στη Γενεύη μετά τη φυγή της οικογένειας από τη Ρωσία. Μεταξύ των θαμώνων και αρκετοί ρώσοι εξόριστοι που συνωμοτούσαν εναντίον του τσαρικού καθεστώτος. «Προετοιμάζαν», γράφει ο Ντάβιντοφ, «την επανάστασή τους με πυρετώδη ρυθμό. Ένας απ' αυτούς μου είχε κάνει μεγάλη εντύπωση. Είχε λεπτό πρόσωπο, λαμπερά μάτια και μιλούσε με δυνατή φωνή όταν ζητούσε τα “παπιρόζι” του, με το χαρτονένιο επιστόμιο. Το όνομά του ήταν Βλαντιμίρ Ουλιάνοφ πέρασε καιρός για να γίνει γνωστός ως Λένιν». Η μνεία του ηγέτη των μπολσεβίκων στην αρχή του βιβλίου «Ο εκλεκτός κόσμος των πούρων» δεν είναι διόλου τυχαία.

Ο Ζίνο Ντάβιντοφ έζησε (και πέθανε) σε έναν κόσμο διαμορφωμένο από τις πραγματικότητες της Οκτωβριανής Επανάστασης. Δεν ήταν μόνο ο εκπατρισμός της οικογένειας από τη Ρωσία. Το εμπόριο των πούρων επηρεάστηκε αφάνταστα από την αντιπαράθεση καπιταλισμού και κομμουνισμού, ιδιαίτερα δε από την πόλωση του Ψυχρού Πολέμου. Ο Ζίνο Ντάβιντοφ απέκτησε σε νεαρή ηλικία (και μοιράζεται με τους εραστές του καπνίσματος ανά τον κόσμο) αληθινό πάθος για τα πούρα Αβάνας. «Το πούρο της Αβάνας», γράφει, «δεν μοιάζει με κανένα άλλο. Ακόμη και μετά τη συσκευασία του συνεχίζει να μεταβάλλεται και να ζει. Είναι γεγονός ότι χρειάζεται κάποια ειδική φροντίδα, καθώς με την αριστοκρατική θέση που κατέχει ανάμεσα στα υπόλοιπα προϊόντα καπνού του αρμόζει να του συμπεριφέρονται με τον ανάλογο τρόπο».

Η συμπεριφορά αυτή προϋποθέτει την κατάλληλη συντήρηση. Ο Ντάβιντοφ ήταν ο πρώτος στην Ευρώπη ο οποίος εγκατέστησε ειδικό χώρο φύλαξης πούρων στο κατάστημα που άνοιξε το 1929 στη Γενεύη. Οι προνομιακές σχέσεις του με τους Κουβανούς («στη δουλειά μας η φιλία δεν είναι μια λέξη χωρίς νόημα», γράφει) και η γνώση του για το αντικείμενο του εξασφάλισαν γρήγορα την αναγνώριση στην Ελβετία, στη Γαλλία, στην Ευρώπη και τελικά στον κόσμο ολόκληρο. Από τον βασιλιά Φαρούκ

της Αιγύπτου ως τον Χένρι Κίσινγκερ και από τον ευθυμογράφο Άρτ Μπούχβαλντ ως τον ηθοποιό Αλέν Ντελόν, το κατάστημα του Ντάβιντοφ στη Γενεύη ήταν σημείο συνάντησης των εραστών του πούρου, επωνύμων και ανωνύμων. Εν τούτοις, η δύσκολη στιγμή ήρθε το 1959, όταν το καθεστώς του Φουλγκένσιο Μπατίστα κατέρρευσε και οι αντάρτες του Φιντέλ Κάστρο μπήκαν στην Αβάνα. Έκτοτε ο κόσμος του πούρου δεν είναι πια ο ίδιος. Η εθνικοποίηση της καπνοβιομηχανίας από τον Κάστρο και η έξοδος από την Κούβα πολλών από τις οικογένειες που παρήγαν τις γνωστότερες μάρκες κουβανικών πούρων δημιούργησαν μια απίστευτη περιπλοκή. Οι φυγάδες (όπως ο Ραμόν Σιφουέντες, ιδιοκτήτης των Partagas) θεώρησαν ότι διατηρούν τα δικαιώματα της επωνυμίας και συνέχισαν την παραγωγή από τον Άγιο Δομίνικο ή την Ονδούρα.

Έτσι βρέθηκαν να συνυπάρχουν στην αγορά, ως ετεροθαλή του Ψυχρού Πολέμου, δύο είδη «Montecristo», δύο είδη «Partagas» ή δύο είδη «H. Urmann». Η πώληση επιτάχθηκε με το οικονομικό εμπάργκο των Ηνωμένων Πολιτειών εις βάρος της Κούβας που έκλεισε την αμερικανική αγορά στα πούρα Αβάνας. Η Ευρώπη δεν απέσυρε ποτέ την εμπιστοσύνη της στα κουβανικά πούρα, αν και ο κόσμος των πούρων σημαδεύτηκε από τις δικαστικές διαμάχες των αντιμαχομένων, δηλαδή των εκπροσώπων της κρατικής Cubatabaco και των Κουβανών της εμιγκράτσιας, για τα δικαιώματα στις χρυσοφόρες επωνυμίες.

Η διχόνοια αυτή ουδόλως έβλαψε τον Ζίνο Ντάβιντοφ. Ο «Monsieur Havane» επιβραβεύτηκε για τον στενό του σύνδεσμο με τους Κουβανούς αποκτώντας το 1968 τη δική του μάρκα, τα «Davidoff» και δη με τις ευλογίες του ίδιου του Κάστρο. Ο «γάμος» του επιφανέστερου διαμεσολαβητή και του γνησιότερου παραγωγού στέφθηκε από παγκόσμια εμπορική επιτυχία ώσπου οι εντάσεις του Ψυχρού Πολέμου προκάλεσαν προστριβές στο ζευγάρι. Η αιτία του διαζυγίου μεταξύ του Ντάβιντοφ και της Αβάνας δεν είναι γνωστή, οι πιθανές όμως εξηγήσεις είναι δύο και η αλήθεια βρίσκεται μάλλον στη μέση.

Ο Ντάβιντοφ λέγεται ότι ενοχλήθηκε όταν οι Κουβανοί εισήγαγαν στην αγορά το 1982 την προσωπική μάρκα του Κάστρο, τα «Cohiba», και έδωσαν προτεραιότητα στην παραγωγή τους· το καθεστώς της Αβάνας θεωρείται ότι δεν είδε με καθόλου καλό μάτι

Εικόνα 12

την κίνηση του Ντάβιντοφ να αρχίσει να παράγει στην Ονδούρα μια νέα μάρκα, τα «Ζίνο», προκειμένου να αξιοποιήσει τη χρυσοφόρο (πλην κλειστή στα κουβανικής παραγωγής «Davidoff») αμερικανική αγορά.

Τα τελευταία «Davidoff» Αβάνας διατέθηκαν στην αγορά το 1992 αποτελούν δε σήμερα συλλεκτικό απόκτημα. Η παραγωγή τους «μετακόμισε» στον Άγιο Δομίνικο. Ο Ζίνο Ντάβιντοφ έμελλε να είναι ο τελευταίος παραγωγός πούρων που εκπατρίστηκε από την Κούβα. Τα «Davidoff» με το λευκόχρυσο δαχτυλίδι κατέκλυσαν την αμερικανική αγορά, αλλά ο Ζίνο ήταν ήδη πάμπλουτος χάρη στη συμφωνία του το 1970 με την ελβετική εταιρεία της Βασιλείας Max Oettinger, στην οποία ανήκει η επωνυμία. Πέθανε το 1994 στη Γενεύη, ένας σύγχρονος Οδυσσεάς μακριά από την Ιθάκη του, την εξωτική Κούβα.

Ήταν μια από τις χειρότερες βραδιές που έζησε το Λονδίνο τα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το γερμανικό Blitz ήταν στο αποκορύφωμά του και το τέλος του αεροπορικού βομβαρδισμού βρήκε τη βρετανική πρωτεύουσα να φλέγεται. Μεταξύ των πληγέντων κτιρίων και το κατάστημα Dunhill της Duke Street. «Στις 2.00 τα ξημερώματα και αφού επιθεώρησε τις ζημιές, ο διευθυντής του καταστήματος έσπευσε να ενημερώσει τηλεφωνικά τον Ουίνστον Τσόρτσιλ: “Τα πούρα σας είναι ασφαλή κύριε”».

Τούτο το επεισόδιο, που το αφηγείται ο Ζίνο Ντάβιντοφ στο βιβλίο του, είναι μια μικρή λεπτομέρεια του πάθους του «πρωθυπουργού της νίκης» για τα πούρα. Ο Τσόρτσιλ είχε ανακαλύψει τα πούρα σε ηλικία μόλις 20 χρόνων, όταν βρέθηκε στην Αβάνα κατά τη διάρκεια του αμερικανοϊσπανικού πολέμου. Εκτιμάται ότι στη διάρκεια της ζωής του κάπνισε περισσότερα από 300.000 πούρα· αν και όταν περνούσε τη μέση, τα πετούσε. Εύλογα έδωσε το όνομά του σε έναν τύπο πούρου: τα περιώνυμα (και θηριώδη σε ό,τι αφορά το μέγεθος) «Churchills».

Όπως οι περισσότεροι εραστές των πούρων, ο Τσόρτσιλ συνεκινείτο ελάχιστα από το πουριτανισμό των μη καπνιστών. «Στον στρατηγό Μοντγκόμερι», γράφει ο Ντάβιντοφ, που του είπε κάποια μέρα «Δεν πίνω, δεν καπνίζω, κοιμάμαι πολύ γι' αυτό είμαι σε φόρμα 100%», ο Τσόρτσιλ απάντησε: «Πίνω πολύ, κοιμάμαι λίγο και καπνίζω το ένα πούρο πάνω στ' άλλο γι' αυτό είμαι σε φόρμα 200%».

Το βιβλίο του Ντάβιντοφ αποτελεί ουσιαστικά ένα εγχειρίδιο που περιλαμβάνει όλα όσα χρειάζεται να γνωρίζει ο καπνιστής του πούρου. Εν τούτοις δεν χρειάζεται να διαβάσει κανείς ανάμεσα στις γραμμές για να αντιληφθεί την πεποίθηση του συγγραφέα ότι η απόλαυση ενός πούρου συνιστά ξεχωριστή εμπειρία ή, σύμφωνα με την έκφραση

του Ντάβιντοφ, «όργανο επικοινωνίας με το υπερφυσικό».

Ομολογουμένως πολλές από τις σελίδες του «Εκλεκτού κόσμου των πούρων» είναι εντυπωσιακά γλαφυρές. «Εγώ ήλθα από την Ανατολή», γράφει ο Ντάβιντοφ, «από το κρύο, από κάμπους σαρωμένους από ανέμους που έρχονται από τις στέπες. Ανακάλυψα το πλούσιο άρωμα και την αισθησιακή ζεστασιά που προσφέρουν τα μέρη του καπνού, όπως ένας έφηβος ανακαλύπτει μια φλογερή, μεγαλύτερη σε ηλικία γυναίκα η οποία γνωρίζει τα πάντα γύρω από αυτό που ο ίδιος αγνοεί».

Είναι η αίσθηση της «καθαρότητας» (puro στα ισπανικά σημαίνει καθαρός, αγνός) ή μήπως η διαφορετική προσωπικότητα που διαθέτει κάθε πούρο και η μοναδικότητα που ενέχει η εμπειρία του καπνίσματος του; Πάντως ο Ντάβιντοφ γράφει ότι ξεκίνησε για την Κούβα «όπως ένας νεαρός αρχαιολόγος θα ξεκινούσε για την Ελλάδα ή ένας καθολικός θεολόγος για τη Ρώμη. Πέρασα δύο χρόνια εκεί, σε κατάσταση πλήρους υπερδιέγερσης. Έπιασα δουλειά σε μια finca (φάρμα) και μυήθηκα σε όλες τις πτυχές της παραγωγής του πούρου, από το κόψιμο του φυτού ως τη συσκευασία, μέσα από τα στάδια της συλλογής των φύλλων, της ζύμωσης, της ξήρανσης, του χωρίσματος και του στριψίματος. Είχα περιέργεια και ενθουσιασμό για όλα και δεν ησύχαζα αν δεν μάθαινα κάθε τι που μπορούσα να μάθω για τα πούρα της Αβάνας».

Ο «Εκλεκτός κόσμος των πούρων» περιλαμβάνει κεφάλαια για το κόψιμο της άκρης του πούρου· το άναμμα· το δαχτυλίδι· για το πώς πρέπει να κρατάει κανείς το πούρο στο στόμα· τη στάχτη και το σβήσιμο του πούρου· τέλος, για το κάπνισμα πούρων από εκπροσώπους του «ασθενούς φύλου»: «Οι γυναίκες που καπνίζουν και γνωρίζουν πώς να εκτιμήσουν ένα καλό πούρο Αβάνας είναι πολύ περισσότερες από όσες πιστεύετε και ο αριθμός τους μεγαλώνει συνεχώς. Αν δεν είχα την υποχρέωση να μην αποκαλύπτω ορισμένα επαγγελματικά μυστικά, θα μπορούσα να αναφέρω μερικά ονόματα που θα σας προκαλούσαν έκπληξη».

Μεγάλος αριθμός σελίδων αφιερώνεται και στην επιλογή του πούρου. «Τι είδος πούρου να διαλέξω, κύριε Ντάβιντοφ; Δώστε μου τη συμβουλή σας, σας παρακαλώ» ρωτάει ο επίδοξος καπνιστής. «Μα, τι άνθρωπος είστε, κύριέ μου;» απαντά ο Ντάβιντοφ, «Δεν μπορείτε να διαλέξετε πούρο σαν να ήταν γραβάτα ή μυθιστόρημα». Ομολογουμένως η επιλογή είναι συνάρτηση της ιδιοσυγκρασίας του καπνιστή, της προσφοράς, αλλά και της ώρας. Ο Ντάβιντοφ εξηγεί τι μπορεί να καπνίζει κανείς το πρωί («ο Πάντσο Βίλα έλεγε στους άντρες ότι δεν πρέπει να καπνίζουν πούρο μετά το πρωινό»), μετά το μεσημεριανό γεύμα, το απόγευμα και, βεβαίως, μετά το δείπνο. Ο

Ντάβιντοφ εξηγεί επίσης πόσο δυνατό είναι ένα πούρο και τη συνάρτηση της γεύσης με το χρώμα: «Όσο πιο σκουρόχρωμο είναι ένα πούρο τόσο πιο έντονη είναι η γεύση του. Ο καλός καπνιστής θα πρέπει να είναι σε θέση να κρίνει πόσο δυνατό είναι ένα πούρο από το σχετικά σκούρο ή ανοιχτό χρώμα του φύλλου περιτυλίγματός του και του μέρους της γέμισης που είναι ορατό». Η «παλέτα» των ποικιλιών της Αβάνας, επισημαίνει ο συγγραφέας, «είναι εκπληκτικά πλούσια».

Το βιβλίο ολοκληρώνεται με τη διαπραγμάτευση των σχημάτων και των μεγεθών των πούρων και την ποίηση της ονοματολογίας: «Corona», «Perfecto», «Panatela», «Lonsdale», «Robusto», «Torpedo». Στην ουσία η επιλογή είναι απόρροια φιλοσοφίας: «Όποιος κι αν είστε, όποιες κι αν είναι οι συνήθειες, οι τάσεις και τα γούστα σας, υπάρχει σίγουρα ένα πούρο για σας, ένα πούρο που να ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία σας και να συμβαδίζει με τη διάθεσή σας. Δεν υπάρχει υπηρέτης πιο πιστός, συντροφιά πιο συμπαθητική, από ένα πούρο Αβάνας. Όταν προσπαθείτε να μάθετε να διαλέγετε το πούρο που σας ταιριάζει καλύτερα είναι σαν να μαθαίνετε για τον εαυτό σας. Η ανακάλυψη του πούρου που σας μοιάζει σας βοηθάει κάθε φορά να το απολαμβάνετε προτού ακόμη το ανάψετε». Κοντολογίς το κάπνισμα ενός πούρου είναι πράξη αυτογνωσίας· στον γαλάζιο καπνό του καθρεφτίζεται η προσωπικότητα αυτού που το επέλεξε.

4.2.2. Κούβα Η Μήτρα Των Πούρων

Οι ιθαγενείς της Κούβας, οι Ινδιάνοι Τάινο, κάπνιζαν ακατέργαστα πούρα φτιαγμένα από γυρισμένα φύλλα καπνού. Σήμερα, αυτό το νησί της Καραϊβικής είναι ευρέως γνωστό ως ο κατεξοχήν τόπος παραγωγής των καλύτερων πούρων και καπνού πούρου στον κόσμο.

Εικόνα 13

Ο καλύτερος καπνός παράγεται στη Vuelta Abajo, επαρχία του Pinar del Rio, κοντά στις πόλεις του San Luis και San Juan Martinez. Οι συνθήκες του κλίματος και του εδάφους σε αυτό το μέρος της Κούβας, είναι ιδανικές για την παραγωγή καπνού και είναι η μόνη περιοχή που παράγει όλα τα φύλλα καπνού που χρειάζονται για να φτιαχτεί ένα πούρο. Η ετήσια βροχόπτωση της επαρχίας αυτής πάνω από 152 εκατοστά κάθε χρόνο είναι από τις μεγαλύτερες του νησιού. Η κύρια περίοδος ανάπτυξης του καπνού προσδιορίζεται μεταξύ Νοεμβρίου και Φεβρουαρίου και ονομάζεται ξηρή περίοδος. Κατά τη διάρκειά της, η θερμοκρασία είναι σχεδόν σταθερή γύρω στους 27ο C, με οκτώ ώρες λιακάδα την ημέρα και μέσο ποσοστό υγρασίας 64%.

Ο καπνός καλλιεργείται σε ιδιωτικά αγροτεμάχια, απ' όπου τον πωλούν σε προκαθορισμένες στάνταρ τιμές στην κομμουνιστική κυβέρνηση της χώρας. Μετά την επανάσταση του 1954, η περισσότερη έκταση καλλιεργήσιμης γης, παραχωρήθηκε σε ξένες εταιρείες καπνού, κυρίως αμερικανικές και οι χωρικοί ή *vegueros* τώρα καλλιεργούν σε μικρά αγροτεμάχια, που είναι από 2 έως το πολύ 60 εκτάρια το καθένα. Άλλες περιοχές της Κούβας, όπου καλλιεργείται καλής ποιότητας φύλλων καπνός, είναι η *Semi Vuelta*, η περιοχή *Partidos* κοντά στην Αβάνα, η *Remedios* στο κέντρο του νησιού και η *Oriente* στο ανατολικό άκρο του.

Στα μέσα του 19ου αιώνα, υπήρχαν περίπου 10.000 φυτείες καπνού στην Κούβα και πάνω από 1.000 βιοτεχνίες παρασκευής πούρων στην Αβάνα και σε άλλες μεγάλες πόλεις. Πενήντα χρόνια αργότερα, στις αρχές του 20ου αιώνα, υπήρχαν 120 εργοστάσια που έφτιαχναν 200 μάρκες πούρων και τα οποία αποτέλεσαν τον πυρήνα οργάνωσης της κουβανέζικης βιομηχανικής εργατικής τάξης. Μετά την επανάσταση, ένα μεγάλο ποσοστό των μεγαλύτερων παραγωγών καπνού και πούρων έφυγαν σε άλλες χώρες, όπως τα Κανάρια Νησιά και η Δομινικανή Δημοκρατία, όπου πολλοί ευδοκίμησαν. Πολλοί υποστήριξαν ότι, μετά την επανάσταση, τα πούρα Αβάνας έχασαν την ποιότητά τους, αλλά οι Κουβανοί απάντησαν παρουσιάζοντας τα πούρα *Montecristo* και *Cohiba*, τις μάρκες με τη μεγαλύτερη ζήτηση στον κόσμο. Σήμερα, υπάρχουν μόνο 6 εργοστάσια χειροποίητων πούρων στην Κούβα, αλλά η παραγωγή έχει αυξηθεί κατά πολύ. Εδώ και μερικά χρόνια, η Κούβα εξάγει περίπου 50 με 80 εκατομμύρια χειροποίητα πούρα σε 22 μάρκες, σε αντίθεση με τα 30 εκατομμύρια που εξήγαγε αμέσως μετά την επανάσταση.

Μετά την επανάσταση, τα ονόματα των διάσημων εργοστασίων της Αβάνας άλλαξαν: το *La Corona* έγινε *Fernando Roig*, το *Partagas* έγινε *Francisko Perez German*,

το El Rey del Mundo έγινε Heroes del Moncada και το γνωστότερο από όλα, το Romeo y Julieta έγινε Briones Montonto. Πάντως, τα παλιά ονόματα φαίνονται ακόμη έξω από τα ισπανικής αρχιτεκτονικής κτίρια των εργοστασίων του 19ου και 20ου αιώνα. Κάθε εργοστάσιο επικεντρώνεται στην παραγωγή ορισμένων μόνο τύπων πούρου. Για παράδειγμα, οι μάρκες Partagas, Bolivar, Gloria Cubana και Ramon Allones, φτιάχνονται ακόμη στο παλιό εργοστάσιο Partagas, το οποίο παρασκευάζει περίπου 5 εκατομμύρια πούρα ετησίως.

Οι πρώτης τάξεως μάρκες πούρων της Κούβας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα πλούσια Bolivar, τα υπέροχα Cohiba, τα ανώτερα Diplomaticos, τα σπάνια και γλυκά Gispert, τα H. Urmann και Hoyo de Monterey. Γενικά τα πούρα Αβάνας έχουν γεμάτη γεύση με τόνους καφέ, μελιού και γήινους.

4.2.3. Μια Παράξενη Ιστορία Για Το Πούρο Στην Ευρώπη

Το πρώτο πούρο εμφανίζεται με τη σημερινή του μορφή στη Σεβίλλη της Ισπανίας το 1676 ενώ τα πρώτα εργοστάσια παραγωγής λειτούργησαν εκεί το 1717. Ο τρόπος παρασκευής τους αποτελούσε μυστικό ως το 1831. Το βασιλικό εργοστάσιο της Σεβίλλης παρήγαγε δεκάδες τόνους πούρων ετησίως. Η αναζήτηση πούρων ανώτερης ποιότητας καθώς και η απώλεια ποιότητας του καπνού, κατά το υπερατλαντικό ταξίδι, ώθησε το βασιλιά Φερδινάνδο Ζ' της Ισπανίας να επιτρέψει το 1831 την κουβανέζικη παραγωγή πούρων με την ισπανική όμως «συνταγή». Από εκείνη την στιγμή ξεκινά η παραγωγή του καλύτερου πούρου στον κόσμο. Οι Κουβανοί, από τότε έως και σήμερα, αποστέλλουν τιμής ένεκεν τα καλύτερα πούρα της ετήσιας παραγωγής στο ισπανικό στέμμα.

Υπάρχουν διάφορες ιστορίες και αποφθέγματα από ανθρώπους που αγάπησαν τα πούρα. Λέγεται ότι ο Έρνεστ Χέμινγουέι, ο γνωστός συγγραφέας και λάτρης των κουβανέζικων πούρων, χάρισε στην Άβα Γκάρντνερ ένα δαχτυλίδι από το πούρο του ως αναμνηστικό της πρώτης τους συνάντησης.

Ο Βίκτορ Ουγκό, σχολιάζοντας τη δημιουργική επίδραση που έχουν τα πούρα έλεγε ότι «μετασχηματίζουν τις σκέψεις σε όνειρα». Βέβαια, για τους αφοσιωμένους καπνιστές δεν υπάρχουν τέτοια διλήμματα: Ο Μαρκ Τουέιν ανέφερε ότι «η τροφή και ο ύπνος είναι οι μόνες δραστηριότητες που θα έπρεπε να επιτρέπεται να διακόψουν έναν άνθρωπο από την απόλαυση του πούρου του», ενώ σύμφωνα με τον μεγάλο κωμικό Γκράουτσο Μαρξ: «Ανάμεσα σε μία γυναίκα και ένα πούρο, διαλέγω πάντα το

δεύτερο».

Πηγαίνοντας κόντρα στο ρεύμα της απαγόρευσης του καπνίσματος και της οικονομικής κρίσης που τσακίζει τη χώρα και τα είδη πολυτελείας, το ελληνικό πούρο είναι το μοναδικό που παράγεται στην Ευρώπη. Γεγονός που παραπέμπει αυτομάτως στην παράφραση της πασίγνωστης ατάκας του μαθουσάλα πειρατή στον Αστερίξ. Φαίνεται λοιπόν ότι «Είναι τρελοί αυτοί οι Έλληνες».

4.3. Προϋπάρχουσα Κατάσταση

Μέχρι το 1954 καλλιεργούνταν καπνά ανατολικού τύπου και κατασκευάζαμε προϊόντα τύπου τσιγάρου με αυτά ποικιλίες (τσεπέλια, μαύρα, μπασμάδες, Κατερίνης κτλ.). Και ενώ στην Αμερικανική Ήπειρο ήταν καθιερωμένο το American Blend, που βασίζεται στις ποικιλίες Virginia, Berkley κτλ. Και σε πολύ μικρό βαθμό τα καπνά Ανατολικού τύπου σαν κερασάκι στην τούρτα και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τα επηρέαζαν με χημικές ουσίες τα αποκαλούμενα essence.

Οι Αμερικάνικες βιομηχανίες αργότερα πραγματοποιώντας έρευνες στο κλίμα της Ελλάδας συμπέραναν ότι πρέπει να εντάξουν τις μεγαλόφυλλες ποικιλίες που τις καλλιεργούσαν παλαιότερα στην Ελλάδα και στην Κρύα Βρύση και έτσι καθιερώθηκαν οι ποικιλίες αυτές.

Μετά το 2006 υπήρξε μια τάση από τις βιομηχανίες να αποσύρουν το ενδιαφέρον τους από τα ανατολικού τύπου καπνά και θέλησαν να καθιερώσουν χαρμάνια με καπνά από ποικιλίες Virginia και με κάποια χημικά πρόσθετα τα οποία Virginia καλλιεργούνται στην Κίνα (English Blend¹) η οποία προσπάθεια δεν τους βγήκε.

Στην άλλη πλευρά στην Ευρωπαϊκή ήπειρο υπήρξε η θέληση να σταματήσουν τα essence και τα χημικά πρόσθετα με πρόσχημα την υγεία του καταναλωτή. Εδώ υπάρχει η μεγάλη ευκαιρία ώστε να εκμεταλλευτεί η Ελλάδα λόγο του κλίματος της και χαρακτηριστικών της και να δηλώσει παρών και να αιτηθεί να ενταχθούν ξανά οι παλιές ανατολικού τύπου καλλιέργειες με γνώμονα την υγεία του καταναλωτή και να εδραιώσει τη παραγωγή προϊόντων καπνού σε Ευρωπαϊκό έδαφος που έχει εξαφανιστεί λόγο υψηλού κόστους παραγωγής παίρνοντας παράδειγμα από κινήσεις που γίνονται από μεγάλο βεληνεκούς εταιρίες όπως η καπνοβιομηχανία PHILIP MORRIS, η οποία

---

¹ Η τάση εκεί που υπάρχουν πολλοί μικροί παραγωγοί και εκτάσεις που πληρώνονται ακριβά, εντοπίζουν κάπου αλλού φθηνή πρώτη ύλη με το ίδιο επιθυμητό αποτέλεσμα.

κάνει ενέργειες ώστε να πάρει το 50% με συμβολαιακή γεωργία της καπνοπαραγωγής στην Ελλάδα το οποίο δείχνει κάποια προοπτική μελλοντική και με την απαγόρευση των essence φαίνεται ότι δίνεται μια ανάσα στις παραδοσιακές ανατολικού τύπου καλλιέργειες και ανοίγοντας έτσι παράθυρο για καπνοπαραγωγή στην Ελλάδα με κριτήριο την ποιότητα πλέον και όχι την ποσότητα.

4.4. Χειροποίητο Πούρο

Εικόνα 14

Το χειροποίητο πούρο αποτελείται από τρία μέρη:

Το εξωτερικό φύλλο, το δέσιμο και τη γέμιση.

Για το περίβλημα χρησιμοποιούνται τα κορυφαία σε ποιότητα και χρωματισμό φύλλα. Με βάση αυτό, τα πούρα διαβαθμίζονται σε πολλές χρωματικές κατηγορίες.

Από τα πολύ ανοιχτόχρωμα που θεωρούνται πιο ελαφριά ως τα σχεδόν μαύρα που είναι τα πιο βαριά, ο συνδυασμός εξωτερικού φύλλου και γέμισης δίνει σε κάθε πούρο τα ιδιαίτερα αρωματικά και γευστικά χαρακτηριστικά του.

Εκτός από το έδαφος και τις κλιματολογικές συνθήκες της καλλιέργειας η ποιότητα ενός πούρου καθορίζεται από τις ποικιλίες των καπνών που το συνθέτουν από το χρόνο της ωρίμανσης τους, από το πόσο σωστά έγινε η ζύμωσή τους, από την επιδεξιότητα του κατασκευαστή κ.α.

Η συγκομιδή και η ωρίμανση των φύλλων καπνού γίνεται με μια διαδικασία που συνδυάζει τη χρήση της θερμότητας και της σκίασης, έτσι ώστε να μειώσουν τη ζάχαρη και την περιεκτικότητα σε νερό του φυτού χωρίς βέβαια να σαπίσει. Αυτό το πρώτο μέρος της διαδικασίας, το οποίο ονομάζεται θεραπεία, χρειάζεται 25 με 45 ημέρες και διαφέρει αισθητά ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες και την κατασκευή των αποθηκών που φυλάσσεται η συγκομιδή του καπνού. Η διαδικασία της θεραπείας διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος του καπνού και το αντίστοιχο χρώμα των φύλλων. Το δεύτερο μέρος της επεξεργασίας, που ονομάζεται ζύμωση, πραγματοποιείται υπό τις συνθήκες που έχουν σκοπό να βοηθήσουν τα φύλλα να μαραθούν αργά. Η θερμοκρασία και η υγρασία ελέγχονται για να εξασφαλιστεί ότι τα φύλλα συνεχίζουν να υφίστανται ζύμωση χωρίς να σαπίζουν ή να διαλύονται. Εδώ ακριβώς, είναι που τα χαρακτηριστικά της γεύσης, του καψίματος και του αρώματος αναδεικνύονται κατά κύριο λόγο στο φύλλο.

Μόλις τα φύλλα έχουν ωριμάσει σωστά, διαλέγονται είτε για χρήση ως υλικό πλήρωσης των γνωστών τσιγάρων είτε επιλέγονται για να δημιουργήσουν μοναδικά πούρα με βάση την εμφάνιση και τη συνολική τους ποιότητα. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, τα φύλλα υγραίνονται συνεχώς και χειρίζονται με ιδιαίτερη προσοχή για να εξασφαλιστεί ότι κάθε φύλλο θα χρησιμοποιηθεί ανάλογα με τις επιμέρους ιδιότητές του. Όταν τα φύλλα καπνού έχουν ωριμάσει σύμφωνα με τις προδιαγραφές του κατασκευαστή θα χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ενός ξεχωριστού πούρου. Τα καλύτερα πούρα κατασκευάζονται ακόμα με το χέρι. Ένας έμπειρος κατασκευαστής πούρων μπορεί να παράγει εκατοντάδες από πολύ καλά, σχεδόν πανομοιότυπα πούρα ανά ημέρα. Οι κατασκευαστές πούρων χρησιμοποιούν ένα ειδικά σχεδιασμένο μαχαίρι, τα λεγόμενα chavetas, για να δημιουργήσουν τα φύλλα που τυλίγουν γρήγορα και με ακρίβεια. Μετά το τύλιγμα, τα πούρα αποθηκεύονται σε ξύλινες θήκες καθώς στεγνώνουν και κόβονται σε ομοιόμορφο σχήμα.

Από αυτό το στάδιο, το πούρο είναι ένα πλήρες προϊόν και μπορεί να διατηρηθεί για δεκαετίες αν βρίσκεται σε θερμοκρασία 21 βαθμών Κελσίου και 70% σχετική υγρασία. Εφόσον τα πούρα αγοραστούν το προτιμότερο είναι να συνεχίσουν να φυλάσσονται σε ξύλινες θήκες και να παρακολουθείται η υγρασία τους. Ακόμη και αν ένα πούρο χάσει την υγρασία του και ξεραθεί, μπορεί εκ νέου με επιτυχία να επιτευχθεί η ύγρανσή του, εφόσον δεν έχει βέβαια καταστραφεί.

4.4.1. Φύλλα Καπνού

Εικόνα 15

Τα χειροποίητα πούρα χωρίζονται με 3 διαφορετικά κριτήρια:

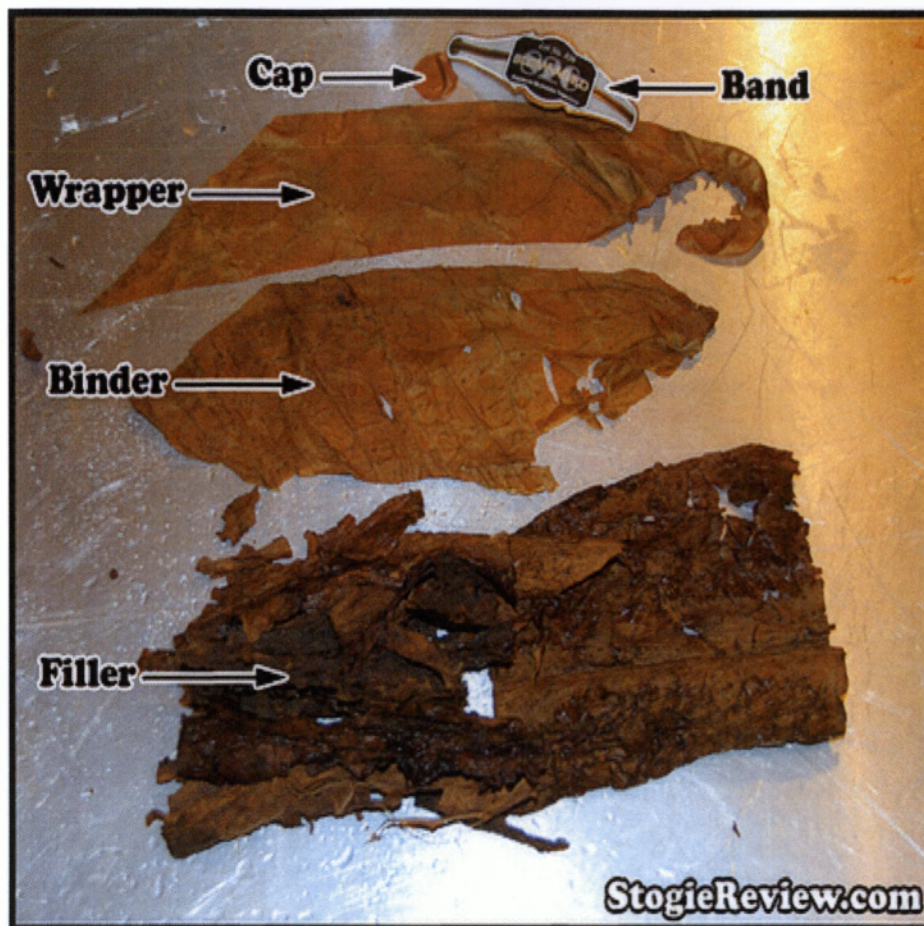
- α) τα φύλλα τυλίγματος
- β) τα φύλλα δεσίματος
- γ) τα φύλλα γεμίσματος

Το καθένα από αυτά παίζει διαφορετικό ρόλο στην παρασκευή και τον τρόπο καπνίσματος ενός πούρου.

α) Το εξωτερικό περιτύλιγμα, το οποίο είναι και το πιο ακριβό μέρος του πούρου καθορίζει και την εμφάνισή του. Το φύλλο που χρησιμοποιείται γι' αυτό τον σκοπό, πρέπει να είναι απαλό και όχι πολύ λιπαρό,. Θα πρέπει να είναι επίσης και εύπλαστο για την ομαλή κατασκευή του πούρου. Πρέπει επίσης να είναι ευλύγιστα, για να βοηθούν στην άψογη κατασκευή τους.

β) Τα φύλλα δεσίματος κρατούν το φύλλο γέμισης στο εσωτερικό του πούρου. Είναι, λοιπόν, συνήθως χοντροκομμένα φύλλα από το πάνω μέρος του φυτού και διαλέγονται κυρίως με γνώμονα τη φυσική του αντοχή. Το κατότο συγκρατεί τη γέμιση του πούρο. Είναι συνήθως ένα τραχύ φύλλο, από το υψηλότερο σημείο του φυτού, και επιλέγεται για τη φυσική του αντοχή.

γ) Τα φύλλα γεμίσματος είναι αυτά που δίνουν τη γεύση, αλλά και το άρωμα.

Εικόνα 16

Αν κόψουμε το πούρο στο μήκος του, η τοποθέτηση των φύλλων μέσα θα μοιάζει με τις σελίδες ενός βιβλίου. Έτσι συχνά, για τη γέμιση των πούρων χρησιμοποιούνται τρία διαφορετικά είδη φύλλων: τα σκούρα φύλλα, αυτά που διαθέτουν δυνατή γεύση και εκείνα που καίγονται αργά.

Η μίξη αυτών των τριών φύλλων είναι το κλειδί για τη γεύση των πούρων και οι κατασκευαστές πούρων σκοπεύουν να κρατήσουν τις αναλογίες για κάθε μέγεθος και για κάθε μάρκα μυστικές σαν εφτασφράγιστο μυστικό της μοναδικότητάς τους στο χαρμάνι.

Τρεις διαφορετικοί τύποι φύλλων χρησιμοποιούνται συνήθως για τη γέμιση:

Στη μέση τοποθετούνται σκουρόχρωμα φύλλα που προέρχονται από την κορυφή του φυτού, ονομάζονται ligero, και πρόκειται για φύλλα με έντονο άρωμα, που καίγονται αργά. Αυτά περιβάλλονται από πιο ανοιχτόχρωμα φύλλα, τα οποία συλλέγονται από το μέσον του φυτού(seco) και είναι πιο ελαφρά. Τέλος, τα φύλλα

volado, από το κάτω μέρος του φυτού, τοποθετούνται συνήθως στην εξωτερική πλευρά της γέμισης του πούρου, επειδή καίγονται πιο εύκολα. Η σωστή αναλογία αυτών των τριών τύπων φύλλων μέσα στο πούρο είναι το κλειδί της γεύσης και του.

4.4.2. Ποικιλίες Μεγεθών

Όσο πιο χοντρό είναι το πούρο τόσο αρωματικότερο είναι και τόσο πιο αργά και μαλακά καπνίζεται. Πέρα από το γεγονός ότι τα φύλλα της γέμισης είναι καλύτερα αναμειγμένα, τα μεγαλύτερα πούρα κατασκευάζονται από τους πιο επιδέξιους ρόλερ. Υπάρχουν γύρω στα εξήντα μεγέθη πούρων. Τα μεγέθη συχνά έχουν το ίδιο όνομα, αλλά οι ακριβείς διαστάσεις τους διαφέρουν. Το πάχος ενός πούρου υπολογίζεται με βάση τη διάμετρο του δαχτυλιδιού του που μετριέται σε 1/64της ίντσας(0,4χλμ). Οι επιλογές των καπνιστών πούρου διαφέρουν ανάλογα με την ώρα της ημέρας, ακόμα κι αν προτιμούν κάποια συγκεκριμένη μάρκα. Τα μικρότερα, πιο ελαφρά πούρα καπνίζονται πριν από το γεύμα, ενώ τα μεγάλα, γεμάτα πούρα μετά από ένα καλό δείπνο.

Εικόνα 17

4.4.3. Ποικιλίες Χρωμάτων

Τα εξωτερικά φύλλα καπνού που τυλίγουν τα πούρα ταξινομούνται σύμφωνα με επτά βασικά χρώματα, μπορούν όμως να υπάρχουν πολλές διαφορετικές αποχρώσεις. Το χρώμα του περιτυλίγματος ενός πούρου είναι ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του. Εξαρτάται από τα φύλλα που χρησιμοποιήθηκαν για το τύλιγμα και στη μέθοδο ωρίμανσης. Κάθε τύπου περιτύλιγμα δίνει μια μοναδική γεύση και μοναδικό

άρωμα σε ένα πούρο.

Wrapper Classification

The wrapper is the outermost part of a cigar usually made from the larger, lower leaves of the plant. The wrapper is wound around the cigar and binds the whole cigar together. The wrapper can determine the flavour and character of the cigar, because of this cigars are often characterised by the color of the wrapper.

			
DOUBLE CLARO	Light, slightly green	Slightly sweet	Quick-dried premature leaves
CLARO	Very light tan, or yellowish	Mild	Grown under canopies
COLORADO CLARO	Medium brown	Smooth, medium	Mostly sun-grown
COLORADO	Reddish-brown	Strong, with a hint of spice	Usually shade-grown
COLORADO MADURO	Dark brown	Rich, aromatic	Grown from Cuban seed
MADURO	Very dark brown or black	Smooth, rich	Fermented longer
OBSCURO	Black	Very strong	Top-most leaf of the tobacco plant

Εικόνα 18

Τα πιο ευρέως γνωστά χρώματα είναι:

Double Claro – ανοιχτό πράσινο έως κίτρινο περιτύλιγμα ονομάζεται επίσης και *Candela*. Δημιουργείται με μια μέθοδο ταχείας αποξήρανσης στην οποία χρησιμοποιείται θερμότητα. Αυτό το περιτύλιγμα χαρακτηρίζεται από μια πολύ ήπια και ελαφρώς γλυκιά γεύση.

Claro – ελαφρύ σκούρο περιτύλιγμα. Για να επιτευχθεί αυτό το χρώμα, ο καπνός καλλιεργείται συνήθως υπό σκιά, τα φύλλα μαζεύονται πριν ωριμάσουν και ξηραίνονται γρήγορα με αέρα. Κατά κανόνα τα πούρα Claro είναι ήπια, επειδή το

περιτύλιγμα δεν έχει κανέναν αντίκτυπο στη γεύση.

Natural – ανοικτό καφέ έως καφέ, που ονομάζεται επίσης colorado Claro, καλλιεργούνται συνήθως στον ήλιο αυτά τα περιτυλίγματα. Το αποτέλεσμα είναι μια πιο πλούσια γεύση σε σύγκριση με την Claro

Colorado – Μέτριο καφέ έως κοκκινωπό καφέ σκούρο. Συνήθως καλλιεργούνται στη σκιά με ισχυρή και πλούσια γεύση.

Colorado Maduro – Σκούρο καφέ, αρωματικά και πλούσια μέτρια γεύση. Η απόχρωση είναι μεταξύ Colorado και Maduro.

Maduro – Πολύ σκούρο κοκκινωπό-καφέ έως σχεδόν μαύρο. Αυτό επιτυγχάνεται είτε με «μαγείρεμα» των φύλλων σε ένα θάλαμο πίεσης, ή με ζύμωση τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα σε πολύ ζεστές συνθήκες. Το περιτύλιγμα είναι συνήθως γλυκό και δίνει μια ισχυρή γεύση.

Oscuro – Το πιο σκούρο περιτύλιγμα Maduro, σχεδόν μαύρο. Αυτό σημαίνει ότι το φύλλο είχε μείνει πάνω στο φυτό και είχε υποστεί ζύμωση για το μεγαλύτερο δυνατό χρονικό διάστημα. Τα πούρα αυτά χαρακτηρίζονται από μια γεμάτη γεύση. Κατά κανόνα, τέτοια περιτυλίγματα είναι της Νικαράγουας, του Μεξικού ή της Βραζιλίας.

4.4.4. Χαρμάνι Και Γεύση

Κάθε μάρκα και τύπος πούρου έχει και διαφορετικές γεύσεις. Ενώ το φύλλο δεν καθορίζει πλήρως τη γεύση που θα έχει, εντούτοις είναι γνωστό, ότι τα πιο σκουρόχρωμα φύλλα τείνουν να παράγουν πιο γλυκά πούρα, ενώ τα πιο ανοιχτόχρωμα κάνουν την γεύση των πούρων πιο ξηρή.

Είτε ένα πούρο είναι μικρό, μεσαίο ή μεγάλο δεν συσχετίζεται με την ποιότητά του, ενώ υπάρχουν και συγκεκριμένες λέξεις που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τη γεύση και την υφή των πούρων, όπως πικάντικο, πιπερώδες, γλυκό, σκληρό, καμένο, πράσινο, γήινο, δασώδες, κακάο, κρεμώδες, κέδρος, δρυς, φρουτώδες. Όλες αυτές οι λέξεις για να περιγράψουν τις διαφορετικές ποικιλίες που υπάρχουν.

Τα πιο ακραία φύλλα ενός πούρου καθορίζουν ένα μεγάλο μέρος του χαρακτήρα

και της γεύσης του πούρου, και υπό αυτήν τη μορφή το χρώμα του χρησιμοποιείται συχνά για να περιγράψει το πούρο συνολικά.

Μερικοί κατασκευαστές χρησιμοποιούν έναν εναλλάσσοντα προσδιορισμό:

- *Αμερικανική επιλογή αγοράς (Θ*ΑΜΣ)* - συνώνυμο με διπλό Claro
- *Αγγλική επιλογή αγοράς (EMS)* - μπορεί να αναφερθεί σε οποιοδήποτε χρώμα ισχυρότερο από διπλό Claro αλλά ηπιότερο από Maduro
- *Ισπανική επιλογή αγοράς (SMS)* - καθένα των δύο σκοτεινότερων χρωμάτων, Maduro και Oscuro

4.4.5. Διεργασία Και Φροντίδα Φύλλων Πούρων

Πολύτιμο όσο και απαιτητικό ως προς τις προδιαγραφές παραγωγής του, το πούρο παρουσιάζει μεγάλες ομοιότητες με ένα πανάκριβο μπουκάλι κρασί.

Ανάλογα με την ποιότητα των σταφυλιών, το έδαφος και το υπέδαφος, τις καιρικές συνθήκες και το μεράκι, γίνεται η παραγωγή και κρίνεται το τελικό αποτέλεσμα από τους ειδήμονες.

Με τον ίδιο τρόπο η γεύση και η ποιότητα ενός καλού πούρου εξαρτώνται από τον τύπο των φύλλων που χρησιμοποιούνται, από το πόσο καλά ωριμάζουν και τέλος από την ικανότητα και τη γνώση αυτού που το φτιάχνει. Στην Κούβα, οι σπόροι καπνού μεταφυτεύονται χειρωνακτικά στις αποθήκες. Υπάρχει όμως μια συγκεκριμένη διαδικασία, τα φύλλα πρέπει να κόβονται σε έξι στάδια και το κάθε στάδιο διαρκεί περίπου μία εβδομάδα.

Όταν τα φυτά θεριστούν, τα φύλλα μεταφέρονται χειρωνακτικά στις αποθήκες. Υπάρχει όμως μια συγκεκριμένη διαδικασία, τα φύλλα πρέπει να κόβονται σε έξι στάδια και το κάθε στάδιο διαρκεί περίπου μία εβδομάδα. Όταν τα φύλλα έχουν μαζευτεί και δεθεί, τα τοποθετούν σε αχυρώνες κοντά στις φυτείες καπνού.

Εκεί, μέσα στη ζέστη και την υγρασία γίνεται εξονυχιστικός έλεγχος και με την πάροδο έξι-οκτώ εβδομάδων, τα πράσινα φύλλα αλλάζουν χρώμα και παίρνουν το καφέ γνωστό χρώμα των πούρων. Μετά τα φύλλα φυλάσσονται σε αποθήκες ώστε να διατηρούνται υγρά και αερίζονται συνεχώς, για περίπου 3 μήνες.

Στη συνέχεια ταξινομούνται ανάλογα με τη χρήση τους, είτε σαν περιτύλιγμα είτε για γέμισμα ακόμα και σαν συγκολλητικό. Πάντα σύμφωνα με το χρώμα, το

μέγεθος και την ποιότητα. Τέλος, τα φύλλα στέλνονται στο εργοστάσιο όπου γίνεται η τελική επεξεργασία, η οποία μπορεί να διαρκέσει κα 2 χρόνια, αναλόγως τη μάρκα για την οποία προορίζονται. Το μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για να ωριμάσει ο καπνός δεν είναι, ωστόσο, ο μόνος λόγος για τις υψηλές τιμές των πούρων. Εξίσου σημαντικό ρόλο παίζει και η φροντίδα των φύλλων κατά την ωρίμανσή τους, αφού καθορίζει την ποιότητα του τελικού προϊόντος.

4.4.6. Πούρα Αβάνας

Φημισμένα για την ποιότητα, το άρωμα, τη γεύση και κυρίως την παραδοσιακή παραγωγή τους, τα πούρα Αβάνας γίνονται σήμερα ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που γίνονταν και πριν από 150 χρόνια. Συνολικά ακολουθούνται επτά παραγωγικά στάδια. Δύο με τέσσερα φύλλα γεμίματος τυλίγονται μέσα σε δύο φύλλα δεσίματος. Απαραίτητη προϋπόθεση, η γεύση και η συσσωρευση των πούρων να είναι ίδια για την κάθε μάρκα ξεχωριστά. Γι' αυτό και η επιλογή των φύλλων γέμισης έχει μεγάλη σημασία.

Όταν ετοιμαστεί η δέσμη, το τρίτο στάδιο έχει να κάνει με την επιλογή του φύλλου τυλίγματος στο σωστό μέγεθος. Σε αυτό το στάδιο χρησιμοποιείται ένας σιδερένιος οβάλ κόφτης που ονομάζεται chaveta. Ακολουθεί το τύλιγμα και μόλις ολοκληρωθεί, ρίχνεται μια σταγόνα από άγευστη κόλλα, η οποία γίνεται από λαχανικά. Στη συνέχεια κόβεται ένα μικρό κομμάτι φύλλου τυλίγματος, ώστε να σχηματιστεί μια μικρή βεντούζα, την οποία τοποθετούν εκεί όπου έχει τοποθετηθεί η άχρωμη κι άγευστη κόλλα. Στο τελικό στάδιο το πούρο τεμαχίζεται στο σωστό μέγεθος και τοποθετείται σε δέσμες των 50.

Όταν τα πούρα είναι πλέον έτοιμα, η ποσοστιαία αναλογία υποβάλλεται σε αυστηρό ποιοτικό έλεγχο. Μετά την ολοκλήρωσή του, τα πούρα ανά δέσμες των 50, αποθηκεύονται περίπου για δύο εβδομάδες.

Με το τέλος τους, χωρίζονται ξανά και αποθηκεύονται ανάλογα με το χρώμα τους. Η παραγωγή έχει ολοκληρωθεί όταν μπουν πλέον οι ετικέτες και πακεταριστούν σε ειδικά κουτιά, τα οποία σφραγίζονται. Χαρακτηριστικό είναι ότι τη δέσμη των πούρων την τοποθετούν σε ένα ξύλινο καλούπι στο κατάλληλο μέγεθος για κάθε πούρο.

4.4.7. Cohiba

Εικόνα 19

Η πιο συνηθισμένη ιστορία που θα ακούσει κάποιος όσον αφορά την δημιουργία της πιο δοξασμένης brand της Κούβας , είναι ότι δημιουργός της ήταν ο Che Guevara. Με πολύ σεβασμό στην ιστορία του επαναστάτη Che αναφέρουμε ότι αυτή η θεωρία είναι πέρα για πέρα μύθος .

Ο Κάστρο με την «κοινωνικοποίηση» των εργοστασίων πούρων που επέβαλε , πήρε μεν τον έλεγχο των εργοστασίων αλλά δεν μπόρεσε να διατηρήσει κάποιες ιστορικές μάρκες όπως Cabanas Ycarbajal , Murias , Flor De Farach , Villar Y Villar. Υπήρχε λοιπόν διάχυτο το ενδιαφέρον για δημιουργία νέων (brand) .

Μια μέρα λοιπόν ο σωματοφύλακός του , Chico Perez, κάπνιζε ένα θαυμάσιο πούρο , μία longranateia που το άρωμα που ανάδυε ενθουσίασε τον Κάστρο. Του ζήτησε λοιπόν ένα ίδιο, για να δοκιμάσει . Ήταν ένα Χαβανέζικο πούρο που το είχε φτιάξει ο νεαρός στρίφτης του La Coronafactory ,ο Eduardo Rivero Irazarri (ή Rivera σύμφωνα με κάποιες πηγές) , με προσωπικό χαρμάνι , για να καπνίζει ο ίδιος και να προσφέρει και στην παρέα του. Κάποιοι αναφέρουν επίσης ότι ο Rivera ήταν τότε μόνο 23 χρονών , ενώ κάποιες άλλες πηγές λένε ότι ήταν στρίφτης από το 1957 . Το πούρο που δοκίμασε ο Κάστρο δεν ήταν άλλο από το (μετέπειτα) Cohiba Lanceros.

Ο Eduardo Rivera λοιπόν γίνεται ο προσωπικός στρίφτης του Κάστρο και έφτιαχνε πούρα για αυτόν και την παρέα του , αλλά και πούρα για να τα δίνει ο Κάστρο σε άλλους πολιτικούς που επισκεπτόταν την Κούβα. Ήταν ένα μυστικό blend, ένα εξαιρετικό πούρο που κανένας στον κόσμο δεν μπορούσε να κάνει όμοιο του .

Στην αρχή λοιπόν η brand ξεκινάει χωρίς όνομα με το τρόπο που περιγράψαμε προηγουμένως. Τρία μεγέθη είχε στη γκάμα της τότε , το Lancero , το Corona Especial e και την (μικρή) Panatela.

4.4.8. Κόβοντας Ένα Πούρο

Όλα τα χειροποίητα πούρα και μερικά από τα πιο ακριβά πούρα μηχανής, έχουν ένα κλείσιμο από ένα κάλυμμα. Για αρκετούς ανθρώπους, επίσης, κρύβεται μια ιεροτελεστία στο άναμμα του πούρου. Γι' αυτούς όλοι οι κανόνες τηρούνται με θρησκευτική ευλάβεια και τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό από το να κοπεί σωστά το πούρο. Αυτό σημαίνει ότι το κάλυμμα πρέπει να κοπεί ομοιόμορφα, περίπου στο 1/8 της ίντσας πάνω από τη βάση του. Για να συμβεί αυτό χρησιμοποιείται ειδικός κόφτης ή ένα κοφτερό μαχαίρι. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός κοφτών στην αγορά. Άλλοι μεγάλοι, άλλοι μικροί, φθηνοί ή ακριβοί, κατασκευασμένοι από σίδηρο, χρυσάφι ή ασήμι, πάντως όλοι είναι σαν ένα μικρό έργο τέχνης.

4.4.9. Πώς Ανάβεις Ένα Πούρο

Για να απολαύσει κάποιος ένα πούρο θα πρέπει να το ανάβει καλά και πολύ προσεκτικά. Τα περισσότερα καταστήματα που πουλάνε πούρα πουλάνε, επίσης, σπέρτα μεγάλα σε μέγεθος, τα οποία καίγονται και πιο αργά. Για να ανάψει σωστά ένα πούρο θα πρέπει να είναι σε οριζόντια θέση και η φλόγα απλώς να το αγγίζει.

Κρατώντας το στην ίδια θέση ο καπνιστής πρέπει να το γυρνά σιγά – σιγά ούτως ώστε να ανάψει όλο, επειδή αν ανάψει μόνο η μία πλευρά του και η άλλη δεν ανάψει καθόλου, θα καεί μόνον αυτή και μάλιστα πιο γρήγορα από την άλλη. Το κλειδί για την υπέρτατη απόλαυση του πούρου είναι αφού έχει ανάψει σωστά να αποτραπεί η υπερθέρμανση στο φύλλο γέμισης. Αν το πούρο σβήσει, πράγμα που μπορεί να συμβεί, μπορεί να ξαναανάψει αρκεί να μην έχει στάχτη. Αλλά πρέπει κανείς να γνωρίζει ότι αν ανάψει το πούρο ύστερα από αρκετές ώρες, είναι σίγουρο ότι η γεύση του θα έχει αλλοιωθεί.

4.4.10. Η Τέχνη Του Πούρου

Τα πούρα καπνίζονται αργά, για χαλάρωση ή για απόλαυση, για τη γεύση και το άρωμά τους σε στιγμές προσήλωσης. Οι σοβαροί καπνιστές πούρων έχουν προτιμήσεις σε συγκεκριμένες μάρκες και είναι πιστοί στα μαγαζιά από τα οποία τα προμηθεύονται. Στις αρχές του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, ο Ουίνστον Τσόρτσιλ, δέχτηκε ένα μήνυμα από τον διευθυντή του Dunhill, του οποίου το κατάστημα είχε μόλις βομβαρδιστεί, λέγοντας «τα πούρα σας είναι ασφαλή, κύριε!». Φημολογείται ότι πριν από το εμπάργκο των ΗΠΑ στην Κούβα, ο πρόεδρος Κένεντι παράγγειλε αποθέματα από τα αγαπημένα του πούρα Αβάνας.

Και οι δύο παραπάνω ανέκδοτες ιστορίες, φανερώνουν τη σπουδαιότητα του πούρου για τους γνώστες. Εκτιμώνται, συζητιούνται και μελετώνται όπως τα κρασιά εκλεκτής ποιότητας ή το καλό ούισκι. Τα πούρα ανώτερης ποιότητας έχουν αρετές που προσδιορίζονται από το μέρος που παράχθηκε ο καπνός, τον τρόπο ζύμωσης, το μείγμα των φύλλων και την τέχνη των δημιουργών τους. Σε κάθε στάδιο της παρασκευής της ασχολείται και ένας ειδήμων. Από την απογύμνωση των φύλλων μέχρι το τύλιγμα του καπνού.

Εξαιτίας του χρόνου και της τέχνης τους, τα υψηλής ποιότητας πούρα δεν είναι φτηνά. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μόνο οι πλούσιοι καπνίζουν πούρα. Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μια μεταστροφή προς το κάπνισμα πούρων, καθώς και επανεκτίμησή τους με ειδικά μαγαζιά, λέσχες και εστιατόρια αφιερωμένα στις απολαύσεις του πούρου. Για το νεοφερμένο σ' αυτό τον μαγευτικό κόσμο, η μεγάλη ποικιλία τύπων πούρου μπορεί να φανεί χαώδης. Πρόθεσή μας, πάντως, δεν είναι η μυθοποίηση αλλά η αύξηση της ευχαρίστησης αυτών που, ούτως ή άλλως, εκτιμούν τα πούρα.

4.4.11. Τα Είδη Των Πούρων

1.

Εικόνα 20: Bolivar

2.

Εικόνα 21:Cohiba

3.

Εικόνα 22:Diplomaticos

4.

Εικόνα 23:Partagas

5.

Εικόνα 24:Montecristo

6.

Εικόνα 25:El Rey del Mundo

7.

Εικόνα 26:Hoyo de Monterey

8.

Εικόνα 27:Fror de Cano

9.

Εικόνα 28:H. Urmann

10.

Εικόνα 29:La Gloria Cubana

11.

Εικόνα 30:Punch

12.

Εικόνα 31:Por Larranaga

13.

Εικόνα 32:Quintero

14.

Εικόνα 33:Ramon Allones

15.

Εικόνα 34:Rafael Gonzales

16.

Εικόνα 35:Sanco Panza

17.

Εικόνα 36:Vegas Robaina

βιομηχανία ήρθε αντιμέτωπη με την πρόκληση να ελέγχει την ποιότητα των πούρων, έψαχνε τρόπους να πιστοποιήσει τα πραγματικά Habanos. Όταν η βιομηχανία εισήγαγε τα labels και τα ατομικά δαχτυλίδια για τις διάφορες μάρκες, η Κούβα ήταν η πρώτη χώρα που υιοθέτησε αυτές τις καινοτομίες.

Με το καλλιτεχνικό ταμπεραμέντο του και την διορατικότητα του για την αγορά ο κατασκευαστής Ramon Allones έβαλε πρώτος στο μαγαζί του (που ονομαζόταν La Emipencia και βρισκόταν στο κέντρο της Αβάνας), κουτιά με πούρα το 1845. Γρήγορα τον ακολούθησε ολόκληρη η βιομηχανία. Αυτό το ρεύμα δημιούργησε μια νέα θέση εργασίας στα εργοστάσια, αυτή του Fileteador, του οποίου δουλειά ήταν να ντύνει τα κέδρινα κουτιά δημιουργώντας έτσι μια όμορφη θήκη για πούρα.

Ο Ολλανδός έμπορος Gustavo Bock, ήταν ο πρώτος που έβαλε δαχτυλίδια στα πούρα του το 1850 για να ξεχωρίζει την δική του μάρκα Habanos από τους ανταγωνιστές. Η ιδέα εξαπλώθηκε αμέσως και έγινε ένας ευρέως δημοφιλής τρόπος για ταυτοποίηση ειδικών παραγγελιών. Μονάρχες, αρχηγοί κρατών, εκατομμυριούχοι, ήθελαν ένα προσωπικό πούρο με το όνομά τους στο δαχτυλίδι.

Καθώς οι τεχνικές εκτύπωσης βελτιωνόταν, προστέθηκαν πορτραίτα στα δαχτυλίδια. Η σχετικά ουδέτερη γραμματοσειρά πάνω στο χρυσό δαχτυλίδι του Gustavo Bock, έδωσε την θέση της σε πολύχρωμα πορτραίτα των πλουσιότερων και ισχυρότερων ανθρώπων του κόσμου. Για μερικούς η συλλογή αυτών των μικροσκοπικών αριστουργημάτων που λέγεται ότι ενέπνευσε ποιητές και καλλιτέχνες, έγινε πραγματικό γεγονός, καθώς συλλέκτες από όλον τον κόσμο αγωνιζόταν για να τα αποκτήσουν.

Τα ισχυρά αφεντικά των μεγαλύτερων Κουβανέζικων brands, ζητούσαν κάτι παραπάνω από πούρα με δαχτυλίδια. Απαιτούσαν να έχουν στην αποκλειστικότητά τους ολόκληρες μάρκες. Με την άνοδο λοιπόν των Κουβανικών μαρκών, και την αυξανόμενη ζήτηση οι ταυτοποιημένες μάρκες, τα vistas, έγιναν απαραίτητα. Τα κουτιά στολιζόταν με `vistas, δηλαδή τις διακοσμητικές ετικέτες που κολλούσαν στα καπάκια, συχνά εκτυπωτικής περιπλοκότητας και καλλιτεχνικότητας.

Συχνά ήταν χρωμολιθογραφήματα και κατασκευαζόταν άλλοτε στην Αμερική, άλλοτε στην Ευρώπη. Οι εικόνες είχαν πάντα χώρο για να μπει το όνομα της μάρκας. Εμφανίστηκαν εκείνη την εποχή, και vistas πορτραίτα. Όπως και τα ίδια τα κουτιά που είναι πάντα από κέδρο (το μόνο ξύλο που μπορεί να διατηρήσει ένα καλό Habanos), έτσι και τα vistas έγιναν σημαντικά για την συσκευασία έχοντας μια μαγευτική ιστορία να διηγηθούν.

18.

Εικόνα 37: Saint Luis Rey

19.

Εικόνα 38: Trinidad, Romeo y Julieta

4.4.12. Η Ιστορία Των Δακτυλιδιών

Η συσκευασία και η παρουσίαση ενός πούρου είναι μια μακρά και πλούσια παράδοση που εντείνει το γόητρο μιας συγκεκριμένης μάρκας. Μέχρι τα μισά του 19ου αιώνα τα πούρα Αβάνας είχαν επιβληθεί σαν το καλύτερο καπνό του κόσμου και η ζήτηση αυτού του πολύτιμου προϊόντος απογειώθηκε. Αλλά γρήγορα σε διάφορες χώρες έκαναν την εμφάνισή τους πλαστά Κουβανέζικα πούρα φτιαγμένα από κουβανέζικα φύλλα.

Έτσι λοιπόν η Κουβανική

Εικόνα 39

Εικόνα 40: Λιθογράφημα που έγινε στην Αβάνα το έτος 1884

Οι σχεδιαστές εμπνεύστηκαν από ότι το καλλίτερο είχε να προσφέρει η τέχνη της δύσης. Επηρεάζονταν επίσης και από τις διακοσμητικές τέχνες άλλων πολιτισμών. Συνηθισμένα ήταν τα θέματα που αφορούσαν χώρες. Μερικά vistas που δημιουργήθηκαν για την Αμερικάνικη αγορά, απεικόνιζαν μεγάλες στιγμές της ιστορίας των ΗΠΑ ενώ άλλες Κουβανικές μάρκες απεικόνιζαν με υπερηφάνεια τα μετάλλια που είχαν κερδίσει σε παγκόσμιες εκθέσεις και είχαν συχνά πορτραίτα του ιδιοκτήτη ή τους πράσινους λόφους και την κόκκινη γη της Κούβας.

Δεν επέζησαν όμως ούτε όλες οι μάρκες ούτε τα καλλιτεχνήματά τους με το πέρασμα των χρόνων. Μερικές μάρκες εξαφανίστηκαν μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο, άλλες μετά την οικονομική κρίση.

Η μεγαλύτερη επίθεση στην παράδοση έγινε όταν ο Κάστρο κατάργησε όλες τις μάρκες προς όφελος του εθνικοποιημένου προϊόντος. Πολλές από τις γνωστότερες τότε μάρκες δεν επέστρεψαν ποτέ στην παραγωγή. Σήμερα εκατοντάδες μάρκες και vistas επιζούν σαν μαρτυρία των ημερών της Κουβανέζικης βιομηχανίας των τότε ημερών ,τότε που εξαιρετικά ισχυροί άνθρωποι παράγγελλαν μια προσωπική υπογραφή για πολυτελή καπνά. Είναι σαν παράθυρα στην ιστορία του πούρου, λαμπρά πολύχρωμα αριστουργήματα που προσπαθούν να ταιριάζουν με την αρωματική και γευστική καλλιτεχνία των ιδίων των πούρων και που το καθένα έχει μια ιστορία να μας πει.

4.4.13. Partagas : ‘Ένα Εργοστάσιο Μια Ιστορία

Εικόνα 41

Η ιστορική πορεία του πούρου δεν μπορεί να αποδοθεί πλήρως αν δεν κάνουμε μια ιστορική αναφορά στα κύρια και ιστορικά εργοστάσια πούρων της Κούβας των οποίων η ιστορία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορία των ιδιοκτητών τους.

Αυτοί οι άνθρωποι κατόρθωσαν να μετατρέψουν τον καπνό από ένα απλό υλικό σε πραγματικό αριστούργημα και να δημιουργήσουν έναν ολόκληρο κόσμο απόλαυσης αλλά και κύρους και σεβασμού για αυτούς και τα προϊόντα τους.

PARTAGAS FACTORY .

Το 1867 στην Διεθνή έκθεση του Παρισιού, μια κουβανέζικη μάρκα κέρδισε το αξιοζήλευτο χρυσό μετάλλιο για την άριστη ποιότητά της. Αυτή η μεγάλη επιτυχία συνεχίστηκε το 1878 και το 1889 , καθώς και άλλες χρονιές που οι κατασκευαστές των Partagas επέλεξαν να είναι παρόντες. Έκτοτε το χρυσό βραβείο έγινε το διακριτικό χαρακτηριστικό των Partagas αντιπροσωπεύοντας την σταθερή και άριστη ποιότητα ενός προϊόντος που είχε γίνει η επιλογή πολλών καπνιστών ανά τον κόσμο.

Μέχρι το 1861 η Real Fabrica De Tabacos Partagas ήδη κατείχε ξεχωριστή θέση. Συνέβαλλε όσο κανένας άλλος κατασκευαστής στην κατάκτηση μιας από τις

μεγαλύτερες και πλουσιότερες αγορές του κόσμου με την ποιότητα των vitolas φτιαγμένα από τα καλλίτερα φύλλα καπνού της Vuelta Abajo.

Ο ιδρυτής Jaime Partagas Ravel οπου ήταν ένας ενθουσιώδης και τολμηρός Καταλανός γεμάτος ενέργεια , αποφασιστικότητα και φιλοδοξία έδωσε το όνομά του στο εργοστάσιο το 1845. Άνηκε στον τομέα των ελευθέρων κατασκευαστών και το 1827 ήδη είχε και το δικό του μαγαζί. Λίγα χρόνια αργότερα αγόρασε μια μεγάλη έκταση της χασιέντα Hato de la Cruz στην κοινότητα Consolacion Del Sur, επαρχία του Pinar Del Rio. Με τον καιρό απέκτησε αρκετές φυτείες στην περιοχή όπου καλλιεργούνται τα βραβευμένα φύλλα της Vuelta Abajo. Καθότι ήταν έξυπνος επιχειρηματίας ο Partagas είχε τον έλεγχο της όλης διαδικασίας από τα χωράφια μέχρι το τελικό προϊόν.

Έχοντας στην ιδιοκτησία του μερικά από τα καλλίτερα χωράφια παραγωγής καπνού του Pinar Del Rio, μπορούσε να επιβλέπει άμεσα κάθε λεπτομέρεια έτσι ώστε να εξασφαλίζει μια σταθερή ποιότητα.

Τόσο οι συμπατριώτες του όσο και οι αλλοδαποί καπνιστές απολάμβαναν και θαύμαζαν την εξαιρετική ποιότητα των πούρων του, με αποτέλεσμα η φήμη του Partagas να γίνει θρύλος. Προσπαθώντας να εξηγήσουν την απaráμιλλη ποιότητα του προϊόντος , βγήκαν φήμες που μιλούσαν για μια μυστική αρχαία διαδικασία την οποία ήξερε αυτός. Υπήρχαν επίσης εικασίες σχετικά με την προέλευση των φύλλων καθώς και με την

Εικόνα 42

διαδικασία ωρίμανσης αυτών όπου τα φύλλα αποθηκεύονταν ένα ένα σε βαρέλια κρεμασμένα σε 'barbacoas' και αφηνόταν να ωριμάσουν. Για κάποια είδη φύλλων η διαδικασία αυτή έπαιρνε από τέσσερις έως έξι μήνες. Για ορισμένα άλλα μπορούσε να πάρει μέχρι και έξι χρόνια.

Εικόνα 43

Ο Jaime Partagas ήξερε ότι το μυστικό βρισκόταν εκεί, στην αποθήκη όπου το άρωμα των φύλλων καπνού ενώ ωριμάζουν και παλαιώνουν, ανακατεύεται και

ενοποιείται. Μια προσεκτική διαδικασία με αυστηρές συνθήκες αποθήκευσης και επιλεκτικές περιόδους ωρίμανσης των φύλλων αποτελούσαν το πραγματικό μυστικό του Partagas ο οποίος πάντα φρόντιζε να έχει αποθέματα καπνού σε όλες τις φάσεις.

Ένας άλλος παράγοντας που καθόριζε την ιδιαίτερη γεύση και άρωμα των πούρων του, ήταν η ανάμιξη διαφορετικών φύλλων με διαφορετικούς βαθμούς ωρίμανσης. Κατά καιρούς ο Partagas εφάρμοζε μια πειραματική μέθοδο βασισμένη τόσο στον πειραματισμό όσο και στην συσσωρευμένη εμπειρία των ατόμων που έκαναν την συγκομιδή, τα χαρμάνια, τους υπεύθυνους των εργοστασίων και τα γούστα των καπνιστών για να φτιάξει χαρμάνια που ικανοποιούσαν και τον πιο απαιτητικό πελάτη. Σαν αποτέλεσμα της αδιάκοπης έρευνας και της δημιουργικότητας του, ο Jaime Partagas, έφτιαξε 67 διαφορετικά vitolas όπως τα:

Carolínas, Cosacos, Coronas, Coronas, Grandes, Cervantes, Cazadores, Delicados, Entreactos, Franciscanos, Hermosos No 4, Julietas No 2, Londres, Marevas, Ninfas, Britanicos, Cremas, Petit Cedros Belvederes, και άλλα.

Με έμπειρο μάτι για επιχειρήσεις και έτοιμος να ενσωματώσει γρήγορα κάθε επικερδή αλλαγή στην βιομηχανία ο Partagas έφερε στο εργοστάσιο του τις νέες μορφές συσκευασίας και διαφήμισης τις οποίες σχεδίασε και εισήγαγε ο Ramon Allones, στοιχεία τα οποία έγιναν γρήγορα σημαντικά για τον ανταγωνιστικό κόσμο των κατασκευαστών πούρου. Στα σχέδια του για πρόοδο και εκσυγχρονισμό, ο Partagas συμπεριφερόταν στους εργάτες του με ανοιχτό μυαλό.

Εικόνα 44

Δέχτηκε αμέσως το αίτημα που παρουσίασε ο Σύνδεσμος Εργατών πούρου της Αβάνας για την εισαγωγή αναγνώστη στα καταστήματά του. Η ιδέα προχώρησε από τον Saturnino Martinez , ένανroller στο εργοστάσιο Partagas, ο οποίος ήταν επίσης και ο εκδότης της εφημερίδας των εργατών ‘LaAuroga’, όπου ήταν υπέρμαχος της υιοθέτησης αυτής της διαδικασίας προκειμένου να ανυψώσει το ηθικό και πνευματικό επίπεδο των συναδέλφων του εργατών.

Στις 6 Ιανουαρίου του 1866 έγινε για πρώτη φορά η ανάγνωση για τους εργάτες στο εργοστάσιοPartagas.Ο Don Jaime Partagas είχε επικροτήσει την ιδέα και συγκατατέθηκε με έναν όρο: Τα αναγνώσματα να παρουσιάζονταν πρώτα σε αυτόν για να δώσει την έγκρισή του .

Ο ίδιος ο Partagas ήταν παρόν στα εγκαίνια και προσφέρθηκε να εγκαταστήσει ένα βάθρο στο κέντρο του εργοστασίου έτσι ώστε η φωνή αυτού που διάβαζε (του αναγνώστη) να ακούγεται απ’ όλους καθαρά.

Στις τρεις Φεβρουαρίου του ίδιου χρόνου , ο Partagas εκπλήρωσε την προσφορά του εγκαινιάζοντας το βάθρο του αναγνώστη, το πρώτο από τα πολλά που στήθηκαν σε κάθε σχεδόν εργοστάσιο της Κούβας. Ο δωρητής έβγαλε μία σύντομη ομιλία αφού παρουσίασε το βάθρο , και ένας από τους εργάτες διάβασε λόγια ευγνωμοσύνης εκ μέρους όλων των συναδέλφων του.

Λόγω της εμπιστοσύνης που κέρδισε η φίρμα Partagas, πολλές εξέχουσες προσωπικότητες επισκέφθηκαν το εργοστάσιο του για να δούνε με τα μάτια τους πως φτιάχνοταν τα διάσημα πούρα. Αξίζει να αναφέρουμε τον τότε Γενικό Γραμματέα των ΗΠΑ (W. Seward) ο οποίος μαζί με τον γιό του μπήκε στην μεγάλη αίθουσα όπου οι εργάτες έστριβαν πούρα την ώρα που ακουγόταν το ‘ElRey Mundo’ του τότε δημοφιλούς Ισπανού συγγραφέα Manuel Fernandez Gonzalez. Εντυπωσιασμένοι οι επισκέπτες εξέφρασαν τα συγχαρητήριά τους και τον θαυμασμό τους στονPartagas και τους εργάτες του.

Όσοι επισκεπτόταν το εργοστάσιο έκαναν θετικά σχόλια για την νέα διαδικασία. Από τα μισά του 19ου αιώνα , ένας αυξανόμενος κατάλογος καταναλωτών, απ’ όλα τα μέρη του κόσμου, εκδήλωσε την προτίμησή του για τα προϊόντα του Partagas. Η ζήτηση αυξήθηκε σημαντικά στην Ισπανία μ στις ΗΠΑ, την Αγγλία , τη Γερμανία , την Ολλανδία, το Βέλγιο, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ελβετία, τη Ρωσία , την Αίγυπτο , τον Καναδά.

Παρά αυτόν τον εντυπωσιακό αριθμό χωρών ο Partagas συνέχισε να επεκτείνει την γκάμα των προϊόντων του και συνέχισε να ψάχνει για νέους πελάτες. Είτε για τα

διάσημα πούρα του , είτε για τα τσιγάρα και τον καπνό πίπας που παρήγαγε. Στο απόγειο των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων, και ακόμα πολύ νέος, ο ακούραστος βιομήχανος Partagas πέθανε ξαφνικά. Την νύχτα της 17ης Ιουνίου , 1868 , ενώ γύριζε σπίτι του στη Vista Alegre , έχοντας επισκεφθεί κάποιους φίλους , πυροβολήθηκε και πέθανε ένα μήνα αργότερα στις 17 Ιουλίου.

Μετά τον ξαφνικό χαμό του , υπήρχε μια σύντομη περίοδος αβεβαιότητας που αφορούσε το μέλλον της επιχείρησης που έχτισε, με το κοφτερό του μυαλό και την σιδερένια θέλησή του. Οι κληρονόμοι του Don Jaime παρέμειναν στην επιχείρηση για κάποια χρόνια, χρησιμοποιώντας τα ίδια όργανα και μεθόδους αλλά τελικά, πούλησαν και το εργοστάσιο και τη γη. Ο Jose A. Bances ένας πλούσιος τραπεζίτης που περιελάμβανε και τον καπνό στις επιχειρηματικές του δραστηριότητες, έγινε ο ιδιοκτήτης στην δεκαετία του 1890, όταν η επιχείρηση είχε αρχίσει να «πέφτει».

Το 1899 ο Bances έγινε συνεταιρός και αργότερα πούλησε το μερίδιό του, στον Mr Ramon Cifuentes Llano, ο οποίος είχε ήδη μια αποθήκη καπνού στην Amistad Street, στην Αβάνα, καθώς και ένα εργοστάσιο πούρων μαζί με τον Mr B. Fernandez στην οδό Industrial 160, πολύ κοντά στο εργοστάσιο του Partagas. Ο Cifuentes αποδείχτηκε ικανός και ευφυής επιχειρηματίας, σαν τον εκλιπόντα Don Jaime Partagas.

Κλείνοντας τους λογαριασμούς με τον Bances, συνεταιρίστηκε με τον Mr Fernandez, και ίδρυσε την εταιρία Cifuentes – Fernandez y Cia . Αυτή η κίνηση σήμανε την αρχή, μίας καινούριας ανάπτυξης για την φίρμα Partagas.

Ο συνεταιρισμός, διαλύθηκε το 1916, και ο Cifuentes έβαλε για συνέταιρο τον Mr Francisco Pego Pita και δημιούργησε την φίρμα Cifuentes - Pego y Cia η οποία διήρκησε μέχρι το 1941. Ο Cifuentes, κατάφερε να ανεβάσει την ποιότητα των προϊόντων του σε ακόμη υψηλότερα στάνταρ και συνεπώς να σταθεροποιήσει την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Αγόρασε και ενσωμάτωσε αρκετές μάρκες όπως Ramon Allones, F. Pego Pita , La Intimidad, Coruncho, La Eminencia , El Corcho, Particulares , Guayarre, Prudencio Rabell , La Insuperable, El Cambio Real ,μεταξύ άλλων.

Αλλά ίσως η σημαντικότερη συνεισφορά του Ramon Cifuentes στη φίρμα Partagas, ήταν η λεπτομερής εκπαίδευση που έκανε στους γιους του και στους απογόνους τους πάνω στην διοίκηση της βιομηχανίας πούρων, και τα μυστικά και την τεχνογνωσία του εμπορίου .

Αρχικά το εργοστάσιο Partagas, βρισκόταν στην γωνία των

οδών Industrial και Barcelona, στην Αβάνα. Το πρώτο κτίριο που ήταν φτιαγμένο από τούβλα και ξύλο, δεν υπάρχει πια. Η δεύτερη διεύθυνση ήταν ένα σπίτι στην οδό Industrial 158 πριν τελικά αποκτήσει τα κτίρια με τους αριθμούς 170 , 172 και 274 στην δυτική πλευρά του ίδιου δρόμου. Το εργοστάσιο παραμένει εκεί και σήμερα, με τον αριθμό 520 , μεταξύ των οδών Dragones και Barcelona. Το αρχικό εργοστάσιο βρισκόταν ακριβώς μπροστά από τον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό Villanueva, πράγμα το οποίο ήταν πολύ πρακτικό για την μεταφορά και τον εφοδιασμό του εργοστασίου. Ο σταθμός κατεδαφίστηκε στην δεκαετία του 1920 , για να χτιστεί στη θέση του το επιβλητικό κτίριο του Καπιτώλιου , όπου στέγαζε την βουλή της Κούβας από το 1929 έως το 1959.

Σήμερα το Καπιτώλιο στεγάζει το υπουργείο επιστημών τεχνολογίας και περιβάλλοντος. Το κτίριο του Partagas είναι φτιαγμένο από μπετό και τούβλα με σιδερένιες κολώνες και καταλαμβάνει μια έκταση 1369 τετραγωνικών μέτρων .

Ο Ramon Cifuentes πέθανε στην Ισπανία τον Απρίλιο του 1938 και ο συνétaιρός του Francisco PegoPita, πέθανε στην Αβάνα τον Νοέμβριο του 1940. Οι κληρονόμοι του Pita αποστασιοποιήθηκαν από την εταιρία, και έτσι οι συγγενείς του Cifuentes, Ramon , Rafael και Manuel Cifuentes Toriello, και ο Leandro Cifuentes Alvarez έμειναν οι μόνοι ιδιοκτήτες . Οι τρεις πρώτοι ανέλαβαν την διοίκηση του εργοστασίου.

Το να διαχειρίζεσαι το όνομα και τις δραστηριότητες της φίρμας Partagas δεν ήταν κάτι το εύκολο. Υπήρχαν καιροί οικονομικής κρίσης σαν αποτέλεσμα εθνικών και διεθνών συγκυριών. Αυτές οι μεταβολές , δημιούργησαν εντάσεις και αστάθεια και επηρέασαν τόσο τους εργάτες αλλά και την παραγωγή.

Ένα από τα πρώτα επεισόδια συνέβη το 1857 όταν οι ΗΠΑ έκαναν εμπάργκο στην εισαγωγή κουβανέζικων πούρων και φύλλων καπνού. Ο πρώτος και ο δεύτερος πόλεμος ανεξαρτησίας επίσης επέφεραν δυσχέρεια στη βιομηχανία. Οι απεργίες του 1902 και 1907 για την πρόσληψη ντόπιων εργατών , για καλλίτερες πληρωμές και για πληρωμές σε δολάρια ΗΠΑ , καθώς και οι απεργίες του 1930 και 1932 ενάντια στην μείωση των μισθών , υποστηρίχθηκαν από τους εργάτες του Partagas. Αναμένοντας το αποτέλεσμα των τελευταίων απεργιών , οι ιδιοκτήτες αποφάσισαν να ανοίξουν, ένα μικρότερο εργοστάσιο στο Bejucal, μια πόλη κοντά στην Αβάνα όπου οι μισθοί ήταν χαμηλότεροι. Το κύριο εργοστάσιο στην Industria συνέχισε να λειτουργεί με λίγο προσωπικό εξειδικευμένων εργατών , και έβγαζε μόνο την ελάχιστη παραγωγή με στόχο την τουριστική αγορά.

Όταν η διαμάχη ρυθμίστηκε τελικά , το 1939 , μετά από την υπογραφή

εργατικής σύμβασης , η διοίκηση επέστρεψε στο παραδοσιακό εργοστάσιο στην Αβάνα κα ξαναβρήκε τους φυσιολογικούς ρυθμούς παραγωγής.

Το κλείσιμο των Ευρωπαϊκών αγορών κατά την διάρκεια του Α παγκοσμίου πολέμου 1914-1918 καθώς και η κρίση που προκλήθηκε από τα κραχ του 1920 και 1929 χτύπησαν την φίρμα Partagas αλλά επανέκαμψε πάλι και κράτησε. Κατά την διάρκεια του Β παγκοσμίου πολέμου οι διευθυντές της brand άνοιξαν ένα νέο εργοστάσιο με σκοπό να ανταποκριθούν στην τεράστια ζήτηση πούρων από τις ΗΠΑ. Αυτή η έξαρση σταμάτησε απότομα μετά τον πόλεμο. Οι παραγγελίες ακυρώθηκαν , η παραγωγή έπεσε, και οι ομαδικές απολύσεις καθόρισαν το κλείσιμο του νέου εργοστασίου γεγονός που δημιούργησε διαμάχες μέχρι το 1947. Στην αρχή της δεκαετίας του 1950 η φίρμα άρχισε να εισάγει μηχανήματα στην διαδικασία παραγωγής. Οι εργάτες αποδοκίμασαν το γεγονός αλλά τελικά ενέδωσαν στον αυτοματισμό. Τότε δημιουργήθηκε μια σαφής διάκριση: Τα προς εξαγωγή πούρα θα συνέχιζαν να στρίβονται με το χέρι, πούρα short filler θα στριβόταν με μηχανή.

Η φίρμα Partagas έπαιξε έναν σπουδαίο ρόλο στην παγκόσμια αγορά των πούρων. Η επιχείρηση κοινωνικοποιήθηκε το 1960 . Λέγεται ότι μέχρι εκείνη την στιγμή ήταν μία από τις 6 φίρμες που έλεγχαν το 95% των εξαγωγών των Κουβανικών πούρων .

Εικόνα 45

Η Cohiba ιδρύεται επίσημα σαν Κουβανέζικη μάρκα πούρων το 1966 (κατ’

άλλους το 1968) έχοντας για αρχή τα τρία παραπάνω μοντέλα. Στην αρχή η παραγωγή είναι πολύ περιορισμένη . Τα Cohiba διακινούνται με τον τρόπο που περιγράψαμε προηγουμένως , μέσω του Κάστρο μόνο.

Το 1967 ο Zino Davidoff επισκέφθηκε την Αβάνα για να μιλήσει με τις αρχές της Κούβας που είναι υπεύθυνες για την διακίνηση του καπνού , και τον αναγνωρισμένο πλέον Eduardo Rivera. Προσφέρεται να αγοράσει την brand , καθώς και το El Laguito factory (τον χώρο δηλαδή που παράγονται τα Cohiba). Οι Κουβανοί αρνούνται την πώληση αλλά συμφωνούν με τον Zino ορισμένα από τα πούρα Davidoff να γίνονται στο El Laguito με το blend των Cohiba.

Το 1982 (ή 1983 κατ' άλλους) η Cohiba μετά από απόφαση της Cubatabaco (η εταιρία που διαχειριζόταν τότε τον καπνό της Κούβας) γίνεται πλέον εμπορική μάρκα και είναι διαθέσιμη για όλον τον κόσμο. Επιλέχτηκε το όνομα Cohiba επειδή ήταν η λέξη που χρησιμοποιούσαν οι Ινδιάνοι Tainos για τον καπνό.

Ο Zino διαφωνεί με την εμπορικοποίηση της φίρμας. Έτσι μετά από πολλές διαβουλεύσεις, το 1988 φεύγει από την Κούβα και αρχίζει να φτιάχνει τα πούρα του στον Δομίνικο . Χαρακτηριστικά αναφέρει “Η Κούβα είναι ο ιδανικός τόπος για να φτιάχνει κάποιος πούρα . Κρίμα όμως στη χώρα αυτή να υπάρχει τόσο ασυνέπεια” .

Το 1989 προστίθενται τρία ακόμη μεγέθη στην γκάμα της φίρμας : το Esplendido , το Robusto και το Exquisito. Το 1992 γεννιέται η γραμμή των Siglo με πέντε μοντέλα ενώ το 2002 προστίθεται και το Siglo VI στην γκάμα.Ο άνθρωπος που έκανε την φίρμα γνωστή σε όλον τον κόσμο είναι ο Avelino Lara. Από το 1968 έως το 1994 είναι ο υπεύθυνος για την ανάπτυξη της μάρκας .

“The selection of the selection” συνηθίζει να λέει ο Lara όταν αναφέρεται στα Cohiba. Τα φύλλα διαλέγονται με προσοχή και μόνο πέντε καλλιέργειες είναι ‘ικανές’ να δώσουν φύλλα για τα πούρα αυτά .

Το μυστικό σύμφωνα με πολλούς είναι ότι το seco και το ligero που χρησιμοποιούνται για το filler ζυμώνεται τρεις φορές εν αντιθέσει με τα υπόλοιπα Habanos που αυτή η διαδικασία γίνεται μόνο δύο. Πιο συγκεκριμένα το filler των Cohiba’s ωριμάζει μέσα σε βαρέλια , για τρίτη φορά για 18 μήνες . Η διαδικασία αυτή λαβαίνει χώρα μέσα στο ίδιο το εργοστάσιο El Laguito. Για την παραγωγή των Cohiba χρησιμοποιούνται κατά κόρον γυναίκες. ‘Άλλωστε το El Laguito δημιουργήθηκε στην αρχή για την επανένταξη στην κοινωνία των γυναικών, που πριν τον Κάστρο έκαναν το αρχαιότερο επάγγελμα.

Ακόμη και σήμερα αναφέρεται ότι μόνο λίγοι στην Κούβα γνωρίζουν το μυστικό

χαρμάνι των Cohiba

4.4.14. Τα Καλύτερα Κουβανέζικα Πούρα

Η συνήθης συζήτηση ανάμεσα στους ειδήμονες του πούρου περιστρέφεται πάντα γύρω από το ερώτημα «ποιο είναι το καλύτερο πούρο». Όσον αφορά στα Habanos, η απάντηση βρέθηκε: Σε μια συνάντηση που έλαβε χώρα στην Αβάνα, μια ομάδα 27 Κουβανών σομελιέ (του πούρου) έφτιαξε το δικό της Top 10 χειροποίητων πούρων:

1.

Εικόνα 46: Montecristo No.4

Εκτός από πρώτο σ' αυτήν τη λίστα, είναι και το μέγεθος και η μάρκα με τις υψηλότερες πωλήσεις παγκοσμίως.

2.

Εικόνα 47: Romeo y Julieta Churchill

Ίσως το πιο διάσημο σχήμα στη σειρά των κουβανέζικων πούρων.

Εικόνα 48:Cohiba Lancero

Μια ενδιαφέρουσα παλαιομοδίτικη επιλογή, αφού το Lancero ήταν το πρώτο μέγεθος από το οποίο λανσαρίστηκε η σειρά Cohiba.

Εικόνα 49:Cohiba Esplendido & Montecristo No.2

Ισοπαλία, με το δεύτερο να αποτελεί στο παρελθόν ένα από τα μόνα σχηματισμένα πούρα σε ολόκληρο κατάλογο.

Εικόνα 50:Partagas 8-9-8

Το βαρύ προβολικό των επιλογών. Ένα πραγματικά πολύ έντονο πούρο που δεν συστήνεται να καπνίσετε με άδειο στομάχι.

6.

Εικόνα 51: Cohiba Robusto

Ένα από τα πρώτα πούρα σε σχήμα robusto που βοήθησε να αλλάξει η οπτική στη βιομηχανία του πούρου όταν τέθηκε εκ νέου το θέμα του μεγέθους από τους Κουβανούς, το 1989.

7.

Εικόνα 52: Partagas Serie D No. 4

Άλλο ένα robusto, το οποίο όμως παραγόταν στην Κούβα από το εργοστάσιο Partagas και την προεπαναστατική εποχή.

8.

Εικόνα 53: Ισοπαλία του Cohiba Siglo VI με το Montecristo A

9.

Εικόνα 54: Ισοπαλία του H. Urmann Sir Winston, romeo y Julieta Exhibition No.4

10.

Εικόνα 55: Hoyo de Monterey Double Corona

4.5. Ανατομία Ενός Πούρου

Το πούρο μπορεί να χωριστεί σε πολλά λειτουργικά μέρη κατά το μήκος του αλλά και σε κάθετη τομή. Κάθετα τα μέρη του διακρίνονται στο “καπάκι” (cap), το “σώμα” (body), και το “άκρο” (foot/tuck).

Εικόνα 56

- “Cap” (καπάκι) είναι μια ελεύθερη άκρη καπνού που κολλούν στο πάνω μέρος του πούρου με φυσική κόλλα. Αποτρέπει το να ξετυλιχθεί το περιτύλιγμα του πούρου.
- “Body” (σώμα) το κυρίως μέρος του πούρου.
- “Foot/ Tuck” (άκρο) είναι η άκρη από την οποία ανάβουμε το πούρο.

Το σώμα ενός πούρου αποτελείται από 3 κυρίως στρώσεις:

- “Filler” (γέμιση) φύλλα καπνού στο κέντρο του πούρου. Τα φύλλα που χρησιμοποιούνται για τη γέμιση συνήθως προέρχονται από την κορυφή του φυτού η οποία ονομάζεται Ligerο. Είναι σκούρα και λιπαρά, καίγονται αργά και περιέχουν τη περισσότερη γεύση. Η γέμιση μπορεί να είναι μακριά ή

κοντή.

- “Long Filler” (μακριά γέμιση) από μακριά φύλλα καπνού. Τα πούρα που έχουν τέτοιου είδους γέμιση είναι συνήθως χειροποίητα και όλα τα premium χειροποίητα πούρα έχουν μακριά γέμιση.
- “Short Filler” (κοντή γέμιση) αποτελεί κομμένο καπνό που χρησιμοποιείται για πούρα που κατασκευάζονται με μηχανήμα.
- “Binder” (το δέσιμο) είναι ένα σκληρό και χοντρό φύλλο καπνού που κρατάει το περιτύλιγμα και τη γέμιση μαζί. Τα φύλλα προέρχονται από τη μέση του καπνού (seco). Είναι πιο ελαφρά από το ligero (κορυφή του φυτού) και σε χρώμα και σε γεύση.
- “Wrapper” (το περιτύλιγμα) είναι ένα μεταξένιο καπνόφυλλο που καίγεται καλά. Τα φύλλα αυτά προέρχονται από το κάτω μέρος του φυτού (volado). Ο τρόπος που φαίνεται ένα πούρο αλλά και η αίσθηση που έχει στα χείλη εξαρτάται αποκλειστικά από το περιτύλιγμα.

4.5.1. Διαλέγοντας Ένα Πούρο

Για να μάθει κάποιος να διαλέγει πούρα, υπάρχουν ορισμένοι κανόνες που αξίζει να εξετάσουμε αναλυτικά:

- Καταρχάς ο αγοραστής πρέπει να προσπαθήσει να δει μέσα στο κουτί των πούρων που σκέφτεται να επιλέξει.
- Θα πρέπει όλα τα πούρα μέσα σε αυτό να έχουν περίπου το ίδιο χρώμα.
- Το φύλλο τυλίγματος πρέπει να δείχνει σαν να γυαλίζει και κανένα να μη φαίνεται ότι έχει υποστεί ζημιά.
- Θα πρέπει όλα τα φύλλα τυλίγματος να είναι απαλά και όχι ξερά και εύθραυστα.
- Η μυρωδιά είναι σημαντική γι’ αυτό επιβάλλεται η δοκιμή του αρώματος. Αν η μυρωδιά είναι ελκυστική σε ένα ή δύο πούρα, τότε αξίζει η αγορά τους. Αν είναι άοσμα, ή με ενοχλητική οσμή, δεν αξίζει κάποιος να τα αγοράσει εκτιμώντας ότι αν τα καπνίσει θα διορθωθεί το αποτέλεσμα τους.
- Αν είναι η πρώτη φορά καλό είναι να επιλέγεται ένα πούρο που να ταιριάζει με τις ανάγκες του υποψηφίου καπνιστή του. Καλό είναι σε αυτή την περίπτωση να

προτιμώνται πούρα μικρού μεγέθους.

Ιδιαιτερότητες πούρων

Σε γενικές γραμμές είναι εύκολο να καταλάβει κάποιος τη διαφορά μεταξύ των πούρων που φτιάχνονται από μηχανές και των χειροποίητων. Τα πούρα μηχανής δεν έχουν καπάκι στη μία τους άκρη και πωλούνται συνήθως σε μικρά μεγέθη είναι πιο φτηνά, όμως η ασφαλέστερη μέθοδος διαχωρισμού τους γίνεται με την κοπή του πούρου στη μέση.

Για τα χειροποίητα πούρα χρησιμοποιούνται μεγάλα και ολόκληρα φύλλα γέμισης, τα οποία απλώνονται κατά μήκος του πούρου. Και αυτό σημαίνει πως τα πούρα καπνίζονται πιο αργά από αυτά της μηχανής, γιατί εκείνα είναι γεμάτα από θρύμματα φύλλων γέμισης. Άλλη μια διαφορά που διακρίνεται εύκολα βρίσκεται στα φύλλα τυλίγματος. Στα πούρα μηχανής τα φύλλα δεν είναι ούτε τόσο απαλά, ούτε τόσο ωριμασμένα, ούτε τόσο προσεχτικά τυλιγμένα όσο είναι στα χειροποίητα πούρα.

Στην Κούβα, οι σπόροι καπνού μεταφυτεύονται χειρωνακτικά στις αποθήκες. Υπάρχει όμως μια συγκεκριμένη διαδικασία, τα φύλλα πρέπει να κόβονται σε έξι στάδια και το κάθε στάδιο διαρκεί περίπου μία εβδομάδα.

Όταν τα φυτά θεριστούν, τα φύλλα μεταφέρονται χειρωνακτικά στις αποθήκες. Υπάρχει όμως μια συγκεκριμένη διαδικασία, τα φύλλα πρέπει να κόβονται σε έξι στάδια και το κάθε στάδιο διαρκεί περίπου μία εβδομάδα. Όταν τα φύλλα έχουν μαζευτεί και δεθεί, τα τοποθετούν σε αχυρώνες κοντά στις φυτείες καπνού.

Εκεί, μέσα στη ζέστη και την υγρασία γίνεται εξονυχιστικός έλεγχος και με την πάροδο έξι-οκτώ εβδομάδων, τα πράσινα φύλλα αλλάζουν χρώμα και παίρνουν το καφέ γνωστό χρώμα των πούρων. Μετά τα φύλλα φυλάσσονται σε αποθήκες ώστε να διατηρούνται υγρά και αεριζονται συνεχώς, για περίπου 3 μήνες. Όταν τα φυτά θεριστούν, τα φύλλα μεταφέρονται χειρωνακτικά στις αποθήκες. Υπάρχει όμως μια συγκεκριμένη διαδικασία, τα φύλλα πρέπει να κόβονται σε έξι στάδια και το κάθε στάδιο διαρκεί περίπου μία εβδομάδα.

Στη συνέχεια ταξινομούνται ανάλογα με τη χρήση τους, είτε σαν περιτύλιγμα είτε για γέμισμα ακόμα και σαν συγκολλητικό. Πάντα σύμφωνα με το χρώμα, το μέγεθος και την ποιότητα. Τέλος, τα φύλλα στέλνονται στο εργοστάσιο όπου γίνεται η τελική επεξεργασία, η οποία μπορεί να διαρκέσει κα 2 χρόνια, αναλόγως τη μάρκα για την οποία προορίζονται. Το μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για να ωριμάσει ο

καπνός δεν είναι, ωστόσο, ο μόνος λόγος για τις υψηλές τιμές των πούρων. Εξίσου σημαντικό ρόλο παίζει και η φροντίδα των φύλλων κατά την ωρίμανσή τους, αφού καθορίζει την ποιότητα του τελικού προϊόντος

4.6. Μεταποίηση

4.6.1. Επιλογή Και Επεξεργασία

Η παραγωγή πούρων υψηλής ποιότητας μοιάζει πολύ με την παραγωγή καλών κρασιών. Το άρωμα και η ποιότητα ενός πούρου εξαρτώνται από το είδος των φύλλων που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του, για πόσο καιρό και πόσο καλά ωρίμασαν, τον τρόπο ζύμωσής τους και τέλος τις ικανότητες του κατασκευαστή.

Τα καλύτερης ποιότητας φύλλα βρίσκονται στο κέντρο του φυτού (Centro) και χρησιμοποιούνται για το εξωτερικό φύλλο των πούρων. Τα φύλλα που βρίσκονται στην κορυφή του φυτού (Cogona) χρησιμοποιούνται για τη γέμιση του πούρου, ενώ αυτά που βρίσκονται χαμηλότερα χρησιμοποιούνται στο δέσιμο του πούρου, καπότο όπως λέγεται, δηλαδή τοποθετούνται ανάμεσα στη γέμιση και το εξωτερικό φύλλο. Το συγκεκριμένο χαρμάνι αυτών των φύλλων, τυλιγμένο μέσα στο κατάλληλο φύλλο καπνού, είναι αυτό που κάνει το πούρο ελαφρύ, μέτριο ή πλούσιο. Ανάλογα με την ποιότητα, το μέγεθος και το χρώμα τους, διαχωρίζονται στα φύλλα που θα χρησιμοποιηθούν για τη γέμιση, το τύλιγμα ή αυτά που θα συγκρατούν τον καπνό. Κατόπιν, αφαιρούνται τα νεύρα από τα ταξινομημένα φύλλα και περνούν ξανά από διαδικασία ζύμωσης, για δύο ή τρεις μήνες, ανάλογα με το είδος του φύλλου και την ταξινόμησή του. Το περιτύλιγμα καθορίζει ένα μεγάλο μέρος της γεύσης του αρώματος και της ποιότητας του πούρο.

Τέλος τα φύλλα, στέλνονται σε εργοστάσια ή αποθήκες, όπου θα μείνουν για να ωριμάσουν ακόμη και για δύο χρόνια, ανάλογα για τη μάρκα που προορίζονται. Τα χειροποίητα πούρα έχουν τη μια τους άκρη κλεισμένη από το εξωτερικό φύλλο του καπνού “καπάκι”.

4.6.2. Κατασκευή Πούρων

Η γέμιση αποτελείται από δύο έως τέσσερα φύλλα ο αριθμός εξαρτάται από το μέγεθος και το χαρμάνι και τυλίγεται μέσα σε δυο μισά φύλλα καπότο. Τα φύλλα της γέμισης πρέπει να είναι ομοιόμορφα κατανεμημένα, διαφορετικά το πούρο δεν θα έχει

καλό «τράβηγμα» και θα καίγεται πολύ γρήγορα. Κατόπιν, αυτό το μπουκέτο τοποθετείται στη συνέχεια σε ξύλινο καλούπι, ανάλογα με το μέγεθος του πούρου που κατασκευάζεται, και το καλούπι αυτό μπαίνει σε πρέσα.

Ένα άλλο στάδιο είναι να κοπεί το εξωτερικό φύλλο, το οποίο θα τυλίξει το πούρο. Σε αυτό το στάδιο χρησιμοποιείται ένας ειδικός, οβάλ κόφτης από ατσάλι, το μπουκέτο τοποθετείται κατά μήκος μιας γωνιάς του κομμένου φύλλου και τυλίγεται από τη μία άκρη στην άλλη. Όταν το τύλιγμα ολοκληρωθεί, το τελείωμα στερεώνεται με μία σταγόνα άοσμης φυτικής κόλλας από λαχανικά. Ένα μικρό, στρογγυλό κομμάτι κόβεται από το εξωτερικό φύλλο, για να δημιουργηθεί το κάπα, το οποίο προσαρμόζεται στην επάνω άκρη του πούρου με άχρωμη κόλλα. Τέλος, τοποθετούνται οι ετικέτες και μπαίνουν σε κουτιά από κέδρο.

4.6.3. Συντήρηση Πούρων

Τα πούρα απορροφούν αρώματα από το περιβάλλον τους. Δεν απορροφούν μόνο το άρωμα της ξύλινης εσωτερικής επένδυσης του υγραντήρα, αλλά και τα αρώματα άλλων πούρων που φυλάσσονται στον ίδιο υγραντήρα. Διαχωριστικά χρησιμοποιούνται στους υγραντήρες ώστε να ελαχιστοποιηθεί αυτή η αρωματική αλληλεπίδραση. Ωστόσο, για να αποτραπεί οποιαδήποτε μεταφορά αρωμάτων, τα πούρα θα πρέπει να φυλάσσονται σε διαφορετικούς υγραντήρες ή σε συρταρωτούς υγραντήρες, όπου τα πούρα μπορούν να αποθηκεύονται μέσα στα αρχικά τους κουτιά. Κάποιοι λάτρεις των πούρων πάντως, εκτιμούν την ανάμιξη των αρωμάτων των αγαπημένων τους πούρων και συνεπώς αποθηκεύουν επίτηδες πούρα διαφορετικής μάρκας στον ίδιο υγραντήρα για αρκετούς μήνες.

Γενικά ωστόσο, η αποθήκευση πούρων με διαφορετικής βαρύτητας αρώματα (συγκεκριμένα, πούρα με προέλευση από διαφορετικές χώρες) θα πρέπει να αποφεύγεται όσο το δυνατόν καλύτερα. Η, όχι και τόσο καλαισθητή, φύλαξη των πούρων μαζί με την πλαστική τους συσκευασία ή εναλλακτικά η αποθήκευση των πούρων στα αρχικά τους κουτιά και μέσα σε μεγάλους συρταρωτούς υγραντήρες, μπορεί να αποτρέψει τη μεταφορά αρωμάτων εξίσου καλά. Το καινοτόμο διαχωριστικό σύστημα της σειράς υγραντήρων adofini deluxe επιτρέπει τον αποτελεσματικό διαχωρισμό των πούρων διαφορετικού τύπου και παράλληλα εκμεταλλεύεται άριστα τον αποθηκευτικό χώρο μέσα στον υγραντήρα.

4.6.4. Παλαίωση Πούρων

Πριν τα πολυτελή πούρα αποσταλούν στα καπνοπωλεία, θα πρέπει να ωριμάσουν για περίπου έξι μήνες στα εργοστάσια ή στις κλιματιζόμενες αποθήκες των προμηθευτών. Λόγω της αυξανόμενης ζήτησης πούρων, αυτή η περίοδος ωρίμανσης φαίνεται να μην τηρείται πάντα τα τελευταία χρόνια. Συνεπώς, προτείνεται η αποθήκευση των πούρων μετά την αγορά για άλλους 3-6 μήνες στον υγραντήρα. Κατά τη διάρκεια παλαίωσης τα πούρα αναπτύσσουν ένα πιο λεπτό και ισορροπημένο άρωμα.

Μερικά πολυτελή πούρα αναπτύσσουν ένα ιδιαίτερα έξοχο άρωμα μετά από αρκετά χρόνια αποθήκευσης. Τελικώς, η διάρκεια αποθήκευσης των πούρων είναι καθαρά θέμα προσωπικών προτιμήσεων. Θα πρέπει να συγκρίνετε τις αλλαγές στο άρωμα των αγαπημένων σας πούρων σε διαφορετικές διάρκειες αποθήκευσης, ώστε να καθορίσετε τον ιδανικό χρόνο παλαίωσης.

4.7. Κατασκευή Πούρων Ανά Τον Κόσμο

Η Κούβα παραμένει ο παραγωγός των καλύτερων πούρων στον κόσμο, ειδικότερα εκείνων που κατασκευάζονται από τα καπνά που καλλιεργούνται στην επαρχία του Πινάρ ντελ Ρίο, στο δυτικό άκρο του νησιού.

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, αρκετοί Κουβανοί κατασκευαστές πούρων μετοίκησαν στις Ηνωμένες Πολιτείες, φτιάχνοντας εργοστάσια σε πόλεις όπως η Τάμπα, και το Κι Γουέστ στη Φλόριντα. Σήμερα η Κούβα παράγει τα μισά περίπου από τα χειροποίητα πούρα που εισάγονται στις Ηνωμένες Πολιτείες. Εκτός από τη Φλόριντα, σημαντικό κέντρο παραγωγής αμερικανικού καπνού για πούρα είναι η κοιλάδα του Κονέκτικατ, η οποία παράγει ορισμένες από τις καλύτερες ποικιλίες καπνού που χρησιμοποιούνται για τα εξωτερικά φύλλα των πούρων, που ονομάζονται «απόχρωσης Κονέκτικατ», και χρησιμοποιούνται για κάποια από τα καλύτερα δομηνικανά πούρα. Εργοστάσια πούρων και καλλιέργειες καπνού για πούρα υπάρχουν επίσης στη Νικαράγουα, στη Βραζιλία, στο Μεξικό και στο Εκουαδόρ. Η Αμερική και η Καραϊβική δεν είναι τα μόνα μέρη όπου καλλιεργούνται καπνά και κατασκευάζονται πούρα. Η Σουμάτρα, η Ιάβα, ορισμένες περιοχές των Ολλανδικών Ανατολικών Ινδιών, η Αφρική και οι Φιλιππίνες παράγουν πούρα και καπνά.

4.7.1. Ιταλία Και Πούρα

Εικόνα 57

Οι Ιταλοί δεν είναι γνωστοί μόνο για τα φινέτσα τους, αλλά και για τα πούρα τους. Όλα ξεκίνησαν το 1948 όταν τα πρώτα Toscano κυκλοφόρησαν στην ιταλιάνικη αγορά. Σήμερα το ιταλικό brand Toscano έχει εξελιχθεί σε μία παγκόσμια επιτυχία, καθώς από το 2006 και έπειτα η Manifatture Sigaro Toscano ανέλαβε την επεξεργασία και το προμοτάρισμα του toscaneese πούρου σε όλο τον κόσμο. Τα Toscano ωριμάζουν στις κατάλληλες συνθήκες για τουλάχιστον τέσσερις μήνες και κυκλοφορούν σε διάφορες ποικιλίες, καθεμιά από τις οποίες προσφέρει μία ξεχωριστή εμπειρία καπνίσματος. Για αρχή δοκιμάσετε τα classic Toscanellos, με το χαρακτηριστικό σκληρό και ακανόνιστο σκούρο καφέ φλοιό. Σε αντίθεση με την άποψη των περισσότερων, το σκούρο χρώμα δεν σημαίνει ότι το πούρο έχει βαριά γεύση αλλά είναι ελαφρύ, γλυκό και ραφινάτο.

Η γεύση τους έχει έντονες νότες σοκολάτας, ξύλου και μπαχαρικών που θα δημιουργήσουν μία έκρηξη γεύσεων στον ουρανίσκο σας από το πρώτο κιάλας τράβηγμα, ιδίως αν έχετε συνηθίσει να καπνίζετε χαβανέζικα πούρα. Το «τράβηγμά» τους δεν είναι κουραστικό αλλά σε καμία περίπτωση μη κάνετε δυνατές ρουφηξιές, διότι λόγω των έντονων γεύσεων του καπνού θα ξεραθεί αμέσως ο λαιμός σας. Συνεπώς, φροντίστε να έχετε πάντοτε ένα γεμάτο ποτήρι νερό δίπλα στο τασάκι για να «καθαρίζετε» το λαιμό σας.

4.7.2. Παραδείγματα Ελληνικών Επιχειρήσεων

Ήταν πριν από δέκα χρόνια, όταν ο τότε δήμαρχος της Ποταμιάς, στην

Ελασσόνα, έπεισε τους πολλούς καπνοκαλλιεργητές της περιοχής του, να αλλάξουν καλλιέργεια και να στραφούν σε κάτι πιο ελκυστικό, πρωτότυπο και αποδοτικό. Όταν λοιπόν ο κ. Γιάννης Τσούτσος, πρόεδρος σήμερα του συνεταιρισμού παραγωγών καπνού πούρων, «έριξε» την ιδέα της καλλιέργειας Κουβανέζικης ποικιλίας καπνού για...πούρα στην περιοχή, ούτε λίγο ούτε πολύ οι συγχωριανοί του τον χαρακτήρισαν...τρελό! Εννιά χρόνια μετά, τα πούρα "Domenico" της Ποταμιάς είναι τα μοναδικά χειροποίητα πούρα στην Ευρώπη, με παραγωγή να αγγίζει ετησίως τα 70.000 τεμάχια.

Η δοκιμαστική καλλιέργεια της ποικιλίας Connecticut σε έκταση μόλις δυο στρεμμάτων τον πρώτο χρόνο, με τη πολύτιμη βοήθεια του Καπνικού Σταθμού Έρευνας Καρδίτσας, έδειξε πως το προϊόν μπορεί να ευδοκιμήσει στο κλίμα της περιοχής και μέχρι το 2002 οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις αυξήθηκαν κατακόρυφα. Σήμερα στον κάμπο της Ποταμιάς, υπάρχουν περίπου 75 στρέμματα καπνού της συγκεκριμένης ποικιλίας, την οποία έμπειροι καπνιστές των πούρων Domenico χαρακτηρίζουν άριστη.

Ωστόσο, ο δρόμος για να φθάσει ο συνεταιρισμός στο σημερινό επίπεδο δεν ήταν εύκολος. Ο κ. Τσούτσος, όντας δήμαρχος εκείνη την περίοδο, επισκέφθηκε με μέλη του συνεταιρισμού την Κούβα, όπου πραγματοποίησαν δεκάδες επισκέψεις σε εργαστήρια παραγωγής πούρων για να μάθουν την...τέχνη. «Εκεί είδαμε πως φτιάχνονται τα χειροποίητα πούρα, με τους Κουβανούς να μην μας τα δείχνουν όλα και

Εικόνα 58

την καχυποψία στο ζενίθ» λέει σήμερα ο κ. Τσούτσος, προσθέτοντας πως μετά από αρκετό καιρό και πολύ δουλειά τα κουβανέζικα σεμινάρια έπιασαν τόπο.

Σήμερα περίπου 25 εργαζόμενοι, ως εποχικό προσωπικό, και άλλοι δέκα μόνιμης απασχόλησης, έχουν ειδικευτεί στην παραγωγή του χειροποίητου πούρου και εργάζονται καθημερινά στο εργαστήριο του συνεταιρισμού που βρίσκεται επάνω στην παλιά εθνική Κοζάνης – Λάρισας, μετά την Ελασσόνα.

Όπως μας λέει ο πρόεδρος του συνεταιρισμού, οι δυνατότητες είναι πολλές και η παραγωγή μπορεί να αυξηθεί σε συνδυασμό με την αύξηση των εργατικών χεριών. «Οι πωλήσεις είναι πολύ ικανοποιητικές και οι μόνιμοι αντιπρόσωποι σε βόρεια, νότια και νησιωτική Ελλάδα μας μεταφέρουν αισιόδοξα μηνύματα από το καταναλωτικό κοινό. Μας λένε πως το άρωμα και η γεύση του δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από τα εισαγόμενα».

Μπορεί η συγκεκριμένη καλλιέργεια να ήταν άγνωστη στους λάτρεις του πούρου, η τεχνογνωσία όμως υπήρχε, μιας και το παρελθόν στην καπνοκαλλιέργεια έκανε τα πράγματα πιο εύκολα. Τα πούρα “Domenico” πήραν την ονομασία τους από το χωριό που βρίσκεται το εργαστήριο, το Δομένικο του δήμου Ποταμιάς.

Το εργαστήριο αυτό παράγει τρία είδη πούρων, τα σιγαρίλος (πουράκια), το Τσόρτσιλ (μεγάλο πούρο) και το Ρομπούστο. Η παραγωγή χρόνο με τον χρόνο αυξάνεται και όπως τονίζει ο πρόεδρος του συνεταιρισμού, ήδη σχεδιάζουν να επεκταθούν και στις αγορές της Ευρώπης, με αρχικό στόχο τα ανατολικά κράτη. Οι χώρες αυτές επιλέχθηκαν τόσο γιατί η αγορά τους είναι ανοιχτή, όσο και γιατί η φορολογία του καπνού δεν είναι υψηλή, κάτι που δεν ισχύει στη χώρα μας, όπου «η πολιτεία δεν μας βοήθησε και δεν μας βοηθάει καθόλου» λέει ο πρόεδρος του συνεταιρισμού, προσθέτοντας, «ζητάμε επίμονα από την πρώτη ώρα που ιδρύθηκε ο συνεταιρισμός τη μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης και τη φορολόγησή μας ως εργαστηρίου χειροποίητου πούρου και όχι ως βιομηχανίας. Η απάντηση που είχαμε όλα αυτά τα χρόνια ήταν καθαρά γραφειοκρατική, ενώ πρόκειται για μια απλή ρύθμιση, η οποία, όμως για να γίνει χρειάζεται πολιτική βούληση και δυστυχώς δεν υπάρχει».

Η ένταξη του συνεταιρισμού σε ένα πρόγραμμα για την κατασκευή νέων κτιριακών υποδομών θα δώσει νέα ώθηση στην προβολή των πούρων “Domenico” της

Ποταμιάς Ελασσόνας. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του προέδρου και επί είκοσι χρόνια δημάρχου της περιοχής, ένα σύγχρονο κτήριο με χώρο υποδοχής και εκθετήριο θα βοηθήσει σημαντικά στην ανάπτυξη του συνεταιρισμού και στην προώθηση της νέας αγροτικής επιχειρηματικότητας.

Με τη μυρωδιά του καπνού να κυριαρχεί σε όλο το εργαστήριο, ο κ. Τσούτσος μας ξενάγησε σ' αυτή τη βιομηχανία «όπως θέλει να τη φορολογεί το ελληνικό κράτος». Μια χούφτα άνθρωποι καθισμένοι γύρω από ένα τραπέζι, δούλευαν τη σοδειά του 2005. Σ' ένα τοίχο ήταν αναρτημένα τα δημοσιεύματα τοπικών και πανελλαδικών εφημερίδων που μιλούσαν για τα πούρα Domenico και λίγο παραδίπλα ένας γυάλινος κλωβός με ελεγχόμενη θερμοκρασία και υγρασία, όπου αποθηκεύονται τα πούρα μέχρι να αποσταλούν στους προμηθευτές. Με ευχαρίστηση, κρατώντας ένα Ρομπούστο στο χέρι, ο κ. Τσούτσος μας λέει «Το πούρο είναι όπως το κρασί, όσο το αφήνεις να ωριμάσει, τόσο καλύτερη γίνεται η γεύση και το άρωμα του».

4.8. Vamma Del Sol

«Μέσα στην Ελληνική γη που απλόχερα προσφέρει και φυόντε όλα τα ευλογημένα προϊόντα της μητέρας γης ευδοκίμησε και με την συνομωσία ανθρώπων και θεού με υψηλές προδιαγραφές με πολλές απαιτήσεις και για πολλές απαιτήσεις βγήκε το απόσταγμα ήλιου, γης, νερού και αέρα που σε πολλούς πολιτισμούς το αποκαλούν πούρο.»

Εικόνα 60

Αυτό των τρόπο αντίληψης της προσφοράς της μητέρας γης είχαν και δυο ανήσυχοι εργάτες γης από την Κρύα Βρύση Πέλλας τα αδέρφια Κωνσταντινίδη με παιδεία ακαδημαϊκή και γεωργική αψηφώντας κρατικά εμπόδια, εμπόδια 'κόπωσης' πνευματικής και μη δημιουργώντας ένα προϊόν το λεγόμενο Ελληνικό πούρο. Δύο γλώσσες, δύο πολιτισμοί, φιλοξενούν τον ίδιο καρπό κι έρχονται στην απόλυτη ένωσή τους να δώσουν το πούρο **Vamma Del Sol**.

Το απόσταγμα του μικροκλίματος του κάμπου της Πέλλας με τον ήλιο να βυθίζεται στο χώμα απελευθερώνοντας την παλέτα των χρωμάτων του δημιουργεί το εξαιρετικής ποιότητας χειροποίητο πούρο, με μία ακόμη ιδιαιτερότητα: εν τη γενέσει

του, κλείνοντας μέσα του αυθεντικά αρώματα και γεύσεις, αποτελεί πάνω απ' όλα υπόθεση και πάθος λίγων και ιδιαίτερων ανθρώπων και προορίζεται για τους εκλεκτούς εκείνους που η γνώση και το πάθος για τα πούρα αποτελεί τρόπο ζωής και ταξίδι στον χώρο των αισθήσεων.

4.8.1. Σκεπτικό Για Μια Επιχείρηση

Μετά από ώριμη σκέψη και υπολογίζοντας συνθήκες, δυνατότητες, και παράγοντες τα αδέρφια Κωνσταντινίδη βρέθηκαν μπροστά στο σημείο να αποφασίσουν την πορεία που θα χαράξουν. Ως παραγωγοί πολλών χρόνων από τα εναλλακτικά σενάρια που είχαν επέλεξαν τον καπνό.

Δεν αποζητούσαν μαγικά σενάρια και συνταγές γιατί όποτε στο παρελθόν υπήρξαν αυτά υπήρχε μια που παρήγαγε την πρώτη ύλη και έπαιρνε και το τελικό προϊόν και κάποια άλλη πραγματοποιούσε την ενδιάμεση διαδικασία και όταν δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί η χώρα αυτή ανέθεταν το έργο αυτό σε κάποια άλλη χώρα και έτσι δεν αποκτούσε η εκάστοτε χώρα την τεχνογνωσία. Αυτός ήταν και ο παράγοντας που επηρέασε τα αδέρφια Κωνσταντινίδη μια γεωργική υπεργολαβία.

Το πρώτο μέλημα τους ήταν και έγινε να φέρουν ποικιλίες καπνού για να εγκληματιστούν τα χαρακτηριστικά τους από την Κούβα και απ' όλο τον κόσμο μεγαλόφυλλες ποικιλίες καπνού.

- Και στο παρών στάδιο έχουν ενταγμένες 4 ποικιλίες στα χαρμάνια τους (και κάποιες άλλες υπό πειραματισμό)

Ως προς αυτή την προσπάθεια είχαν θετικό πρόσημο με φυτά με πολλά αρώματα και με μικρότερη δύναμη ως προς τ' αρώματα και την γεύση. Έτσι μετά από αυτά κατέληξαν να παράγουν χειροποίητο πούρο (long filler premium) τα οποία αποτελούνται από 100% καπνό και έχουν μεγάλα γεμίσματα με αποτέλεσμα να εναλλάσσονται η γεύση και το άρωμα κατά το κάπνισμα.

- Με τον όρο short filler εννοούμε τα πούρα που το filler αποτελείται όχι από ολόκληρα φύλλα καπνού αλλά από κομματάκια - υπολείμματα καπνού από άλλα πούρα. Υπάρχουν πολλές brand που εκμεταλλεύονται αυτά τα υπολείμματα , από τα πούρα που φτιάχνουν και έτσι παρουσιάζουν και μερικά μοντέλα short filler όπως λέγονται . Δεν είναι άσχημα πούρα και αρκετά μοντέλα short filler

πούρων έχουν γίνει best seller, όπως είναι τα Jose Piedra στην Ελλάδα , ή στην Αμερική τα La Finca Cazadores. Οι ισπανόφωνοι αποκαλούν τα short filler πούρα, **picadura**.

Long filler πούρα είναι αυτά που το Filler αποτελείται από ολόκληρα φύλλα καπνού . Έτσι αν ένα πούρο είναι long filler και χειροποίητο τότε λέγεται ότι είναι premium cigar.

Και είναι ένα προϊόν το οποίο επιδέχεται παλαίωση η οποία ολοκληρώνεται σε 4 στάδια...

1. Stick.
2. 1ο στάδιο παλαίωσης
3. 2ο στάδιο παλαίωσης
4. 3ο στάδιο παλαίωσης

Δεν είναι ξεκάθαρο το σημείο στο οποίο μπαίνει το πούρο από το ένα στάδιο στο άλλο (επηρεάζεται από τις συνθήκες υγρασίας, θερμοκρασίας κτλ. που χρησιμοποιούνται. Υπάρχουν δυο σχολές παγκοσμίως σύμφωνα με τις συνθήκες παλαίωσης αλλά η επικρατούσα είναι στους 21-22 βαθμοί Κελσίου και 72% υγρασία. Αλλά με τη βοήθεια του μικροκλίματος της περιοχής κατάφεραν να δώσουν 2 ακόμη χαρακτηριστικά στο πούρο και κατάφεραν να αποδώσουν ένα ελαφρύ πούρο χωρίς πρόσθετα χημικά χαρακτηριστικά με τις αρμόζουσες ζυμώσεις με αποτέλεσμα να δώσουν στον καταναλωτή που δεν καπνίζει πούρο μια άλλη αίσθηση και προσέγγιση στη έννοια πούρο.

Το ερώτημα που καλούνταν να απαντήσουν ως προς το αν αυτοί ήταν πολύ πιο έξυπνοι από άλλους που επιχειρήσαν παρόμοιες προσπάθειες και έτσι κατάφεραν να φτιάξουν ένα τύπου Κούβας πούρο σε ευρωπαϊκό έδαφος. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα ήταν ότι αναλάβανε να παράγουν ένα προϊόν και να εμπλακούν από τη σπορά του καπνού μέχρι την διάθεση του πούρου στην αγορά με οποιοδήποτε “κόστος” και παίρνοντας όλο το ρίσκο που εμπρικλείει αυτό και έτσι παράγοντας οι ίδιοι την πρώτη ύλη κατάφεραν να ρίξουν το κόστος παραγωγής διότι στην Ευρώπη υπάρχει μεγάλη παραγωγή πούρων αλλά από βιομηχανοποιημένη παραγωγή με πολύ ακριβή πρώτη ύλη (χημείσματα αξίας 10 \$) συν το εργατικό κόστος το οποίο είναι και αυτό υψηλό κάτι το οποίο δεν είναι σε θέση να το διαχειριστεί ο οποιοσδήποτε που θα επιχειρήσει με αγορασμένη την πρώτη ύλη.

Έτσι τα αδέρφια Κωνσταντινίδη επωφελήθηκαν το ότι δεν προμηθεύονταν την πρώτη ύλη αλλά τη παρήγαγαν οι ίδιοι, ότι όλες τις εργασίες τις ανέλαβαν οι ίδιοι και τις προσάρμοσαν σε μικρή οικοτεχνική κλίμακα και έτσι κατάφεραν να αντισταθμίσουν το πολύ φθινό εργατικό της λατινικής Αμερικής και να μπουν με καλές προοπτικές στην αγορά του πούρου συμπεριλαμβανομένου όλου του ρίσκου που εμπερικλείει αυτό συν το θεσμικό πλαίσιο που είχαν να αντιμετωπίσουν στην προσπάθεια τους αυτή.

- Παράγουν την πρώτη ύλη
- Μεταποιούν το προϊόν
- Παλαιώνουν το προϊόν
- Προωθούν το προϊόν στην αγορά

Διανύουν πλέον τον δεύτερο τους χρόνο στην αγορά με προσπάθεια την καθιέρωση τους σε αυτήν και βλέπουν πλέον ότι οι οιωνοί είναι με το μέρος τους και έχει ανοίξει η αγορά για την πώληση και προώθηση του προϊόντος αυτού στα Ελληνικά νησιά, με πολλαπλασιασμό των σημείων πώλησης στη Αθήνα, με αισθητή προώθηση από τα μέσα ενημέρωσης (τηλεόραση και διαδίκτυο και έντυπο τύπο), την αναγνώριση της προσπάθειας τους και του προϊόντος τους από το αγοραστικό κοινό και την προτίμηση του καταναλωτή σε ένα Ελληνικό προϊόν με ιδιαίτερα και πρωτόγνωρα χαρακτηριστικά.

4.8.2. Μελέτη Και Σχεδιασμός

Κάπου κάποτε κάποια στιγμή τα αδέρφια Κωνσταντινίδη θεώρησαν πως ήρθε το πλήρωμα του χρόνου ώστε να υλοποιήσουν το εγχείρημα που είχαν κατά νου. Αναρωτήθηκαν όμως πως έπρεπε να τρέξει το πρόγραμμα αυτό. Κατέληξαν στο εξής συμπέρασμα πως έπρεπε να τρέξει σε πέντε επίπεδα.

1. Έπρεπε να τρέξουν παραγωγή. Να επιλέξουν την ποικιλία σπόρων που θα καλλιεργήσουν, τον τρόπο και τις συνθήκες σποράς, την θρέψη των σπόρων και των εγκλιματισμό τους στις καινούριες συνθήκες.
2. Παράλληλα έπρεπε να τρέξει έρευνα στην μεταποίηση και στον τρόπο με τον

οποίο θα γινόταν αυτό.

3. Τρίτο επίπεδο του προγράμματος ήταν η τεχνογνωσία πάνω στην παραγωγή και στα επιμέρους στάδια αυτής (ξήρανση, τύλιγμα, ζύμωση, γέμισμα κτλ.).
  4. Το θεσμικό πλαίσιο. Υπάρχει θεσμικό πλαίσιο? Μπορεί να γίνει μεταποίηση καπνού στην χώρα μας, το οποίο υπόκειται σε πολύ συγκεκριμένους νόμους και σκληρούς.
  5. Τα δεδομένα της αγοράς, της έρευνας των καταναλωτικών συνθηκών της Ελληνικής και της παγκόσμιας αγοράς. Με γενικό συμπέρασμα εμείς θέλουμε να παράγουμε ένα προϊόν η αγορά το θέλει? Το ζητάει? Και αν το ζητάει σε τι ποσότητες το θέλει ώστε να καταλήξουν σε πια κατηγορία θα ενταχθούν. Μέσα από τα όποια ερωτήματα προέκυψε και το συγκεκριμένο προϊόν ένα long filer premium.
- Πρωτογενής παραγωγή => Συγκέντρωσαν ποικιλίες καπνού από όλον τον κόσμο έχοντας έχοντας τις καλλιεργητικές μεθόδους και τις οποίες τροποποίησαν λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών, της ειδικής θρέψης και των ποιοτικών χαρακτηριστικών.
  - Μεταποίηση παραγωγής => Συγκεντρώνεται η πρώτη ύλη ακολουθεί το στάδιο παραγωγής των φυτών καπνού. Επόμενο μέλημα τους ήταν η διαδικασία μεταποίησης και τα στάδια της (η διαδικασία ωρίμανσης, πόσος χρόνος χρειάζεται για να πάμε από το στάδιο παραγωγής στο στάδιο μεταποίησης, είναι χρόνος? Είναι χρόνια? Σε τι συνθήκες-παραμέτρους? Αργά, γρήγορα?
  - Τεχνογνωσία παραγωγής => Πως γίνεται η παραγωγή, πως στρίβονται τα πούρα? Τι είναι το πούρο τι έχουν μέσα? Τι είναι το filler (γέμιση πούρου)? Τι είναι το binder? (δέσιμο - Το μέρος του καπνού το οποίο χρησιμοποιείται για να τυλιχθεί γύρω από τη γέμιση του πούρου για να το κρατήσει μαζί). Τι είναι το bloom? (το άνθος-Μια λεπτή λευκή σκόνη που σχηματίζεται στο περιτύλιγμα του πούρου και προκαλείται από τα λάδια που αποπνέουν από τον καπνό. Μπορείτε να το τινάξετε απαλά με μια μικρή βούρτσα, αν και δεν υπάρχει καμία ανάγκη να το κάνετε αυτό. Το Bloom υποδηλώνει ότι το πούρο είναι ζωντανό, και ωριμάζει, όπως θα έπρεπε μέσα σε ένα καλά συντηρημένο υγραντήρα. Το Bloom δεν πρέπει να συγχέεται με τη μούχλα. Η μούχλα είναι γαλαζωπή-πράσινη και λεκιάζει το περιτύλιγμα. Η μούχλα δείχνει συνήθως ότι ένας υγραντήρας είναι πάρα πολύ ζεστός ή έχει υπερβολικά ψηλά επίπεδα υγρασίας.

Τι είναι το Blue Mold (Μπλε μούχλα-μπλε μούχλα είναι ένας επιζήμιος μύκητας που σχηματίζεται στα φύλλα του καπνού και μπορεί να καταστρέψει τη σοδειά. Η μπλε μούχλα είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, όταν υπάρχει πολλή υγρασία ή βροχή). Η Bunch (Δέσμη-ο συνδυασμός της (γέμισης) filler και του binder (δέσιμο) πριν μπουν σε ένα wrapper (περιτύλιγμα). Το Cap (καπάκι-ένα κυκλικό κομμάτι του καπνού για περιτύλιξη πούρων που τοποθετείται στο κεφάλι του πούρου για να κρατήσει ασφαλές το wrapper (περιτύλιγμα). Τα cap τα κουβανέζικα πούρα έχουν ένα χαρακτηριστικό, στρογγυλεμένο σχήμα και αποτελούνται από τέσσερα έως τρία στρώματα, κάτι που τα διακρίνει από φθηνές αντιγραφές. Το LIGERO (να από τα τρία βασικά είδη καπνού filler (γέμιση). Το όνομα σημαίνει «φως» στα ισπανικά). Το πούρο λόγω του ότι επιδέχεται παλαιώση αλλάζει ποιοτικά, με τι κέδρο θα παλαιωθεί, κέδρο κόκκινο, Αμερικής, κίτρινο, Ισπανικό, Ελληνικό? Ήταν έννοιες και ορολογίες που έπρεπε και ήταν αναγκαίο να τις μάθουν όπως και απορίες αν ζει το πούρο μετά την παραγωγή του και πόσο ζει παλαιώνει ή όχι. Ήταν τα προβλήματα και οι ανησυχίες που τους οδήγησαν στο τελικό στάδιο που βρίσκονται τώρα.

- Θεσμικό πλαίσιο => δεν υπήρχε θεσμικό πλαίσιο, με το τότε παρόν θεσμικό πλαίσιο δεν είχαν την δυνατότητα να εισέλθουν μικρές επιχειρήσεις στην εν λόγω αγορά παρά μόνο μεγάλες βιομηχανίες με υψηλές εγγυητικές (300,000 Euro) και 20 τόνους επεξεργασίας προϊόντος. Έτσι έπειτα από νομικό αγώνα κάποιας διάρκειας άξιας προσοχής και με οικονομικό κόστος κατάφεραν ώστε να αναμορφωθεί ο νόμος(Νόμος 39433103111, άρθρο 100α).
- Και κατάφεραν τελικά την τοποθέτηση ενός προϊόντος, ενός long filler premium πούρου στην αγορά. Ένα καινούργιο καπνιστικό προϊόν που αντιστοιχεί στο 1,5% της παγκόσμιας αγοράς από τα 200,000,000,000 πούρα που καπνίζονται παγκοσμίως από τα οποία το 100% μέχρι πρόσφατα παραγόταν στην λατινική Αμερική. Που η μόνη μικρή παραγωγή που υπήρξε σε Ευρωπαϊκό έδαφος ήταν αν θεωρηθεί ως ευρωπαϊκό έδαφος οι Κανάριοι νήσοι και βιοτεχνίες οι οποίες ανήκαν σε καθεστώς off shore εταιριών. Έτσι είχαν σαν απώτερο σκοπό εκτός της επιθυμητής λειτουργείας της επιχείρησης να εμπνεύσουν μιμητές και άλλους επίδοξους παραγωγούς και για άλλες επιχειρήσεις τύπου Brands.

4.8.3. Μονάδα “Vamma Del Sol”

Εικόνα 61

Η οργανωτική δομή της επιχείρησης ουσιαστικά είναι μια ατομική επιχείρηση με γνωρίσματα οικογενειακής, η νομική της μορφή ωστόσο είναι ατομικής επιχείρησης για ένα και μόνο λόγο, διότι είναι μικρή επιχείρηση με χαμηλό κόστος λειτουργίας. Οι εγκαταστάσεις είναι η μετασκευή αυτών που ήδη υπήρχαν με όχι ιδιαίτερα υψηλό κόστος πέραν της τεχνογνωσίας. Το μεγαλύτερο κόστος ήταν της τεχνογνωσίας που έπρεπε να αποκτηθεί, του χρόνου που έπρεπε να θυσιαστεί ώστε να παλαιωθεί το προϊόν. Με πολύ μεράκι και πολύ εργασία προσωπική όχι ιδιαίτερα υψηλό κεφάλαιο και μοναδικό τους γνώμονα την απλή μορφή της επιχείρησης ώστε να είναι εύκολο να αντιγραφεί και να αποδείξουν ότι από ένα εκτάριο καλλιέργειας καπνού μπορούν να εξασφαλιστούν οικονομικά δύο οικογένειες δουλεύοντας κάποιους μήνες στον αγρό και κάποιους μήνες στις εγκαταστάσεις.

4.8.4. Εκπαίδευση Ανθρώπινου Δυναμικού

Μεγάλο μέρος της επένδυσης αφιέρωσαν στην εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού η οποία εκπαίδευση έχει σαν αποτέλεσμα την απόδοση πολύ καλών και ποιοτικών πούρων. Η απλή τεχνική, το καλό στρίψιμο πούρων είναι από τα κομβικότερα σημεία της παραγωγής πούρων. Είναι μια τέχνη την οποία μπορεί να την μάθει ο καθένας μέσα σε χρονικό διάστημα 10' αλλά η ιεροτελεστία και η ειδική μεταχείριση η οποία πρέπει να δίνεις στο πούρο την οποία δύσκολα μπορείς να μάθεις ή να κάνεις κτήμα του και αυτό γίνεται διότι εμπλέκονται σε αυτή την διαδικασία και οι λεγόμενοι αστάθμητοι παράγοντες που συμβάλουν θετικά ή αρνητικά (μερικοί εξ αυτών είναι το "χέρι" του τεχνίτη που στρίβει το πούρο, το "συναίσθημα" που δίνει στο πούρο και στη διαδικασία αυτή. Αυτοί οι οποίοι ανήκουν στον τομέα της παραγωγής πούρου (εργατικό δυναμικό) και οι υποψήφιοι για να προσληφθούν είναι πρώην και νυν καπνοπαραγωγοί με εμπειρία.

Οι άνθρωποι οι οποίοι εμπλέκονται-εργάζονται σε έναν από τους τομείς-στάδια της παραγωγής έχουν γενικότερα σφαιρικές γνώσεις και εμπειρίες σχετικά με την παραγωγή του πούρου και δεν ειδικεύονται αποκλειστικά σε ένα στάδιο δηλαδή έχουν γνώσεις ή εμπειρίες λ.χ. Από την φύτευση, την συγκομιδή, την μεταποίηση, την συντήρηση, την πλέξη, το πλύσιμο, την αποστελέχωση κτλ. Σαν πολυοργανοπαίκτης σε μια καλά ρυθμισμένη ορχήστρα για καλύτερη κατανόηση της όλης έννοιας της παραγωγής πούρου.

Απώτεροι στόχοι

Οι στόχοι οι οποίοι είχαν θέσει οι αδερφοί Κωνσταντινίδη ήταν απλοί και ξεκάθαροι στο όραμα που είχαν στο μυαλό τους.

1. Ο κυριότερος στόχος που έθεσαν ήταν και ο προφανής στόχος της επιβίωσης-βιωσιμότητας της επιχείρησης.
2. Η εδραίωση της επιχείρησης στον κλάδο τους και στην αγορά.
3. Η απόφαση της δυναμικής της εταιρίας και της ποσότητας του παραγόμενου προϊόντος ο οποίος ήταν στα 20-30 χιλιάδες τεμάχια τον πρώτο χρόνο με δυνατότητα διπλασιασμού στα αμέσως επόμενα χρόνια.
4. Η αυξητική εξέλιξη των σημείων πώλησης του προϊόντος εγχώρια.

5. Το άνοιγμα και η καθιέρωση των εξαγωγών χρησιμοποιώντας ως δούρειο ίππο τους ομογενείς σε διάφορες χώρες του εξωτερικού.

Εικόνα 63

Μακροπρόθεσμοι στόχοι

Υπάρχουν και κάποιοι στόχοι που έχουν στο μυαλό τους ώστε να υλοποιήσουν μακροπρόθεσμα οι αδερφοί Κωνσταντινίδη.

1. Να καταφέρουν κάποια στιγμή στο μέλλον να μπορούν να κατασκευάσουν ιδιωτικά stick. Δηλαδή να παράγουν πούρα για ιδιώτες καταναλωτές που έχουν την επιθυμία και την δυνατότητα να τα αγοράσουν και θα είναι πούρα με χαρμάνι δικής τους προτίμησης (κατά παραγγελία χαρμάνι).
2. Ο δεύτερος τους στόχος ο οποίος συμπεριλαμβάνεται και στους άμεσους στόχους τους είναι να βρουν μιμητές για παρόμοια brands ή ακόμη και να υιοθετήσουν μόνο την φιλοσοφία της brands επιχείρησης και να την εφαρμόσουν σε άλλους κλάδους (τυροκομικών προϊόντων, προϊόντων κρασιού κτλ.).
3. Να γίνει η περιοχή καπνιστικός προορισμός βοηθώντας τον τουρισμό και προσελκύνοντας κόσμο από όλη την Ελλάδα όπως αντίστοιχα γίνεται στην περιοχή της Νάουσας λόγω των κρασιών της περιοχής.

Εικόνα 64: Άρης και Κώστας Κωνσταντινίδης (Ιδιοκτήτες Οικοτεχνίας Vamma Del Sol)

Εικόνα 65: Το "απόσταγμα του ηλίου" στην αγορά

Εικόνα 66: Άρης Κωνσταντινίδης επί το έργο

Εικόνα 65: Ομιλία του Άρη Κωνσταντινίδη στο 4ο Συνέδριο "ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ: ΓΕΩΡΓΙΑ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ. Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ." 25-05-2013, "Μακεδονία Palace", Θεσσαλονίκη.

Κεφάλαιο 5

5.1. Σύνοψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας υπήρξε η παρουσίαση της όλης διαδικασίας παρασκευής του πούρου, αναλύοντας τα επιμέρους στάδια της. Σε διεθνές επίπεδο (μέσω της ανασκόπησης της βιβλιογραφίας) η συγκεκριμένη περιοχή έχει διερευνηθεί αλλά όχι σε διεξοδικό βαθμό. Στον ελληνικό χώρο η συγκεκριμένη περιοχή δεν έχει διερευνηθεί αρκετά. Η παρούσα προσπάθεια αποτελεί μία πρώτη βασική έρευνα όπου ο κύριος στόχος είναι η διερεύνηση της διαδικασίας παρασκευής των πούρων.

Στη συγκεκριμένη έρευνα τέθηκαν τα εξής διερευνητικά ερωτήματα:

- A. Ο καπνός και η θέση του στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.
- B. Τα πούρα και ο τρόπος παρασκευής τους.
- Γ. Τα πούρα και τα είδη τους.
- Δ. Τα πούρα στον κόσμο και στην Ελλάδα.
- E. Η επιχείρηση «Vamma Del Sol»

5.2. Περιορισμοί της έρευνας - Ερωτήματα για περαιτέρω έρευνα

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας είναι ενδιαφέροντα, ιδιαίτερα με την έννοια ότι είναι μία από τις πρώτες καταγραφές στον «κόσμο» των πούρων στον ελλαδικό χώρο, όμως υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί οι οποίοι πρέπει να ληφθούν υπόψη για την οποιαδήποτε μελλοντική αξιολόγηση και χρησιμοποίησή τους.

Ένας από τους κύριους περιορισμούς είναι η έλλειψη τόσο βιβλιογραφικών αναφορών στα πούρα στην ελληνική πραγματικότητα όσο και η έλλειψη ερευνών πάνω στον τομέα αυτό.

Παρ' όλους όμως τους περιορισμούς της η παρούσα εργασία έχει να προσφέρει αρκετά ερωτήματα τα οποία χρήζουν διερεύνησης. Μερικά από αυτά είναι τα εξής:

- Ποια η αντιμετώπιση των επιχειρήσεων από το κράτος;

- Μπορούν τα ελληνικά πούρα να «κινηθούν» στο εξωτερικό;
- Μπορούν τα ελληνικά πούρα να «συναγωνιστούν» τα πούρα, τα οποία είναι παγκοσμίως γνωστά;

Τα ερωτήματα τα οποία προκύπτουν και παραθέτουμε είναι μόνο μερικά και ενδεικτικά. Το πεδίο της έρευνας είναι ευρύ και αναμένει όλους όσους βρισκόμαστε σε σνάφεια με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Επίλογος

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την μεταποίηση του καπνού σε πούρο εισάγοντας πρώτα τον αναγνώστη στην έννοια του καπνού. Αρχικά, περιγράφονται τα στάδια παρασκευής του πούρου από την σπορά του φυτού μέχρι το τελικό στάδιο το οποίο είναι και το στάδιο στο οποίο το πούρο βγαίνει στην αγορά. Ακόμη, γίνεται μία εκτενής αναφορά στις ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες ασχολούνται με την κατασκευή τους.

Το ήπιο μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας αποτελεί για την οικοτεχνία τον μεγαλύτερο αρωγό στην παραγωγή χειροποίητων πούρων. Ιδιαίτερη σημασία αποτελεί το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μία χώρα με μεγάλη παράδοση στην παραγωγή υψηλής ποιότητας καπνών. Παρόλα αυτά, όμως, η πουροποιία δεν έχει αναπτυχθεί όσο θα ήταν αναμενόμενο στην Ελλάδα. Πολύ λίγα είναι τα παραδείγματα των ελληνικών επιχειρήσεων που έχουν ενεργοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση. Μία από αυτές είναι και η μονάδα «Vamma Del Sol». Για την παραπάνω αξίζει να σημειωθεί, ότι τα πούρα Vamma Del Sol (από την επωνυμία της μονάδας) είναι τα πρώτα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, χειροποίητα Premium πούρα.

Το αντικείμενο της εργασίας αυτής επιλέχθηκε διότι δείχνει να έχει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον συγγραφέα της εργασίας αυτής και τον επιβλέποντα καθηγητή.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει την όλη διαδικασία παρασκευής του πούρου, αναλύοντας τα επιμέρους στάδια της. Δίνοντας στον μη μυημένο αναγνώστη την δυνατότητα να γνωρίσει τον κόσμο του πούρου και της τέχνης αυτού από «καταβολής κόσμου» και μια άλλη διάσταση πάνω στο αντικείμενο αυτό. Όσον αφορά τους μυημένους σ' αυτό τον τομέα απευθύνεται με την προοπτική να κάνουν οποιαδήποτε καλοπροαίρετη κριτική πάνω στην προσπάθεια ώστε να πραγματοποιηθεί αυτή η εργασία.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία:

1. Κοτζιά Μαριάννα. (2009). Πούρα Αβάνας. Εκδόσεις Καρακώτσογλου. Αθήνα.
2. Συμεωνίδου Πόπη. (1999). L' univers des Havanes. Εκδόσεις Παρατηρητής. Θεσσαλονίκη.
3. Συμεωνίδης Κωνσταντίνος. (2003). Το αλφαβητάρι των πούρων Αβάνας. Εκδόσεις Δίαυλος. Αθήνα.
4. Jean - Charles Rhein. (1999). Η απόλαυση του πούρου. Εκδόσεις Παρατηρητής. Θεσσαλονίκη.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία:

1. Benedict, Carol. (2011). Golden-Silk Smoke: A History of Tobacco in China, 1550-2010.
2. Burns, Eric. (2007). The Smoke of the Gods: A Social History of Tobacco. Philadelphia: Temple University Press.
3. Fuller, R. Reese. (2003). Perique, the Native Crop. Louisiana Life.
4. Gately, Iain. (2003). Tobacco: A Cultural History of How an Exotic Plant Seduced Civilization. Grove Press.
5. Killebrew, J. B. and Myrick, Herbert (1909). Tobacco Leaf: Its Culture and Cure, Marketing and Manufacture. Orange Judd Company. Source for flea beetle typology (p. 243.)
6. Murphey, Rhoads. (2007). Studies on Ottoman Society and Culture: 16th-18th Centuries. Burlington, VT: Ashgate: Variorum.
7. Poche, L. Aristee (2002). Perique tobacco: Mystery and history.
8. Shechter, Relli. (2006). Smoking, Culture and Economy in the Middle East: The Egyptian Tobacco Market 1850–2000. New York: I.B. Tauris & Co. Ltd..
9. W.K. Collins and S.N. Hawks. (1993). "Principles of Flue-Cured Tobacco Production" 1st Edition.

Ιστότοποι

- <http://cigarlounge.gr/>
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Tobacco>
- www.cigarworld.gr

- <http://www.vammadelsol.com>
- <http://www.cigars.gr/>
- <http://www.kapnopolis.gr>
- <http://www.partagascigar.com/partagas%20cigars.html>
- <http://www.cigars-review.org/>
- <http://www.cigarsinternational.com/>
- <http://www.poura.net/>
- <http://www.pouro.gr>
- <https://www.cigarworld.com/>
- <http://www.cancer.gov/>
- <http://www.cigardiary.com/>
- <http://www.cancer.org/index>
- <http://www.cigarcabana.com/index.html>
- <http://www.cubancigarwebsite.com/index.htm>
- <http://topcigarsclub.blogspot.gr/>
- <http://kavala.pkteam.gr/index.php>
- <http://www.paseges.gr/el>
- <http://www.sekesa.com>
- <http://www.paragogi.net/>

Παράρτημα

Η πτυχιακή εργασία σε ψηφιακή μορφή